

PEKAO

**SZYBKO I SPRAWNIE
PRZEKAZUJEMY
ZLECENIA
DO POLSKI**

ŚWIĘTA JUŻ BLISKO !

**POLECAMY NA PREZENTY
GWIAZDKOWE:**

TANIE, PRAKTYCZNE ZESTAWY PACZEK ŻYWNOŚCIOWYCH,
OWOCOWYCH, BAKALIE, WINOGRONA, ZABAWKI, KLOCKI,
KALKULATORY.

MŁYNKI I EXPRESY DO KAWY, SOKOWIRÓWKI, TOASTERY, ROBOTY
KUCHENNE, PRAŁKI, LODÓWKI, SUSZARKI, MASZYNY DO SZYCIA,
KOLOROWE TELEWIZORY, ZESTAWY STEREO, KOMPUTERY,
MAGNETOWIDY I WIELE INNYCH

**SATELITARNY PRZEKAZ ZLECEŃ -
SKRACA TERMIN DOSTAWY O 10 - 14 DNI**

PRZEKAZY PIENIĘŻNE NA:
WYSOKO OPROCENTOWANE RACHUNKI WALUTOWE A i C
GOTÓWKA DO RĄK ODBIORCÓW, BONY TOWAROWE PEKAO

Aktualne cenniki i ilustrowane katalogi
przesyła i zlecenia przyjmuje:

PEKAO TRADING CO. (Canada) LTD.
1610 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT. M6P 1A7
(między Keele St. i Dundas St. West)
TEL. (416) 588-1414
lub **UPOWAŻNIENI DEALERZY**

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

Number 102 • October 19, 1989

\$1.25

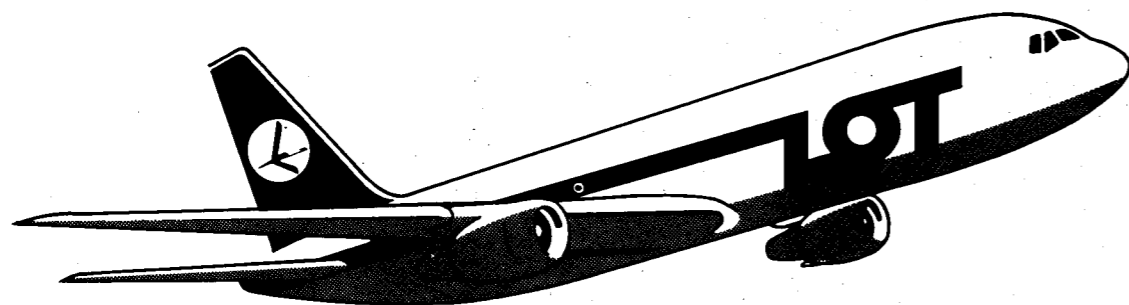
Mulroney

oferuje Polsce
12 mil. dol.
w żywności
20 mil. dol.
pomocy
finansowej
oraz pomoc
techniczną

**Możesz lecieć do Warszawy
przesiadając się
w Amsterdamie, we Frankfurcie
lub nawet w Helsinkach.**

**Albo...
Możesz lecieć do Warszawy
bezpośrednio
LOTEM!**

**LOT to jedyne linie lotnicze
które łączą bezpośrednio
Kanadę z Polską.**

- Samolot szeroko-kadłubowy BOEING 767
- Poraz pierwszy klasa business
- Filmy i muzyka stereo na pokładzie
- Zwiększona pojemność do przewozu cargo

Już dzisiaj zaplanuj prodróż do Polski!
Twój agent podróży wraz
z Lotem zapraszają.

60 LOT
POLSKIE LINIE LOTNICZE - POLISH AIRLINES

ECHO
NIEZALEZNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus

redaktor naczelny: Grażyna Farmus
dyrektor artystyczny: Stefan Siwiński

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada
Wiesława Czapińska	- Polska
Leszek Szaruga	- Z dystansu
Rafał Marszałek	- Listy z Piasków
Karolina Jankowska	- Czytane między ... Lektury nieobojętne
dr Zofia Bończa	- Poradnia zaufania
dr Krzysztof Ostaszewski	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
dr Jadwiga Górnicka	- Apteka natury
Halina Baranowska	- Życ nie umierać
Ewa Rewkowska	- Horoskop, kalendarium
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie

WSPÓŁPRACUJĄ:

prof. dr Ewa Brantley
dr Tadeusz Prus
Wacław Liebert
Adam Tomaszewski
Iwona Majewska
Wojciech Wojnarowicz
Janusz Pietrus
S.Gech
Krzysztof Krzysztoforski
Andrzej Stawicki
Nina Geysztor-Zawirska
Magda Czyżycka
Bogusław Rzepecki
Lech Jamka (RFN)
Marek Gaszyński (Polska)
Jan Rulewski (Polska)
Lothar Herbst (Polska)
Serwis własny z Polski, IPNS, Dementi, IPA
Typesetting: Olimpia Orlewicz

SPIS TREŚCI

	Naszym zdaniem..... 2
	Świat 4
	Kanada 6
	Polska 8
K.Jankowska	Czytane między wierszami 12
R.Marszałek W.Czapińska	Listy z Piasków 13
	Pociągi pod specjalnym nadzorem.. 14
L.Szaruga	Z dystansu 16
J.Schetyna	Echo poleca 18
	"Wieża" 21
	Sport 22
	Emigracja 26
A.Zych	Mięta, Rosja i paznokcie 27
	Horoskop 28
	Kalendarium 29
	Krzyżówka 30
E.Wolska	Polak nie zginie 31
H.Baranowska	Życ nie umierać 32
L.Dobosz	Zdrowie 33
S. Jackon	Charles 34
	Tłum. A.Żurek
OKŁADKA:	
Krzysztof Krzysztoforski	Mulroney 1

Z OSTATNIEJ CHWILI:

Premier Tadeusz Mazowiecki udał się w środę, 19 października do Włoch. Plan wizyty przewiduje spotkanie z Janem Pawłem II, premierem Andreottim i ze światem włoskiego biznesu.

ADRES: 51A Thistle Down Blvd. Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada
POCZTOWY: TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046
ADVERTISEMENT: \$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$ 150.00, 2 col. - 3 inches: \$ 290.00, photo extra \$ 5.00, Full page \$850.00, half page \$250.00, JOB ADS FREE
SUBSCRIPTION: półroczna \$ 25.00, roczna \$ 50.00, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów,
PRENUMERATA: zagraniczna półroczna 25.00 \$US, roczna 50.00 \$US, lotnicza 100% więcej.

POMOC POLSCE JAKO KOMPROMIS

Wreszcie do grona państw zachodnich udzielających pomocy Polsce przystąpiła Kanada. Jedynym więc czołowym krajem, który nadal trzyma węża w kieszeni pozostaje Japonia.

Około 40 mln dolarów pomocy Kanady dla Polski nie jest, z jednej strony, wieżowcem na Manhattanie, z drugiej jednak, nie jest także kurna chatą chłopca galicyjskiego. Co więcej, można się spodziewać, że na obecnej pomocy się nie skończy. Tak samo jednak, jak w przypadku pozostałych państw i instytucji udzielających pomocy, Kanada uzależnia dalszą pomoc od kontynuowania postępu w stronę demokratycznego rządu i systemu politycznego oraz od przedstawienia realistycznego programu gospodarczego, stwarzającego warunki wyjścia z kryzysu. Tak się złożyło, że wiem jak rząd kanadyjski rozstrzygnął kwestię pomocy dla Polski.

Przeciwnika tej pomocy praktycznie nie było. Wszyscy zgadzali się, że co najmniej w symbolicznym sensie pomoc dla Polski powinna być zadeklarowana jak najszybciej, a zmiany w Polsce występujące powinny zostać powitane jak najżyczliwszymi słowami. Problem zaczynał się, gdy trzeba było ustalić rozmiar pomocy. Były siły, które uważały, że w aspekcie praktycznym pomoc dla Polski powinna również pozostać na poziomie czysto symbolicznym - kilku milionów, a może tylko w postaci umorzenia jakiegoś długu, na spłacenie którego i tak trudno liczyć. Argumenty padały najróżniejsze: że Kanada ma deficyt, że nie ma nadwyżek żywnościowych, że nie należy sprzątać bałaganu komunistycznego, że nie warto ryzykować, bo prędzej czy później komuniści ponownie dojdą do głosu i zniszczą to, co osiągnięto, że wszelka pomoc dla Polski jest bezcelowa, gdyż Polacy nie potrafią bądź nie chcą pracować, że nie ma co umacniać Europy, która przed laty wydzwignięta przez Plan Marshalla obecnie stanowi trudnego konkurenta ekonomicznego dla Ameryki, że Polonia kanadyjska nie

zdecydowała się masowo na inwestycje w Polsce, a ona już najlepiej wie, czym to pachnie i jakie jest ryzyko. Gdyby zwyciężyły te siły, pomoc rzeczywiście byłaby jak kurna chatą chłopca galicyjskiego.

Były jednakże także siły z koncepcjami innymi: że w Polsce waży się historia świata na trzecie tysiąclecie, że Polacy byli zdradzeni w Jałcie, spłacmy im przynajmniej w części ten ciężki dług, że Kanada na pewno skorzysta ekonomicznie na dobrych stosunkach gospodarczych i handlowych z Polską o gospodarce wolnorynkowej, pomoc Polsce oznacza więc inwestowanie we własną pomyślność, że koło historii się już nie odwróci, zwłaszcza zaś, gdy do Europy Wschodniej, w tym i do Polski, wejdą ciężkie, prawdziwe kapitalistyczne pieniądze. Gdyby zwyciężyły te siły, pomoc byłaby co najmniej jak pokryty złotem wieżowiec w Downtown.

Jak to u Anglosasów bywa zwyciężył kompromis.

ŚWIATOWIT

PÓKI MY, PÓKI CO

Jest nas ponad 10 milionów, wpatrzonech w kwadracik na mapie świata.

Dotąd było to miejsce porzucone. Miejsce - przeszłość. Miejsce - zdra. Dziś, z miesiąca na miesiąc (może był to już czerwiec, a może dopiero październik) zaczyna stawać się realne. Jako miejsce uczestnictwa, a może i życia? Już nie tylko ciekawskich odwiedzin. Wraca ten obraz w nadgodzinach, w huku fabrycznym, ponad tłumem lokatorów, w windach "apartamentów", w polskim kościele, sklepie, banku. Wraca i nieboli. Każę zastanawiać się nad nim, wybierać, a nie uciekać od niego na oślep.

10 milionów to wielka siła. Jak naród w Europie albo jak tłum tych, co zginęli bezpowrotnie w wielkiej wojnie. Możemy się odnaleźć lub pozostać niezwy dla kraju. A chyba uznano nas za martwych, skoro szuka się partnerów

wśród Niemców i Szwedów, Hiszpanów i Francuzów. A może zmartwieliśmy w naszych domkach z ogródkiem, wśród pęt kiełbas, wśród pełnych wiśszaków z wyprzedzący? Czy pani A. kiedy przyjdzie czas rzuci do skarbca swoją obrączkę, jak zrobiła to jej babcia? Czy Zenek powie "ech, co tam, dałem rodzinie, niech se obligacje kupi, będzie na rząd, no i dla nich później". Czy magister R. doświadczony sprzątaczą zapakuje walizki, by pracować na rządowym etacie, czy Jasiak z nadgodzin w fabryce na lotnisku kupi kawałek tej Polski, zakładzik w PŚcinie i będzie panem udziałowcem. Czy będziemy tam mogli pojechać nie jak do Trzeciego Świata, gdzie wstyd dolarem po oczach krewnych zamiatać?

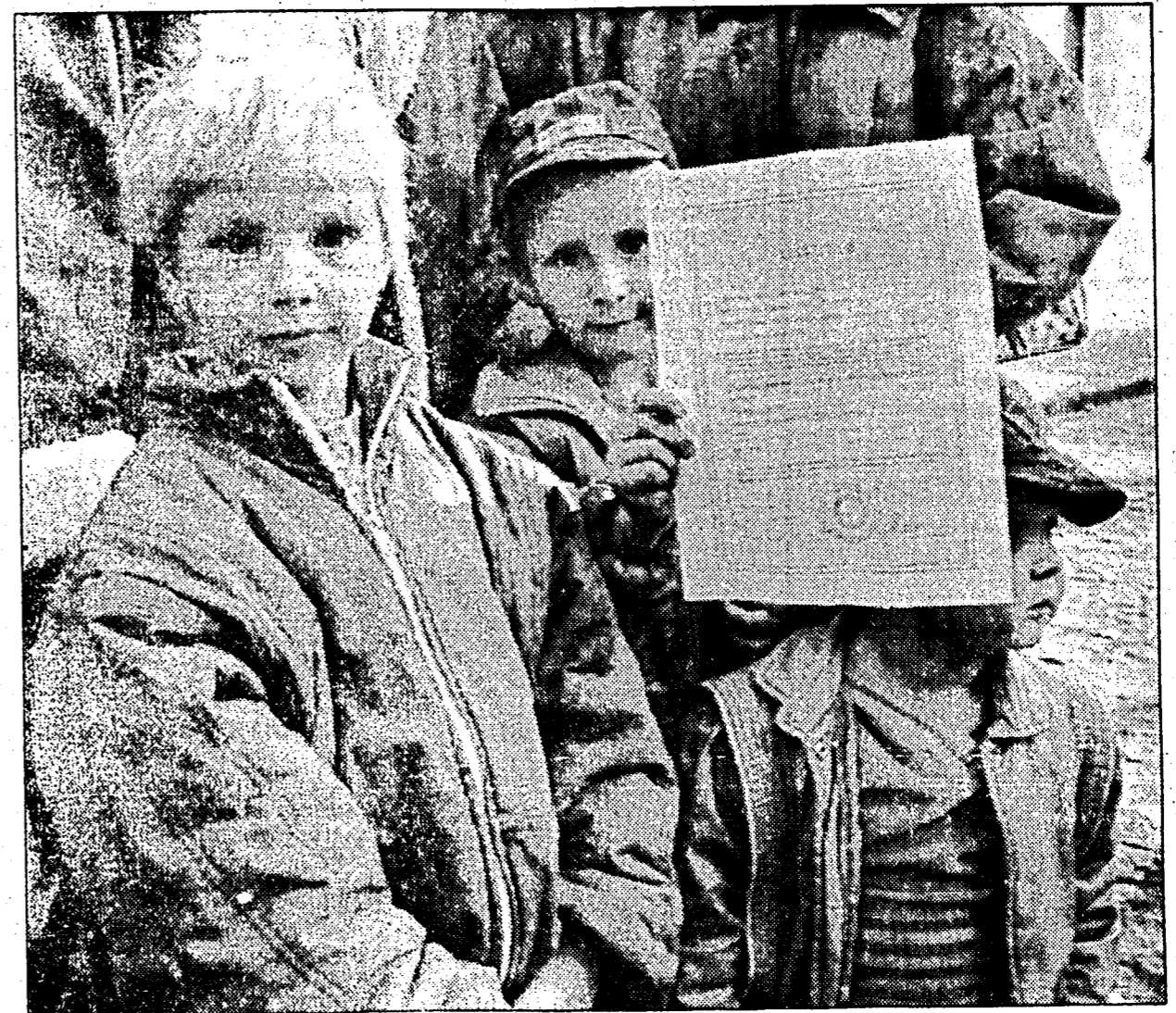
Nie wiem, nikt nie wie na pewno. Cieszę się tylko nadsłuchując głosu Polski, choć ciągle słabiej po ciężkiej chorobie. Nie zginęła jednak tam z dala i bez nas. Póki my? **NACZELNA**

O SENAT WYBIERANY!

Były czasy, gdy premier Mulroney groził senatorom likwidacją Senatu. Być może kierował się tylko chwilowymi emocjami, a może chęcią zdobycia trwałego miejsca w kanadyjskiej historii. Potem jednakże problem zapoznał, a teraz gdy premier Alberty Don Getty przeprowadził w prowincji historyczne wybory na prowincjonalnego kandydata do Senatu w Ottawie, Mulroney się zapięra, że musi dostać listę kandydatów. Najwyższa to przecież okazja, by zaakceptować Watersa i zgodzić się na to, aby za przykładem Alberta poszły inne prowincje i wybierały swych kandydatów, gdy zwolni się miejsce po senatorze mianowanym. Proces takiej wymiany może potrwać wiele lat, ale na końcu będziemy mieli bezbolesne i naturalne przejście od Senatu mianowanego do Senatu wybieranego. Nie muszę chyba dodawać, iż w demokratycznym społeczeństwie mianowany Senat jest przykładem politycznego dinosaura. Dziwolągowi temu powinno się umożliwić łagodne przejście w warstwy geologiczne odpowiadające jego pochodzeniu. **Z.F.**

SZANSA NA NOWE ŻYCIE

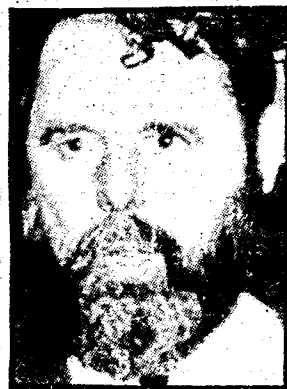
(Czytaj reportaż: "Pociągi pod specjalnym nadzorem" - str. 14)

W Warszawie pierwsza grupa uchodźców wschodnioniemieckich otrzymała 16 października dokumenty podróży wydane przez władze NRD po zrzeczeniu się przez nich wschodnioniemieckiego obywatelstwa. Uchodźcy udali się następnie do ambasady RFN po dokumenty zachodnioniemieckie. Ponad 1300 uchodźców odleciało sukcesywnie z Warszawy do RFN. Licząc od końca lipca do RFN uciekło drogą przez Węgry, Czechosłowację i Polskę około 60 tys. obywateli NRD. Na zdjęciu zrobionym w Warszawie chłopiec z NRD pokazuje dokument o zrzeczeniu się obywatelstwa NRD, podpisany przez jego rodziców w ambasadzie NRD w Warszawie.

• Papież Jan Paweł II powrócił do Watykanu z pielgrzymki do Korei Południowej, Indonezji i Mauritiusu. Na Mauritiusie podczas spotkania z 20-tysięcznym zgromadzeniem młodzieży Papież z uznaniem wyraził się o harmonijnym i pokojowym współżyciu na wyspie różnych ras i wyznań. "Uprzedzenia rasowe - powiedział Ojciec Święty - są bluźnierstwem wobec Stwórcy... Kultywowanie myśli rasistowskich stoi w sprzeczności z postaniem Chrystusa". Jan Paweł II ostrzegł mieszkańców wyspy przed uleganiem materializmowi, a młodych ludzi przed uprawianiem łatwego seksu. Papież odwiedził także grobowiec J.Lavala, francuskiego misjonarza, który w XIX wieku pracował wśród uwolnionych niewolników murzyńskich. Laval był pierwszą osobą beatyfikowaną przez Papieża Jana Pawła II. Na Mauritiusie żyją Hindusi, Chińczycy, biali, czarni i mieszkańcy wyznający hinduizm, buddyzm, islam bądź chrześcijaństwo.

Terry Waite

• 15 października był 1000 dniem od porwania w Libanie wysłannika Kościoła anglikańskiego Terry Waite'a. W Anglii i wielu innych krajach wierni zorganizowali czuwanie. E.Keatley,

rzecznik głowy Kościoła anglikańskiego arcybiskupa Canterbury R.Runcie powiedział, że wiarygodne wysokie źródła rządowe w Iranie przekazały wiadomość, iż Terry Waite oraz dwaj inni obywatele brytyjscy porwani w Libanie żyją.

• Do Moskwy przybyli krewni i przyjaciele Raula Wallenberga, szwedzkiego dyplomaty, który uratował pod koniec II wojny światowej na Węgrzech ponad 100 tys. Żydów przed zesłaniem do obozów koncentracyjnych i który został w styczniu 1945 roku zaarrestowany przez Sowieców i wywieziony do ZSSR. Sowieci utrzymują, że Wallenberg zmarł w więzieniu na Łubiance w 1947 roku, jednakże już od lat rodzina i znajomi podają w wątpliwość tę informację. Obecnie ZSSR wyraził zgodę na przyjazd zainteresowanych osób w celu wyjaśnienia sprawy Wallenberga na miejscu.

• Deputowany B.Jelcyn na spotkaniu z 20 tys. mieszkańców Moskwy wezwał do usunięcia z biura politycznego sowieckiej partii komunistycznej J.Ligaczowa, L.Zajkowa oraz W.Worotnikowa, oskarżając ich o celowe hamowanie reform w ZSSR. Deputowany A.Sacharow wezwał do mobilizacji wszelkich sił przez społeczeństwo ostrzegając, że reformy wprowadzane przez Gorbaczowa znalazły się w niebezpieczeństwie, a ZSSR znajduje się na krawędzi chaosu i upadku.

• Premier ZSSR N.Ryżkow oskarżył biurokratów sowieckich o marnowanie towarów i żywności z importu wartości miliardów dolarów z powodu złego zarządzania, niedbałości i lekceważenia obowiązków służbowych. Ryżkow powiedział, że tysiące ton żywności psuje się w magazynach portowych, a tysiące artykułów np. mydło i środki piorące są niszczone przez deszcze z powodu niewłaściwego składowania na otwartym powietrzu. Ryżkow zaprzeczył, że dzieje się tak dlatego, iż niższe organa władzy uprawiają sabotaż wobec reform Gorbaczowa.

• Chińska Partia Komunistyczna podjęła rezolucję o wyczyszczeniu partii z bogatych prywatnych przedsiębiorców wyzyskiwaczy ludowych.

• Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki zdobyli wspólnie Amerykanie N.Ramsey (74 lat) i H.Dehmelt oraz Niemiec z RFN W.Paul (76 lat). Nobla w dziedzinie chemii zdobyli Amerykanin T.Cech oraz Kanadyjczyk, mieszkający od lat w USA 50-letni Sidney Altman. Nagrodę w dziedzinie ekonomii uzyskał Norweg 77-letni T.Haavelmo, za położenie podwalin pod współczesną ekonomię.

Erich Honecker

• W NRD występuje fala społecznego buntu. W Lipsku odbyła się ponownie kilkudziesięcioletnia demonstracja na rzecz demokracji i przestrzegania praw człowieka. W wielu miastach odbywają się mniejsze demonstracje. Manifestanci domagają się m.in. prawa do swobodnego podróżowania. Wschodniemieckie źródła opozycyjne utrzymują, że na terenie całego NRD jest ponad 500 organizacji opozycyjnych, domagających się demokracji i zniesienia monopolu partii. Dyplomaci zachodni w NRD twierdzą, że utrzymują się pogłoski, iż przywódca NRD Erich Honecker wkrótce ustąpi bądź zostanie usunięty.

• Parlament węgierski przyjął ustawę gwarantującą obywatelom prawo do podróżowania za granicę oraz emigracji. Poczynając od 1 stycznia 1990 roku Węgrzy nie będą musieli się starać o zezwolenie władz na wyjazd za granicę. Ustawa przewiduje także, że wszyscy emigranci będą mogli w każdej chwili powrócić. Przyjęto także poprawkę do kodeksu karnego obowiązującą z chwilą przyjęcia, iż wyrażenie prywatnej opinii lub popieranie zmiany społecznej lub politycznej nie jest na Węgrzech przestępstwem.

• Nieznana dotychczas grupa palestyńska wzięła na siebie odpowiedzialność za zabójstwo w Brukseli dr Josepha Wybrana, przywódcy organizacji Żydów belgijskich. List napisany na maszynie otrzymany przez gazetę w Brukseli zawiera m.in. następujące fragmenty: "My, Dumna i Wolna Młoda Palestyna, zgłaszamy odpowiedzialność za zabójstwo żydowskiego lekarza Josepha Wybrana... Drzyjcie Żydzi Belgii i Europy, gdyż nie skończy się na tym ataku". Ugrupowanie stwierdza także, że reprezentuje młodych rewolucjonistów, szkolonych i popieranych przez Organizację Wyzwolenia Palestyny.

• Przebywający w Japonii przywódca OWP Y.Arafat wezwał Japonię do ograniczenia wymiany handlowej z Izraelem, utrzymując, że ignorowanie Palestyńczyków byłoby wielkim błędem dla kraju uzależnionego od arabskiej ropy naftowej. Arafat powiedział, że 6 mln Palestyńczyków jest popieranym przez 200 mln mieszkańców obfitego w ropę naftową świata arabskiego i Japonia powinna myśleć o swym interesie. Japonia jest trzecim co do wielkości obrotów partnerem Izraela po USA i W.Brytanii. Importuje ponad 2/3 ropy naftowej z popierających Palestynę krajów Bliskiego Wschodu. Arafat przebywał w Japonii na zaproszenie rządu japońskiego. W ubiegłym roku handel Japonii z Izraelem przekroczył 1 mld dol. i był większy o 280% w porównaniu z rokiem 1985.

• Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy odmówiły ChRL odmrożenia pożyczki w wysokości 780 mln dol. wstrzymanej w czerwcu br. po zdławieniu przez władze chińskie ruchów prodemokratycznych. Na decyzję tę wpłynęło stanowisko Kongresu USA, który stwierdził ostatnio w rezolucji, iż "naruszenie praw człowieka w Chinach stało się początkiem dłuższego procesu prześladowań bojowników o demokrację w tym kraju".

• Premier W.Brytanii M.Thatcher celebrowała swe 64 urodziny 13 października w Blackpool na dorocznym kongresie Partii Konserwatywnej. Podczas swego wystąpienia Thatcher powiedziała, że jej polityka postawienia na gospodarkę wolnorynkową nie tylko

uratowała od socjalizmu W.Brytanii, ale także zainspirowała liberalne reformy w rządzonej przez komunistów Europie Wschodniej. Thatcher podkreśliła, że rok 1989 przejdzie do historii jako rok, w którym połowa Europy rozpoczęła uwalnianie się z łańcuchów.

• Sowiecki generał A.Sidorow ujawnił w wywiadzie dla organu Armii Czerwonej "Krasnoj Zwiezdy", że od II wojny światowej żołnierze sowieccy walczyli oprócz Afganistanu w 6 innych krajach: Korei, Egipcie, Wietnamie, Syrii, Angoli i Etiopii. Poprzednio ZSSR

twierdził, że jakkolwiek sowiecki personel militarny poza państwami Układu Warszawskiego, z wyjątkiem Afganistanu, ma charakter wyłącznie doradczy. Eksperci zachodni stwierdzili, że fakty przytoczone przez Sidorowa świadczą o głośności, ale lista krajów jest o wiele dłuższa.

• Przywódca komunistów czeskosłowackich M.Jakes powiedział, że reformy w Polsce i na Węgrzech stanowią bezcenną lekcję dla partii komunistycznej w Czechosłowacji, aby nigdy nie zrezygnować bądź podzielić się władzą.

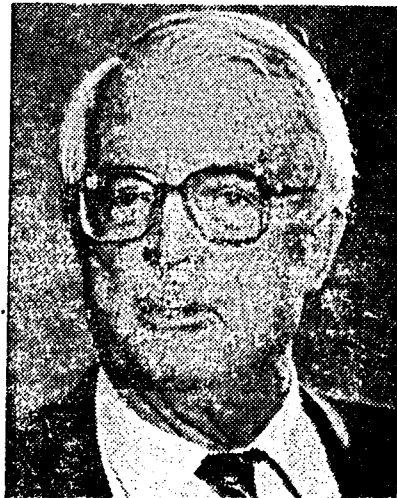

61-letni Japończyk dr Yoshiro Nakamatsu uchodzi za wynalazcę wszechczasów. Opatentował ponad 2360 wynalazków, znacznie wyprzedzając na liście słynnego Thomasa Edisona, który zajmuje drugie miejsce z 1093 wynalazkami. Dr. NakaMats - jak sam siebie nazywa wynalazca - nie spoczywa przy tym na laurach. Pracuje obecnie nad 500 nowymi wynalazkami, z których większość uzyska patent we wszystkich najbardziej rozwiniętych państwach kapitalistycznych. Dr. NakaMats pierwszy patent uzyskał w wieku 14 lat za skonstruowanie podręcznego piecyka. Jego patenty dotyczą takich dziedzin jak astronautyka, żywność, medycyna i przemysł farmaceutyczny, urządzenia gospodarstwa domowego, komputery i sport. Za największe swe osiągnięcie uważa wynalezienie komputerowego dysku. Wynalazek ten uczynił przypadkowo próbując wymyślić niezawodną płytę adapterową. Dysk opatentował, a następnie sprzedał go IBM. Ta renomowana firma komputerowa dysponująca 16 innymi wynalazkami dr NakaMatsa twierdzi, że bez jego wynalazków komputery nadal znajdowałyby się w stanie embrionalnym. NakaMats utrzymuje, że obecnie nie widzi Edisonów w Ameryce, gdyż wielkie korporacje położyły akcent na łączenie się i zysk, a nie na wynalazczość i to jak produkować coraz lepiej coraz lepsze produkty. Zdaniem wynalazcy jest to krótkowzroczna polityka i przyjdzie Ameryce za to zapłacić. "To, co się liczy to zawsze to, co ludzie wymyślają i produkują. Jeśli sprawą naczelną staje się zysk, wówczas cierpi wynalazczość i produkcja".

POMOC DLA POLSKI I WĘGIER

Premier Kanady Brian Mulroney ogłosił w Los Angeles rozmiar zapowiadanej już wcześniej pomocy dla Polski i Węgier. Pomoc ta wyniesie 42 mln dol., z czego 12 mln dol. Kanada przeznacza na pomoc żywnościową dla Polski, 20 mln dol. na pomoc finansową dla Polski (kredyty eksportowe i ubezpieczenie pożyczek) oraz 10 mln dol. na pomoc techniczną oraz w zakresie organizacji i zarządzania dla Polski i Węgier. Występując w Radzie Spraw Międzynarodowych w Los Angeles Mulroney stwierdził, że Kanada postanowiła odpowiedzieć pozytywnie na pilny apel Polski o pomoc. "Dalsze pogorszenie się polskiej gospodarki - podkreślił premier Kanady - może zagrozić obecnemu postępowi w kierunku rządu demokratycznego" (nasz komentarz str. 2).

Stan Waters
HISTORYCZNE WYBORY
DO SENATU W ALBERCIE

Mieszkańcy Alberta wybrali 69-letniego Stana Watersa, kandydata Partii Reformistycznej, przedstawicielem prowincji do Senatu. Waters pokonał kilku

innych kandydatów w tym najgroźniejszych liberała B.Code'a i konserwatystę B.Browna. Premier prowincji Don Getty przekazał nazwisko Watersa premierowi Mulroney'emu jako jedyne kandydata Alberta. Co zrobi Mulroney? Do tej pory premierzy Kanady mianowali senatorów z własnej listy bądź z listy kilku nazwisk dostarczanych przez prowincję. Przed bezprecedensowymi wyborami w Albercie kandydata do Senatu Mulroney zapowiedział, że dokona nominacji tylko wtedy, gdy prowincja dostarczy mu listę kandydatów. Z kolei premier Getty podkreślił, że jeśli premier nie pogodzi się z historycznym głosowaniem w Albercie i nie mianuje Watersa, który będzie jedynym kandydatem przekazany premierowi Kanady, wówczas Alberta rozważy swoje dotychczasowe poparcie dla układu Meech Lake (nasz komentarz str. 2).

KATASTROFA W GANDER DZIEŁEM TERRORYSTÓW?

12 grudnia 1985 doszło do katastrofy amerykańskiego samolotu wkrótce po jego starcie z kanadyjskiego lotniska w Gander, gdzie samolot wylądował w celu pobrania paliwa w drodze ze Środkowego Wschodu do USA. Wszystkie osoby na pokładzie - 248 żołnierzy amerykańskich lecących do domu na święta zginęły. Specjalna komisja stwierdziła w raporcie opublikowanym w grudniu ub. roku, że przyczyną wypadku było oblodzenie skrzydeł, które powstało na lotnisku w Gander podczas postoju i podczas startu samolotu DC-8. Kilku członków komisji było odmiennego zdania, utrzymując, że powodem katastrofy był wybuch na pokładzie samolotu. Do zdania tego przychyliła się w ubiegłym tygodniu amerykańska stacja telewizyjna ABC nadająca program 20/20, który podała, że katastrofa została spowodowana przez terrorystów irańskich, którzy podłożyli bombę, sugerując, że prawdziwe przyczyny katastrofy zostały zatuszowane przez administrację Reagana. W programie przytoczono wypowiedź brytyjskiego lekarza specjalisty, który jednoznacznie stwierdził, że ciała zabitych wskazywały bez żadnych wątpliwości, że na pokładzie była eksplozja i pożar. ABC odnalazła także pewną liczbę naocznych świadków katastrofy, utrzymują-

cych, iż są pewni, że zanim samolot runął na ziemię stanął jeszcze w powietrzu w dużym ogniu. ABC przytoczyła także stanowisko terrorystycznego ugrupowania proirańskiego Islamic Jihad, które wzięło na siebie odpowiedzialność za katastrofę samolotu. Zdaniem ABC katastrofa nastąpiła w kilka dni po tym jak USA poinformowały Iran, że nie dostarczą mu więcej broni w zamian za uwolnienie amerykańskich zakładników w Libanie. Według ABC pułkownik O.North po powrocie z Iranu, gdzie poinformował stronę irańską o przerwaniu dostaw amerykańskiej broni przekazał tajną notę administracji Reagana, stwierdzając, że Irańczycy byli tak oburzeni, iż ich reakcja może wywołać skutki - w porównaniu, z którymi zakładnicy byłiby niewielką stratą. Zdaniem ABC, w trzy dni po nocie Northa nastąpiła katastrofa samolotu w Gander. Jeden z pracowników kanadyjskiego wywiadu, ustosunkowując się do rewelacji ABC, powiedział, że jeśli rzeczywiście tak było, drugim niezmiernie ważnym dla Zachodu pytaniem byłoby pytanie o to, gdzie została podłożona bomba: w Gander w Kanadzie, czy też na Środkowym Wschodzie?

KANADYJCZYK NOBLISTA

Sidney Altman

50-letni Sidney Altman, Kanadyjczyk urodzony w Montrealu, od 1984 roku obywatel amerykański, został laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie

chemii. Altman, profesor Uniwersytetu Yale powiedział, że jest wdzięczny amerykańskiemu podatkownikowi za fundusze, które rząd przeznacza na badania naukowe (prawie 3% dochodu narodowego). Jednocześnie przypominając, że jest także nadal obywatelem kanadyjskim wyraził wdzięczność za umożliwienie mu zdobycia nagrody wszystkim swoim współpracownikom, rodzinie i wszystkim nauczycielom - także nauczycielom z jego szkoły średniej West Hill w Notre-Dame-de-Grace w zachodnim Montrealu. Zdaniem przyjaciół Altmana opuścił on Kanadę tylko dlatego, iż w Stanach Zjednoczonych otrzymał odpowiednie środki finansowe na prowadzenie badań w swej ulubionej dziedzinie - chemii i technologii genów. Kanada przeznacza na badania naukowe niewiele ponad 1% swego dochodu narodowego.

PÓŁ MILIONA KG ŻYWNOSCI DLA UBOGICH

W Toronto w corocznej akcji zbiórki żywności dla ubogich z okazji Święta Dziękczynienia zebrano rekordową ilość żywności - ponad pół miliona kg. Żywność przekazało 130 tys. domostw. Bank Żywności w Toronto podał, że co miesiąc wydaje żywność dla 84 tys. osób. 46% żywności dostają dzieci.

JAK TO JEST Z TYM PODATKIEM?

Roger Douglas były minister finansów Nowej Zelandii powiedział w Ottawie parlamentarnemu komitetowi finansowemu, że w 1986 roku wprowadził w swym kraju 10% podatek od sprzedaży i jedyną rzeczą, której żałuje jest to, że nie wprowadził tego podatku wcześniej. Douglas wyraził się z uznaniem o projekcie wprowadzenia w Kanadzie 9% podatku od sprzedaży, gdyż - jak się wyraził - jest to w swej zasadzie podatek sprawiedliwy. Douglas dodał, że przed wprowadzeniem podatku popierało go jedynie 35% Nowozelancezyków, obecnie popiera go ponad 60%. Jedną z ważnych spraw stwierdził Douglas jest powstrzymanie w pierwszej fazie okresu obowiązywania podatku żądań związków zawodowych o zwiększenie płac nadążających za inflacją. Efektem niepowstrzymania wzrostu płac byłoby na dłuższą metę wzrost bezrobocia, utrata zamówień,

bankructwo i ucieczka biznesów do innych krajów.

24 PAŃSTWA SZPIEGUJĄ KANADĘ

Federalny minister spraw wewnętrznych Pierre Blais przedstawił w Izbie Gmin raport, który utrzymuje, że Kanada jest szpiegowana przez co najmniej 24 państwa. Głównym celem szpiegowania jest zdobywanie tajemnic militarnych oraz tajemnic dotyczących różnych narodowych interesów, ostatnio tajemnic naukowych i technologicznych. Innym aspektem szpiegowania jest podejmowanie akcji szpiegowskich umożliwiających przekształcenie bądź pokierowanie wydarzeniami w Kanadzie w taki sposób, aby były one zgodne z interesami danego państwa. Raport podkreśla, że dużą rolę odgrywa tutaj oddziaływanie na społeczności etniczne. Raport wymienia z nazwy tylko Związek Sowiecki jako państwo, które szpieguje w Kanadzie. W czerwcu 1988 roku Kanada wydalila 19 obywateli sowieckich za szpiegowstwo. Źródła w Canadian Security Intelligence Service utrzymują, że Kanada jest szpiegowana także przez większość państw Europy Wschodniej, Iran, Indie, niektóre kraje afrykańskie oraz najprawdopodobniej USA, Francję i W. Brytanię.

JAK TO SIĘ NAZYWA?

Posłowie federalni, konserwatyści T.Clifford i B.Hicks z Ontario wypłacili sumy pieniężne ze swego służbowego budżetu poselskiego - Clifford córce Hicksa, a Hicks córce Clifforda. Według źródeł dobrze poinformowanych Hicks płacił przez pewien okres w roku 1987 córce Clifforda 400 dol. tygodniowo, a w roku 1988 Clifford wypłacił 4000 dol. córce Hicksa. Obydwie w okresie wypłat studiowały. Przepisy parlamentarne zabraniają zatrudniania własnych dzieci, ale nie zabraniają zatrudniania dzieci innych posłów. RCMP prowadzi śledztwo.

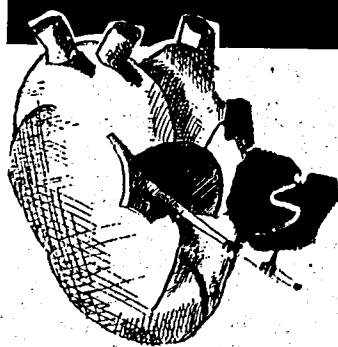
BEZDUSZNOŚĆ CZY WADA SYSTEMOWA?

Do szpitala w Midland 10 października o godz. 13.45 zgłosiła się 39-letnia kobieta, która powiedziała, że wypila truciznę (płyn do przemywania zatłoczonej kanalizacji), ale że zmieniła zdanie i chce żyć. Dr Derek Nesdoly przeprowadził transfuzję krwi i próbował ustabilizować jej gwałtownie spadające ciśnienie

krwi. Wiedząc, że kobietę może uratować wyłącznie skomplikowana operacja, niemożliwa do przeprowadzenia w szpitalu w Midland, lekarz rozpoczął dzwonienie do szpitali. Skontaktował się z 14 szpitalami, z których żaden nie mógł przyjąć pacjentki na operację z powodu braku wolnych miejsc. Nesdoly połączył się z kilkoma szpitalami w Toronto, a także w London, Hamilton, Sudbury i Ottawie. Niezależnie od niego szukał szpitala dla chorej jeden z lekarzy z Sunnybrook Medical Centre w Toronto - wykonując 17 telefonów. Wieczorem dr Nesdoly postanowił przewieźć pacjentkę do szpitala w Newmarket. Szpital w Newmarket także nie miał odpowiednich specjalistów aby przeprowadzić operację, na już umierającej pacjentce. Gdy o 21.30 zadzwonił szpital Sunnybrook, że ma wolne miejsce, było już za późno - kobieta zmarła w szpitalu w Newmarket. E.Caplan, ontaryjski minister zdrowia oraz premier Ontario D.Peterson zapowiedzieli powołanie komisji ds wyjaśnienia okoliczności śmierci. Dr J.Pagliarello ze szpitala Sunnybrook stwierdził, że trudno wskazać palcem winnego, winnym nie jest ani żadna pojedyncza osoba ani żaden lekarz. "Jest to wina systemu. System zawiódł. Możemy być tylko wdzięczni, że tego typu przypadki zdarzają się stosunkowo rzadko".

ALFONSI DO DOMU!

Mieszkańcy dzielnicy Parkdale w Toronto zamieszkałej także przez liczną rzeszę Polaków, zorganizowali demonstrację przeciwko narkomanom, prostytutkom i sutenerom. W manifestacji wzięli udział radny polskiego pochodzenia Chris Korwin-Kuczyński, który ostrzegł władze miejskie, że miasto zaczyna przegrywać wojnę z metami. Radny zapowiedział rychłe otwarcie w dzielnicy w pobliżu skrzyżowania ulic Queen i Landsdowne dzielnicowego ośrodka zapobiegania przestępczości. Redakcja ECHA apeluje o podjęcie radykalnych kroków prawnych, o zwiększenie patroli policyjnych, itp, gdyż raz w tygodniu przejeżdżając w późnych godzinach wieczornych ulicą Queen do stacji autobusowej, aby nadać przesyłki, jest świadkiem publicznych scen sięgających dna upadku i upodlenia ludzkiego.

JAN PAWEŁ II WKRÓTCE W POLSCE

Źródła w Watykanie podały, że wkrótce odwiedzi ponownie Polskę Papież Jan Paweł II. Termin wizyty Ojca Świętego w Polsce nie został jeszcze ustalony. Wiadomość tę potwierdził także ambasador PRL w Watykanie J. Kuberski.

Dariusz Fikus znany dziennikarz i publicysta oraz sekretarz generalny Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich został mianowany redaktorem naczelnym pisma "Rzeczpospolita" - oficjalnego organu rządowego.

Lech Wałęsa wyznał: "Kiedy walczyliśmy wtedy nas popierano, teraz gdy zmieniamy system i chcemy współpracy to za mało jest Szwecji w polskiej gospodarce. Mamy tylko okłaski". Z 80% własności państwowej w polskiej gospodarce Skandynawia powinna wyciągnąć jak najwięcej - zauważył Wałęsa w swoim komentarzu do zasięgu zachodnich inwestycji w Polsce..

19 października upływa 5 lat od męczeńskiej śmierci Jerzego Popiełuszki. W związku z tym tragicznym wydarzeniem rząd zapowiedział przeprowadzenie pełnego dochodzenia w sprawie okoliczności zabójstwa księdza.

Zwycięcą niedzielnych wyborów uzupełniających w woj. piotrkowskim został Piotr Andrzejewski. Frekwencja wyborcza była tym razem jednak bardzo niska, zaledwie 11%.

Do Polski przyjeżdża 24 października sowiecki minister spraw zagranicznych E. Szewardnadze. Na początku listopada wyjeżdża do ZSSR premier Tadeusz Mazowiecki.

17 października telewizja polska nadała 50-minutowy film Witolda Łazowskiego wyprodukowany niedawno we Francji o masakrze katyńskiej.

Według sondażu "Życia Warszawy" najpopularniejszą dziś postacią w Polsce jest Prymas Józef Glemp, a po nim sytuują się na tej liście Tadeusz Mazowiecki i Lech Wałęsa. Następnie Wojciech Jaruzelski i Bronisław Geremek. Na liście osobistości zagranicznych pierwsze miejsce zajmuje daleko daleko przed następnymi Jan Paweł II. Następni na liście to w kolejności G. Bush, M. Gorbaczow, M. Thatcher, F. Mitterrand, H. Kohl. Pierwsze miejsce na zagranicznej liście najbardziej niepopularnych postaci zajął N. Ceausescu, na liście polskiej Mieczysław F. Rakowski.

I sekretarz PZPR M. Rakowski złożył wizytę w ZSSR. Po spotkaniu z Gorbaczowem powiedział on, że Gorbaczow nie chce zajmować stanowiska w polskich sprawach, bo nie on stoi na czele polskiego rządu. Rakowski powiedział także, że omawiano sprawy partii komunistycznych w Europie Wschodniej oraz sytuację w niektórych państwach komunistycznych.

Minister edukacji narodowej H. Samsonowicz i wiceminister A. Radziwiłł spotkali się z przedstawicielami ugrupowań harcerskich. Dyskutowano możliwości ich samodzielnego działania.

W dniu 16 października minęła 11 rocznica pontyfikatu Ojca Świętego Jana

Pawła II. W związku z tym wydarzeniem, okolicznościowe telegramy wystali z Polski: Prezydent Wojciech Jaruzelski, marszałek sejmu Mikołaj Kozakiewicz, premier Tadeusz Mazowiecki i marszałek senatu prof. Andrzej Stelmachowski.

Rząd wydał polecenie o wszczęciu dochodzeń w sprawie zbrodni popełnionych w okresie stalinowskim. Minister sprawiedliwości Aleksander Bentkowski w specjalnym komunikacie zwrócił się do społeczeństwa i organizacji o nadsyłanie dowodów zbrodni i nadużywania władzy. "Opinia" publiczna żąda ujawnienia zbrodni, ukarania winnych i rekompensat dla ofiar za straty moralne i materialne" - głosi komunikat min. Bentkowskiego.

Krajowa Komisja Niezależnego Zrzeszenia Studentów wezwała organizacje uczelniane do rozpoczęcia ogólnopolskiego bojkotu zajęć na studium wojskowym. W wydanym 17 października oświadczeniu komisja stwierdziła, że ministerstwo obrony narodowej nie zgodziło się na kompromis, wprowadzając nakaz szkolenia wojskowego studentów. Komisja wyraziła gotowość do natychmiastowego podjęcia rozmów w tej sprawie z ministerstwem. Oświadczenie NZS wskazuje także, że na niektórych uczelniach doszło już do bojkotu zajęć wojskowych.

UNIEWAŻNIONA UCHWAŁA O POLSKIM REJONIE NA LITWIE

Prezydium Rady Najwyższej Litewskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej unieważniło uchwały dwu podwileńskich rad deputowanych przekształcające te rejony w polskie samorządne rejony narodowościowo-terytorialne. Władze Litwy wyjaśniły, iż obawiają się, że analogiczne kroki podjęłyby ludność rosyjskojęzyczna.

OCZEKIWANIE NA PLAN MARSHALLA DLA POLSKI NIEREALNE. MUSIMY SOBIE POMÓC SAMI.

Minister spraw zagranicznych PRL K. Skubiszewski powiedział w wywiadzie dla RWE, że to, iż WOP-iści wyłapują w strefie przygranicznej obywateli NRD i odsyłają ich z powrotem do NRD nie oznacza, że w Polsce są dwie jurysdykcje: jedna w Warszawie i druga WOP-istów. Skubiszewski podkreślił, że jego obietnica, iż żaden z obywateli NRD nie zostanie deportowany do NRD dotyczyła wyłącznie tych obywateli NRD, którzy znaleźli się w ambasadzie RFN w Warszawie, względnie tych, którzy byli w schroniskach kościelnych bądź PCK. Przekraczających na zielono granicę obywateli NRD dotyczą odpowiednie przepisy prawa międzynarodowego i te są do nich stosowane. Skubiszewski dodał jednakże, że można się zastanawiać czy nie są potrzebne odpowiednie nowe uregulowania w tych sprawach. Skubiszewski zauważył, że osobiście byłby za tym, żeby te przekroczenia granicy i wydawania traktować przede wszystkim w świetle praw człowieka. Skubiszewski powiedział także, że doniesienia "Gazety Wyborczej" zatytułowane "Droga wolna" i to, że kontroli zaprzestano nie były ścisłe, bo na każdej granicy jest kontrola. Poruszając inne sprawy Skubiszewski powiedział, że uważa, że kwestia zjednoczenia Niemiec nie jest kwestią aktualną. Ponadto, uważa że istnieje pewien porządek europejski, który rząd Mazowieckiego nie ma zamiaru ani nie chce kwestionować. Zjednoczenie Niemiec nie mogłoby się odbyć przy tym bez zgody mocarstw, ani bez zainteresowania się sprawą całej Europy, gdyż jedno potężne państwo niemieckie w Europie z pewnością jest problemem dla całej Europy. Skubiszewski powiedział także, że jego zadaniem jako ministra spraw zagranicznych jest utrzymanie jak najbardziej przyjaznego otoczenia zagranicznego wobec Polski, ponieważ jest to jeden z koniecznych warunków

reform politycznych i gospodarczych, zwłaszcza musimy mieć dobre stosunki i dobrą współpracę z naszymi sąsiadami. Znaczenie stosunków gospodarczych z ZSSR jest nadal kluczowe, gdyż bez surowców stamtąd nasza gospodarka nie byłaby w stanie w ogóle funkcjonować, a nie mamy przecież pieniędzy na zakup ich gdzie indziej.

W sprawie pomocy Zachodu dla Polski Skubiszewski stwierdził, że w tej chwili po fazie moralnego poparcia i przyjaznego patrzenia na zmiany w Polsce pojawiły się już pewne konkretne posunięcia, zarówno ze strony EWG przy dużym poparciu Francji jak i ze strony amerykańskiej skąd pomoc przyszła większa niż początkowo można się było spodziewać. Zdaniem Skubiszewskiego pomoc nie wygląda wcale błado tak jak na początku, gdy były piękne słowa, a nie było odpowiadających czynów. Skubiszewski dodał, że sprawa pomocy dla Polski nabierze dalszych rumieńców podczas wizyty kanclerza RFN Kohla w Polsce. Z tym, że, zaznaczył minister, musimy sobie pomóc sami. Istota sprawy leży w naszym wysiłku i w naszej pracy. Ale nie damy rady bez pewnej pomocy zagranicznej. Tyle że pomoc ta wygląda inaczej niż Plan Marshalla. Mówienie o Planie Marshalla to było wishfull thinking, to było życzenie sobie czegoś, co dzisiaj niestety nie jest realne. Aczkolwiek w świecie zachodnim w najbardziej uprzedmiotowionych krajach są ogromne pieniądze, czyli teoretycznie mówiąc, byłoby miejsce na nowy plan pomocy.

Jacek Kalabiński, który przeprowadził wywiad z ministrem Skubiszewskim w Warszawie zakończył go wypowiedzeniem faktu, że był to wywiad historyczny, gdyż po raz pierwszy polski minister spraw zagranicznych rozmawiał z RWE.

WOLNY RYNEK IDEĄ PRZEWODNIĄ NOWEGO PROGRAMU GOSPODARCZEGO

Rząd Mazowieckiego ogłosił 12 października program przekształcenia gospodarki w Polsce w gospodarkę wolnorynkową, zbudowaną w oparciu o sprawdzone przykłady wysoko rozwiniętych gospodarek wolnorynkowych.

Społecznym celem programu jest doprowadzenie do sytuacji, w której ludzie będą mogli normalnie żyć, mając indywidualnie jak i razem z całym krajem szansę rozwoju. Rząd przewiduje przejściowo szereg niekorzystnych zjawisk jak bezrobocie i spadek stopy życiowej, ale podkreśla, że w perspektywie długofalowej postawienie na gospodarkę wolnorynkową jest jedyną szansą na wyjście z gospodarczego kryzysu i rozwój. W tym celu rząd przewiduje masową repywatyzację gospodarki, zniesienie ograniczeń własności ziemi i nieruchomości, reformę systemu monetarnego i finansowego poprzez wprowadzenie giełdy, indywidualnych podatków od dochodów oraz systemu bankowości, likwidację niedochodowych przedsiębiorstw, powstrzymanie wzrostu płac, redukcję wydatków na sektor militarny, MSW oraz milicję, zaostrożenie warunków kredytowych dla niektórych działań gospodarczych.

OPZZ SIĘ NIECIERPLIWI

Około 150 członków OPZZ na czele z szefem Miodowiczem demonstrowało przed parlamentem wznosząc antyrządowe okrzyki. Miodowicz utrzymuje, że OPZZ liczy 7 mln członków i że cierpliwość organizacji powoli się wyczerpuje i jeśli rząd Mazowieckiego nie skończy z przetrucaniem ciężarów wyjścia z kryzysu gospodarczego na barki ludzi pracy, OPZZ nie zawaha się przed przejęciem władzy, najpierw w fabrykach, a następnie wyżej.

KULTURA

Zmarł profesor Emanuel Roztworowski, znany historyk, syn Huberta Roztworowskiego, nieżyjącego dramaturga. Autor świetnej biografii ostatniego króla Polski oraz książki "Popioły i korzenie", wspomnień o jego pradziadkach, znakomitych obywatelach drugiej połowy XIX wieku.

W Warszawie gościł teatr z Monrealu "Le groupe de Veille", jeden z najciekawszych teatrów alternatywnych na kontynencie amerykańskim. Kieruje nim Polak - Zbigniew Theo Spsychalski, który przedstawiał adaptację powieści "Jaszczur". Występy cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Po raz pierwszy przyznano nagrodę im. Jerzego Łojka za pracę z zakresu dziejów Polski z lat 1772-1956. Nagrodę otrzymali Jan Brzoza za "Polski rok 1919", Marek Ney-Krwawicz za pracę "Struktura i funkcjonowanie centralnego aparatu dowodzenia służby zwycięstwa Polski - Związek Walki Zbrojnej". Ponadto przyznano kilka wyróżnień oraz nagrodę pieniężną ufundowaną przez żonę zmarłego przed trzema laty historyka.

W Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie nie ustają wysiłki przywrócenia jej im. Marszałka J. Piłsudskiego założyciela tej uczelni.

W Muzeum Narodowym w Krakowie cieszy się wielkim powodzeniem wystawa sztuki zatytułowana "Zydzi polscy". Przygotował ją Marek Roztworowski, twórca tak słynnych wystaw jak "Romantyzm i Romantyczność" oraz "Polaków portret własny". Myślą przewodnią wystawy jest teza, iż "sztuka jest świadectwem historii i jej ilustracją". Wystawa ilustruje swobody kulturowe i artystyczne Żydów w Polsce.

Kulturze polskiej grozi urynkowanie. Ekonomiści obliczają, że zamkniętych zostanie połowa zawodowych teatrów w Polsce, szczególnie na prowincji. Teatry te będą musiały przejść na rachunek ekonomiczny.

CENY

Nowe podwyżki czekają nas w najbliższych dniach. Społemowskie placówki zapowiadają podwyższenie marży. Sprzedawana jest już pierwsza mąka z darów w cenie ok. 200 zł za kg, mąka krajowa kosztuje obecnie, po przejściu przez pośrednictwa Społem, od 1000-1200 zł za kg. Od 16 bm. zdrożały papirosy średnio o 65-70%. Wzrosnie również marża średnio o 18%.

Od poniedziałku obowiązują również nowe, urzędowe ceny samochodów. Maluch kosztuje 9 mln zł, fiat 125P - 14 mln, Polonez 20 mln zł. Cena Łady wzrosła do 19 milionów, FSO 1500 standard 14 mln zł. Za każde udoskonalenie trzeba płacić oddzielnie. Na giełdzie samochody te będą na pewno droższe.

W najbliższych dniach zdrożeje energia elektryczna, oraz od 1 listopada usługi pocztowe i telekomunikacyjne o kilkadziesiąt procent.

W Polsce wyraźnie zaczyna brakować także krwi. W związku z tym, że 1 l krwi kosztuje tylko 40 tys. zł, coraz mniej jest krwiodawców oddających krew za pieniądze.

Rencista starego portfela może poszaleć w Warszawie. Otrzymuje miesięcznie 71 tys. 1 kg parówek kosztuje 4,500 tys. zł., jabłek - 1200, pomidorów - 2500. Rencista powinien trzymać się zatem kartofelków - 230 zł za kg, lub zadowolić się jajkiem 200 zł szt. Masło, główne źródło cholesterolu kosztuje 4200 zł kostka - unikać! Cukier - biała śmierć - 2500 tys. zł kg, rencista alkoholik może sobie pozwolić dokładnie na 2 buteleczki miesięcznie i nic poza tym, bowiem litr wódeczki kosztuje 34 tys. zł.

Rencista wyrafinowany może wymienić buteleczki na 2 kg polędwicy (i nic więcej) po 36 tys. za kg. Zawsze zdrowy chlebuś kosztuje 1200 zł za bochenek, mleko pełnotłuste (bardzo niezdrowe) - 800 zł za litr. Na szczęście talony wprowadzane w tym miesiącu pozwolą emerytom skomponować bogatą dietę złożoną z cukru, mleka chudego, twarogu i chleba.

Odwijający Polskę ucieszą się zapewne, że wzrosły ceny srebra. Obro-

za dmuchana - 200 tys. zł, bransoletka 10 g - 23 tys. zł. Jutro Meksyk! Jeszcze w lecie srebro było najlepszym i najtańszym prezentem wywozonym z Polski. W ubiegłym miesiącu zaczęły drożeć proporcjonalnie do innych towarów pamiątki cepeliowskie.

DOLAR: Według najnowszych doniesień cena dolara amerykańskiego stabilizuje się wokół 8 tys. złotych. Pojawiły się pewne objawy paniki na rynku, prywatni właściciele zaczęli pozbywać się pośpiesznie zgromadzonej waluty, co powoduje przewidywany spadek ceny. Trwają nadal kolejki po obligacje rządowe. Sprawa dolara była przedmiotem dyskusji w TV, paneliści atakowali prezesa Banku PKO Mariana Krzaka oskarżając jego firmę o nieudolność w ściąganiu nadmiaru dolarów z rynku.

GOSPODARKA

Sejm przyjął 16 października projekt ustawy o indeksacji, przewidujący, że wzrost cen żywności będzie indeksowany w tej samej skali co wzrost cen pozostałych artykułów.

Minister przemysłu Tadeusz Syryjczyk powiedział 17 października w RFN, że jednym z podstawowych zadań rządu jest przywrócenie zaufania do złotówki. Nikt w Polsce, jak zaznaczył Syryjczyk, nie gromadzi oszczędności w walucie krajowej. Syryjczyk powiedział, że jeśli w ciągu roku nie uda się ustabilizować złotówki wobec amerykańskiego dolara będzie to oznaczać, że reformy w Polsce się nie powiodły. Jeśli się to natomiast uda, wówczas kurs złotówki wobec dolara znacznie spadnie w porównaniu z tym, jak on się kształtuje obecnie.

Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów rozpatrzył projekt zmian w ustawie budżetowej na rok bieżący. Projekt zakłada m.in. zaostrzenia w dziedzinie dotowania węgla i wiele innych kroków oszczędnościowych. Komitet omawiał także możliwość przesunięcia niektórych środków z wojska do gospodarki.

W zamian za pracę polskich specjalistów w budownictwie obiektów

przemysłowych i innych Polska otrzyma od Kuwejtu ropę naftową. Kolejki po benzynę w ostatnich dniach w Polsce sięgały kilkuset metrów.

"Gazeta Wyborcza" poinformowała, że "trudna jest sytuacja Solidarności w przedsiębiorstwach zagranicznych". W zakładzie "Strongweld i Wolan" pracodawca nie zgodził się na działalność związku i zwolnił z pracy organizatorów. W Obornikach Śląskich, w zakładzie drzewnym "Haste" właściciel po ogłoszeniu strajku zwolnił całą załogę z pracy, a kiedy pracownicy wstąpili do Solidarności uznał, że zarówno strajk, jak wstąpienie do "S" były nielegalne.

Przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa zaapelował do biznesmenów amerykańskich, aby współpracowali inwestycyjnemu z Polską w imię odpowiedzialności za wyłanianie się nowego świata. Na spotkaniu w Gdańsku w dniu 16 października z delegacją amerykańskich korporacji ds. inwestycji zagranicznych wyraził on rozczarowanie wobec dotychczasowej jego zdaniem niewystarczającej pomocy Zachodu. Według Wałęsy zmiany występujące w Polsce są zbyt skomplikowane, aby uporać się z nimi bez pomocy zachodniej. Biznesmeni amerykańscy uważają, że trudności w realizacji inwestycji wynikają z wadliwego systemu prawnego i politycznego.

FORUM
POLONIJNE
W NOWYM
STYLU

W pierwszych dniach października odbyło się w Poznaniu XV Polonijne Forum Gospodarcze. W obradach wzięło udział około 110 przemysłowców i handlowców polskiego pochodzenia z 16 krajów.

Na inauguracyjnym posiedzeniu obecny był wicepremier, minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej Czesław Janicki, minister przemysłu T. Syryjczyk, minister współpracy zagra-

nicznej z zagranicą M.Święcicki, liczni przedstawiciele banków peerelowskiej gospodarki i administracji, a także posłowie i senatorowie OKP.

W Forum wzięli udział członkowie Zarządu niedawno powstałego w USA Chicagowskiego Forum Gospodarczego z prezesem M.Kobelińskim. Walne Zgromadzenie Forum w Chicago odbędzie się 18 listopada z udziałem 2000 osób. CFG inspiruje inwestycje grupowe (Investment Clubs, Mutual Funds) oraz zabiega o zwiększenie funduszy federalnych na wspieranie prywatnej przedsiębiorczości w Polsce oraz działa na rzecz dalszej liberalizacji ustawodawstwa polskiego dotyczącego zagranicznej działalności w Polsce.

Odczytano list L.Wałęsy, a w końcowej części Forum wzięło udział sam premier Tadeusz Mazowiecki, który skierował list do Polaków za granicą, kierując go głównie do wychodźstwa politycznego.

Oto najistotniejsze fragmenty tego wystąpienia:

"Kluczowym zagadnieniem jest problem emigracji politycznej, spowodowanej wydarzeniami w Polsce i wokół niej jeszcze w trakcie II wojny światowej oraz bezpośrednio po niej. Przyznać trzeba, że polityka naszego państwa przeszła tu znaczną ewolucję. Dziś jest inaczej stwierdził T.Mazowiecki, ale to nie znaczy, że całkiem dobrze. Jest jeszcze wiele do zrobienia i do odrobienia, choćby to, że trzeba przynajmniej publicznie przeprosić za tamte lata upokorzeń, kłamstw i odebranie możliwości kontaktów z krajem, dokończyć rehabilitacji wszystkich niesłusznie oskarżonych o zdradę interesu Polski.

Jako premier pragnę dać wyraz naszym intencjom wyjścia naprzeciw emigracji. Chcemy stworzyć warunki, w których emigracja będzie się czuła w Polsce potrzebna i będzie miała świadomość, że państwo polskie gwarantuje jej - tak jak wszystkim Polakom - możliwość normalnego działania w kraju. Państwo jest dobrem wspólnym całego narodu - stwierdził premier - także tej części, która żyje na obczyźnie.

Pragniemy umożliwić zachowanie polskiego obywatelstwa poprzez wprowadzenie ustawy o podwójnym obywatelstwie. *Dokończenie str. 19*

ZDECYDOWANIE
ŁADNIEJSZA
OD URBANA

Oto nowy rzecznik prasowy rządu pani Małgorzata Niezabitowska, dziennikarka i pisarka niezależna. Zadebiutowała na comiesięcznej konferencji prasowej rządu objaśniając jego politykę gospodarczą. Przedstawiła ostateczną wersję programu gospodarczego rządu stwierdzając, że dalsze odkładanie projektów napotyka ostry nacisk z różnych środowisk społecznych i niecierpliwość. Pani Niezabitowska stwierdziła, że rząd musi rozpocząć natychmiastową akcję gospodarczą mimo odziedziczenia 45 lat odmiennej polityki gospodarczej i krótkiego okresu władzy.

Małgorzata Niezabitowska

Co czytać między wierszami w tym niewielkim felietonie, skromnie pomieszczonym na przedostatniej stronie tygodnika "Stolica"? Chyba domyślać się nazwisk, które w imię savoir-vivre'u pominięto. Zresztą czy tylko o tych parę nazwisk chodzi? Zjawisko jest znacznie szersze. "Wielu było w czasach stalinowskich ludzi skrzywdzonych i poniżonych, ale nie wszyscy mogą i chcą opowiadać publicznie o swoich losach. Jest jednak grupa osobników, którzy w bezwstydnym sposobie usiłują "przyłączyć się" do krzywdzonych, eksponując dziś publicznie w prasie i prywatnie swoje rzekome prześladowania i moralne cierpienia. Niedawno kliniczny przykład tego rodzaju postawy zademonstrował pewien profesor, który przez całe dziesięciolecie i kilka etapów sprawował w Polsce dyktatorskie rządy w dziedzinie kultury, a teraz (ku ogólnej uciechy) w prasowym wywiadzie ogłosił się ofiarą dyskryminacji. Inny znany "autorytet moralny" już w 45 roku w swoich intymnych zapiskach doszedł do wniosku, że obóz socjalizmu to jedno wielkie więzienie, o czym jednak dowiedzieliśmy się dopiero ostatnio, bo przekonanie tego rodzaju nie przeszkadzało autorowi w ciągu jego długiego żywota tkwić na świeczniku i zbierać "reżymowe laury".

"Również nasze dziennikarskie środowisko ma niezły spektakl, obserwując pozy, miny i wyczyny niegdysiejszych "zasadniczych" i dobrze widzianych nadgorliwców" - pisze autor felietonu kryjącej się pod kryptonimem Wel. Tym razem ma on na myśli okres gierkowski: "Wtedy dopiero dla niektórych zespołów - w związku z ich zasługami dla propagandy "sukcesu" - otworzyła się Kanada! Kto nie wierzy, niech zajrzy choćby do książki Michała Radgowskiego. Nie było trudności z zamianą mieszkań, nabywaniem dóbr doczesnych, talonów na samochody, placów i materiałów na dachy, sypały się order i nagrody, spijało się winka z luminarzami na zagranicznych wojaczach. Dziś z zespołu szczególnie za Gierka uprzywilejowanego ogromna część kolektywu, nie mówiąc o laureatach pisma, zasługuje się obecnie opozycji, występuje w nowych barwach.

P.Łupieński doszedł do wniosku, że co za dużo to niezdrowo i w "Gazecie Wyborczej" (Nr 41) napisał bardzo wymowny list na ten temat przestrzegając nowych dziennikarskich sojuszników opozycji, żeby się opamiętali".

Opamiętali? A czy opamiętanie jest cechą szczurów wiejących z tonącego okrętu, aby przesiąść się na inny? Pismo Św. mówi wprawdzie, że w niebie większa radość z jednego nawróconego niż ze stu sprawiedliwych, lecz życie społeczne to nie życie pozagrobowe... i w dodatku można słusznie powątpiewać w szczerą seryjność, nagłych nawróceń. Każdy człowiek ma prawo do zmiany poglądów, jest to sprawa bezsprzeczna, każdy może dojrzewać, pojmować więcej, widzieć szerzej.

I każdy ma prawo otwarcie i publicznie przyznać się do swej ideowej ewolucji. Ale co myśleć na przykład o takiej pani profesor, która produkuje się dziś na łamach "Gazety Wyborczej" obnażając prawdę o pakcie Ribbentrop-Mołotow (w polemice z autorami prasy prokomunistycznej), której książkę "Te pokolenia żałobami czarne" (rzecz o procesach i wyrokach śmierci z lat 1949-54) reklamuje się dziś jako rozliczeniowy bestseller, a która w epoce gomulkowski popęła inną, pod tytułem "Rok przed klęską?". To ostatnie dzieło miało wiele wielonakładowych wydań, na przestrzeni lat, ponieważ służyło jednemu celowi - udowodnieniu, że za przegraną kampanię wrześniową, a w konsekwencji koszmar okupacji, winić należy wyłącznie głupotę polityków polskich, którzy zawierali papierowe sojusze z Zachodem. Pani profesor była też współautorką podręcznika historii, o którym pisze czytelnik "Ładu" w liście do redakcji:

"Nazwisko to spotkałem po raz pierwszy w podręczniku historii. Uczyłem się z niego dziejów mojej ojczyzny, a wraz ze mną tysiące innych uczniów. Jego rozdział XV napisała właśnie pani.... Ten siew żarliwy polskiego naukowca wydał zapewne bujny plon w sercach i umysłach polskiej młodzieży. Oto fragmenty tego rozdziału:

Str. 441: *Gen. Sikorski, dawny austriacki oficer, (...) utworzył we Francji w październiku*

w roku 1939 "rząd" emigracyjny.

Str. 443: *Antyradziecka platforma była wspólna dla burżuazji polskiej i dla okupanta. Na tej podstawie nastąpiło zrastanie się komórek wywiadowczych organizacji ZWZ z niemieckim wywiadem wojskowym (Abswehra) i tajną policją polityczną (Gestapo). Tak np. przy przerzutach pieniędzy i ludzi między zagranicą a krajem korzystano z pomocy agentów niemieckich, wskutek czego okupant mógł od początku kontrolować wiele dróg łączności, kontakty, itp. Liczne brygady wywiadowcze AK i "agencje" czy wydziały "delegatury", opierającej się na aparacie dawnej defensywy, policji śledczej i "dwójki", opracowywały kartoteki działaczy lewicowych i za przywilej swej nietykalności sprzedawały je Gestapo i Abwehrze.*

Dowództwo AK widząc, że charakter powstania zmienił się definitywnie z antyradzieckiego w antyhitlerowski - zdradziecko skapitulowało przed katami Warszawy i poprowadziło swoje oddziały do "honorowej" niewoli. Komenda Główna AK nie zamierzała walczyć przeciwko hitlerowcom, nie chciała skorzystać z pomocy radzieckiej, odmówiła przeprowadzenia obrońców Warszawy na prawy brzeg Wisły i wcielenia ich do Wojska Ludowego. (...)

Kapitulacja akowskiego kierownictwa powstania miała miejsce w tym momencie, gdy wobec wyzwolenia Pragi powstały realne warunki współdziałania i pomocy ze strony wojsk radzieckich".

Przecieracie oczy? Proszę, oto tytuł podręcznika: Historia Polski 1864-1945, materiały do nauczania w klasie XI, Warszawa 1952, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.

A dziś zaśluzona współautorka tego wspaniałego podręcznika gra w barwach drużyny opozycji. Żeby było ciekawiej, przed wojną debiutowała jako historyk w roli apologetki marszałka Piłsudskiego.

Komedia ludzka 89 - zatytułował swój felieton Wel. Komedia? Być może, ale chyba czarna komedia. W każdym razie konstruktywna opozycja powinna chyba się modlić: Broń nas Boże przed napływem nowych przyjaciół, bo przed wrogami sami potrafimy się obronić.

KAROLINA JANKOWSKA

SPOŁECZNIK Z TOPOREM

Po równoległej rejestracji Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich i Stowarzyszenia Pisarzy Polskich w środowiskach twórczych zapanowała euforia. Nie całkiem ją podzielałam, chociaż wzruszyłem się. Znajoma melodia "nasze na wierzchu" pobrzmiwa tonem co najmniej o oktawę za wysokim. Na ślepa przemoc nie ma sposobu, wygrana przychodzi dopiero po zelzeniu ucisku, duch i intelekt bowiem nie są mocarne. W wersji zbójckiej w ogóle wszystko jest proste. Dyktator przed wacyfikacją kościołów upewnia się, ile dywizji ma papież. Złe widzianych pisarzy zamyka się w obozie koncentracyjnym. Wolnomyślnych studentów pałuje się, releguje z uczelni albo rozjeżdża buldożerami. W łagodniejszej, sofistycznej wersji - a w takiej współczesny totalitaryzm celuje - znajduje się preteksty, wynajduje się porządkowe przepisy, nagina się prawo do okoliczności. Absurdalną beznamiętną mitręgę rokowań z władzami (a właściwie z gońcami magistrackimi) w sprawie Związku Literatów opisał w "Kadencji" Jan Józef Szczepański. Tragikomedie tzw. komisji weryfikacyjnych przeżyli w pierwszych miesiącach stanu wojennego dziennikarze-legaliści; ich wyzbyci złudzeń koledzy szli od razu wzorem czeskim sprzedawać książki w antykwariacie albo pietruszkę na bazarze. W klasycznej formacji feudalnej (u nas dla okraszy zwanej socjalistyczną) zarówno ścinanie głów, jak nadawanie włości jest kaprysem suwerena. Wczoraj nasz władca był w złym humorze i nerwowo rąbał toporem. Dziś wyjrzało słońce, dobry pan własnoręcznie przyszył odrąbane pisarczykom głowy, pokazywał Bratkowskiego i spółkę w trzech wydaniach dziennika telewizyjnego aż do upojenia ludności. To jednak jeszcze nie dowód, że urosiliśmy w siłę.

Nie ma też co się radować związkowym pluralizmem. Zmartwychstanie Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich postawiło w okrutnie głupiej sy-

tuacji tych awangardzistów stanu wojennego, którzy w nazwie swego związku umieścili zamiast Polski PRL niczym rodzinę zastępczą. Wycofać się nie ma jak i gdzie, a więc najpewniej zaczną się znowu podchody, intrygi, połajanki i manipulacje jak przed ośmioma laty.

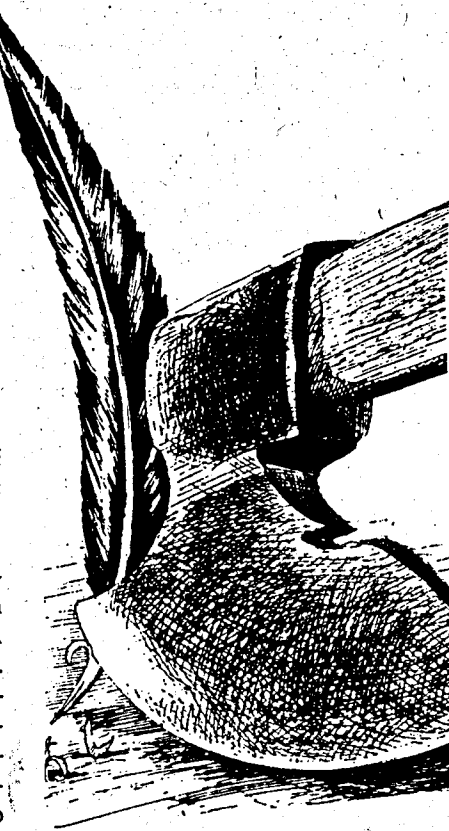
Jeszcze bardziej brzemienno wydaje się upadek organizacji pisarskiej założonej w 1920 r. z inicjatywy Żeromskiego, rozsądnie i tolerancyjnie prowadzonej ponad wszystkie rozstaje i mokradła przez Iwaszkiewicza w okresie powojennym, a dziś chyba już ostatecznie przepełnionej. Sytuacja książki jest dramatyczna, zawód pisarski pauperyzuje się, wpływ kulturalny środowiska maleje. Czyżbyśmy teraz mieli uwagę skupić na rywalizacji o ekonomiczne wpływy?

Satysfakcja w czymś innym: w nieugiętej woli przetrwania. Ludzie skazani na infamię albo na niepamięć, internowani, wyrzuceni z pracy, znieważeni i włóczęni po sądach pod kryminalnymi zarzutami, szantażowani, namawiani do zmiany emigracji wewnętrznej na rzeczywistą emigrację, ludzie ci, powtarzam, nie byli w stanie uchronić się przed przemocą. Jedynie, co mogli, to trwać jak ów kamień z solidarnościowej "Koledy-nocki". Przywiązać się do elementarnych wartości, pamiętać o nich, ukryć je, jeśli już nie można było ich wysłowić. Stworzyć dla zła jakąś przeciwwagę, odnaleźć siłę ciężenia, która udzieliłaby się społeczeństwu. Zbudować wspólnotę na obszarach wykarczowanych, związać porwane nici. A przecież w połowie lat 80' zdawało się, że wszystko zostało spalone i porwane.

Głęboka satysfakcja, a nie małostkowy odwet. Zbyt bliskie są wspomnienia o kondotierach, którzy triumfowali na widok zniewolonych intelektualistów. Znalezli się przecież dziennikarze biegnący na wyścigi, by odciąć się od niesłusznych, niepokornych, niepożądanych kolegów. Był pisarz ledwie dyszący z nienawiści, że nie zaproszono go

w początkach grudnia 81 na Kongres Kultury Polskiej; szczęściem organizatorów kongresu zamknięto w internacie. Zaraz po ogłoszeniu stanu wojennego pojawił się też w telewizji mistrz pióra, który straszyl przyszłymi relacjami o arsenałach "Solidarności". Ten sam gdy tylko został procezem neo-związku wzywał marnotrawnych do marszu pokutnego, nadymał się i srożył. A teraz? O swojej bohaterkiej misji Żukrowski pisze: "Trzeba było działać, organizować związek w interesie kolegów, bo oni wymagali natychmiastowej pomocy i opieki, w tym i lekarskiej. Bez nas i ci, co się zapierali, że nie będą należeć, bo to poniżej ich godności, nie mieliby ani stołówek, ani doktora". Cytat niewiarygodny, ale prawdziwy. Okazuje się, że nie ma ucieczki przed społecznikiem, który zamienił topór na bon stołwkowy.

RAFAŁ MARSZAŁEK

POCIĄGI POD SPECJALNYM NADZOREM

5 października br. w miejscowości Buckenburg (RFN) przysłała na świat dziewczynka. Nadano jej imię Jenny. Jest zdrowa. Waży 2 kg 755 g. Nie byłoby w tych narodzinach nic dziwnego, gdyby nie fakt, iż jest ona córką 28-letniej Petry Kirsch. Zaledwie przed 2 tygodniami Petra wraz z mężem Ronaldem i 9-letnim synem Dawidem przepłynęła Nysę. Szczęśliwie dotarli na drugi brzeg granicznej rzeki, chociaż temperatura wody w tym dniu wynosiła 15°C! Z polskiego już brzegu dotarli do Warszawy. Ambasada RFN i władze polskie otoczyły ich szczególną troską. Specjalny pociąg uchodźców z NRF zawiózł ich do innych Niemiec. Ich córka urodziła się w wolnym kraju.

Z NIEMIEC DO NIEMIEC

Warszawa. Dworzec Gdański. Do czerwonej lokomotywy oznakowanej młotem i cyrkiem przyłączono osiem biało-zielonych wagonów. 633 uchodźców rozlokowało się w nich w miarę wygodnie. Czekala ich 74-godzinna podróż przez Poznań, Frankfurt nad Menem i Berlin do RFN. Przedstawiciele ambasady odbędą podróż wraz z nimi. Dla bezpieczeństwa. Aby wszyscy uchodźcy dotarli szczęśliwie. Służba kolejowa NRD zamyka na klucz wszystkie wagony. Przez otwarte okna uchodźcy machają odprowadzającym, wzywają, wznoszą palce w zwycięskim znaku victorii! Zdążyli!

Pociąg ruszył. Na postoju w Poznaniu do pociągu wolności przedostały się dwie rodziny z dziećmi. Przez okna oczywiście. Nikt z polskiej służby kolejowej nie zwrócił na to uwagi. Też zdążyli. Na terenie NRD fruwały z okien dokumenty i reszta marek jakie pozos-

tały. Pieniądzy dziś już dla uchodźców bez znaczenia. Na granicy polsko-NRD-owskiej żołnierze polskiej służby granicznej wołali "Do widzenia" i machali na pożegnanie. Służba graniczna NRD zachowała kamienne milczenie. W Hanowerze witał ich tłum oczekujących. Gorące posiłki, napoje, odzież, zabawki dla dzieci, owoce. Niektóre z dzieci jadły pierwszy raz w życiu banany.

SĄ POCIĄGI, NA KTÓRE SPÓZNIAC SIĘ NIE MOŻNA

24-letnia Kirsten przybyła do Warszawy razem z mężem. Dosłownie w ostatniej chwili, gdy pociąg dla uchodźców stał już na stacji. Błądzili po stolicy Polski swoim trabantem i bali się, że nie zdążą. Tak by się zapewne stało, gdyby nie pewna polska rodzina, która natychmiast im pomogła i wpakowała wprost do pociągu. "Podarowaliśmy im naszego trabanta" - mówią szczęśliwi. Trabant w ich nowym życiu i tak nie odegrałby już żadnej roli.

43-letni Wolfgang zobaczył z okna pociągu swego ex-szwagra - funkcjonariusza "stasi" ("stasi" to nazwa pracowników urzędu bezpieczeństwa w NRD. Odpowiednik naszego pogardliwego ubek). Pokazał mu to, co Kozakiewicz na olimpiadzie w Moskwie.

Władza w Berlinie Wschodnim wymyśliła te przejazdy przez terytorium NRD na swoje nieszczęście. Nie przewidziała następstw tego fałszywego kroku.

W mojej korespondencji telefonicznej podałam, iż pierwszy pociąg specjalny z tzw. drugą falą uchodźców wyruszy z Pragi o godz. 20.00. Tak miało

być, w ostatniej chwili wstrzymano jednak jego odjazd. Władze NRD motywowały tę zwłokę "trudnościami technicznymi". Uchodźcy spędzili swoją kolejną, niespokojną noc. Było zimno. Krążyły niepokojące wieści.

44-letni Rudolf wspomina tę ostatnią noc jako straszną. "Mój syn Hannes - mówi - nabawił się wówczas choroby, miał wysoką gorączkę, rozwolnienie i bóle brzucha. Natychmiast po naszym przyjeździe do RFN. Zabrano go do szpitala".

Przyczyny opóźnienia wkrótce się wyjaśniły. Otóż na trasie przejazdu pociągu wolności przez terytorium NRD zgromadziły się tłumy obywateli pragnących się do niego dostać. W Dreźnie kilkudziesięciu tłum szturmowały Dworzec Główny otoczony przez policję.

Informacje docierają do NRD przez radio i telewizję RFN, która jest tutaj odbierana. Tak, że dziś dzięki mass mediom niezależnym niewiele da się przed społeczeństwem zataić.

Tych skutków swego kroku władza nie przewidziała. Trasę przejazdu pociągów otoczono więc tysiącami policjantów z całą niemiecką dokładnością pilnowano torów, rozjazdów, budek dróżniczych i dworców kolejowych. Mysz by się nie przecisnęła. A jednak...

"podczas jednego z postojów - mówi 36-letnia Helvi - próbowało się do pociągu dostać małżeństwo z dzieckiem. Stasi wyciągnęli kobietę za włosy, a mężczyznę zakuto w kajdanki. Dziecko okropnie płakało. Stasi to świnie". Stwierdza z oburzeniem Helvi.

W Dreźnie tłum urządził demonstrację, leciały kamienie. Spłonął policyjny samochód.

Od czasu 17 czerwca 1953 roku tak liczne protesty nie miały miejsca w NRD. "Uciec z raju Honeckera" stało się hasłem dla tych, którzy nie widzą przyszłości dla siebie i swoich dzieci. Nie chcą być tymi gorszymi Niemcami.

Chcą żyć jak ich bracia z RFN. Podróżować. Kupować samochody. Mówić i myśleć jak się chce. Władze NRD-owskie określają uchodźców mianem "elementów asoialnych, niepożądanych w socjalizmie". Twierdzą, że ich deportowały. Co czeka uchodźców z NRD w RFN? Na wstępie obozy dla uchodźców rozlokowane już w kilku miastach. Od Bawarii po Hamburg. Pomoc socjalna i miejsca pracy. Dla kogo? Dla wykwalifikowanych robotników, dla rzemieślników, pielęgniarek, opiekunów ludzi starych i chorych. Dla kelnerów, bufetowych, itp. Nie ma natomiast miejsc pracy dla inteligencji. Dla nauczycieli, lekarzy, prawników, itp. Ale tych nie jest tak wielu i być może z czasem się jakoś urządzi. Przeważająca grupa uchodźców to młodzi, wykwalifikowani robotnicy, młode kobiety skłonne podjąć każdą pracę, która zapewni im egzystencję. Dla tych, którzy nie posiadają zawodów uruchomiono specjalne kursy kształcące deficytowych specjalistów. Ta liczba nowych obywateli nie zagraża równowadze gospodarczej tego najbogatszego dziś w Europie kraju.

POWRACAJĄCA FALA

Zamknięcie granicy z CSRS i ograniczenie dopływu turystów do Berlina Zachodniego nie zmniejszyło ucieczek do RFN. W Warszawie w ambasadzie wciąż przybywa uchodźców (400 osób) w Pradze (30). Granicę węgiersko-austriacką przekracza dziennie po kilkuset uchodźców, a bywa nawet że i więcej niż tysiąc.

NRD natomiast to dziś kocioł parowy, który kipi, i w którym nikt nie reguluje ciśnienia.

MY ZOSTAJEMY TUTAJ!

Skandowały tłumy idące w kierunku Bramy Brandenburskiej ulicą Unter Den Linden w Berlinie Wschodnim. 40-latek jakby się pomarszczył i przygał. Nie pomogła parada wojskowa z raketami i czołgami. Kwaśny uśmiech Honeckera

Dokończenie na str. 17

NAJLEPSZE TOWARY, KONKURENCYJNE CENY paczek do POLSKI

Prywatny firmowy transport i stała załoga doręczycieli na terenie Polski do Twoich usług. Dostawy do Polski w cyklu 14-dniowym (od listopada - 7-dniowym) bezpośrednio do domu odbiorcy. Dowolnie zestawiaj skład paczki (mandarynki od listopada). Zamówienie minimum 5 kg. UWAGA: Ceny ważne do końca 1989 r. UWAGA: ZWRACAMY KOSZTA nadania listu ekspresowego (do \$3.00) przy zamówieniu paczki o wartości powyżej \$60.00.

Ilość	Nazwa towaru	Cena CD \$	Razem
..... x 1 kg	Cytryny	2.40 =	.....
..... x 1 kg	Pomarańcze	2.40 =	.....
..... x 1 kg	Grejpfruty	2.40 =	.....
..... x 1 kg	Banany	3.00 =	.....
..... x 1 kg	Mandarynki	2.50 =	.....
..... x 100 g	Czekolada gorzka	0.80 =	.....
..... x 100 g	Czekolada mleczna	0.90 =	.....
..... x 100 g	Czekolada orzechowa	0.80 =	.....
..... x 400 g	Bomboniera	3.70 =	.....
..... x 300 g	Cukierki witaminowe	3.10 =	.....
..... x 500 g	Ciasteczka maślane	3.50 =	.....
..... x 1 op	Guma do żucia (60 g)	0.70 =	.....
..... x 250 g	Kawa ziarnista brazylijska	2.20 =	.....
..... x 1 kg	Kawa ziarnista brazylijska	6.20 =	.....
..... x 3 kg	Kawa ziarnista brazylijska	17.00 =	.....
..... x 5 kg	Kawa ziarnista brazylijska	25.00 =	.....
..... x 100 g	Herbata cejlońska	1.10 =	.....
..... x 1 kg	Herbata cejlońska	9.00 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata ekspresowa norm.	1.10 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata ekspresowa rumianek	1.10 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata ekspresowa różana	1.10 =	.....
..... x 400 g	Herbata instant cytrynowa	2.20 =	.....
..... x 800 g	Czekolada w proszku	4.20 =	.....
..... x 250 g	Kakao	1.80 =	.....
..... x 200 g	Rodzyńki kalifor.	1.10 =	.....
..... x 200 g	Migdały kalifor.	2.10 =	.....
..... x 200 g	Wiórki kokosowe	1.40 =	.....
..... x 400 g	Pasta czekol. orzech.	2.40 =	.....
..... x 500 g	Margaryna mleczna słonecznikowa	1.90 =	.....
..... x 11	Olej jadalny roślinny	5.20 =	.....
..... x 500 g	Ryż (USA)	1.90 =	.....
..... x 400 g	Mąka kartoflana	1.60 =	.....
..... x 3 op	Budyń czekoladowy i waniliowy	1.20 =	.....
..... x 1 zest.	Środki do pieczenia	2.50 =	.....
(10 op. cukr. wan., 6 op. proszku, 12 op. żelatyny, 3 op. drożdży)			
..... x 1 kg	Mąka	1.30 =	.....
..... x 5 kg	Mąka	5.50 =	.....
..... x 1 kg	Cukier	1.30 =	.....
..... x 5 kg	Cukier	5.80 =	.....
..... x 500 g	Pieprz czarny	5.00 =	.....
..... x 100 g	Sardynki w oleju	1.00 =	.....
..... x 1 kg	Kabanosy	9.00 =	.....
..... x 1 kg	Krakowska	9.00 =	.....
..... x 1 kg	Frankfurterki	9.00 =	.....
..... x 1 kg	Szynka gotowana	10.00 =	.....
..... x 450 g	Szynka w puszcze	4.40 =	.....
..... x 340 g	Szynka mielona	2.20 =	.....

Ubezpieczenie i dostawa paczki: BEZ OPŁAT w Kanadzie i w Polsce.

Załączam Cheque lub Money Order na sumę ogółem ..... CDS
NADAWCA: ..... tel.: .....

ODBIORCA: ..... tel.: .....

Zlecenia przyjmuje:

COPYA-TRADE, 291 Lois Crescent, TIMMINS, Ont. P4P-1G6
TEL. 705-268-6875 (po 6 pm); TEL. 416-252-1807 (po 6 pm); FAX 705-268-9181 (bez przerwy).
UWAGA! UWAGA! Przekazy pieniężne na konta do Polski "via satelita" do 4 dni.
Konkurencyjne ceny np. powyżej 1200.00 CDS BEZ OPŁAT MANIPULACYJNYCH.
Artykuły przemysłowe oferowane u innych, po atrakcyjniejszych cenach u nas.

Z DYSTANSU

Myślałem już, że uda mi się ominąć sprawę ucieczki Niemców z Niemiec do Niemiec, ale rzecz zamiast wygasnąć zaczyna przybierać coraz bardziej interesujące kształty: ostatnio objawiła się ponad dziesięcioletnia manifestacja w Dreźnie (NRD), której uczestnicy skandowali antyreżimowo "My tu zostajemy!" dowodząc tym wyraźnie, że opozycja u naszych sąsiadów rośnie w siłę (choć może żyje mniej dostatnie niż przed kilku laty). Może wszystko to nie byłoby tak bardzo znów interesujące (w końcu doczekamy się niebawem opozycji w Albanii, a tymczasem gdzieś usłyszałem, że w Bułgarii drukują Sołżenicyna), gdyby nie fakt, że to już kolejni nasi sąsiedzi, którzy budzą się z ponad czterdziestoletniego letargu politycznego, a to już nie powinno być dla Polski sprawą zupełnie obojętną. Jak bowiem wspominałem w jednym z poprzednich felietonów, sprawa polskich granic była załatwiana głównie w Moskwie i zapewne w przyszłości samostanowiące o sobie narody będą chciały tak lub inaczej zagadnienia te z nami negocjować, co może się okazać mało interesujące.

Powtarza się w kółko tezę o niezmienności granic europejskich ustanowionych w wyniku II wojny światowej. Rzecz brzmi niezwykle pięknie i w zasadzie z polskiego punktu widzenia słusznie. Sęk w tym jednak, że nie wszyscy są i pozostaną z tych granic zadowoleni: widać to choćby w pułapkach zastawionych przez NRD wokół Szczecina, o których niezwykle interesująco, a zarazem kompetentnie donosiły niedawno wydawane przez Jerzego Giedroyc'a "Zeszyty Historyczne". Wśród Litwinów (którzy wyraźnie wybierają się w podróż ku niepodległości) oraz Ukraińców (w tej chwili właśnie demonstrujących swe aspiracje) też słychać głosy - nie wiem jak miarodajne - o konieczności sprawiedliwych korekt, w wyniku których nasza wschodnia granica znalazłaby się w zadziwiającej bliskości Wisły. Nie znaczy to, że stanie się to wszystko od razu i na łapu-capu, ale na pewno oznacza, że polska dyplomacja będzie miała w dającej się przewidzieć przyszłości sporo nie nazbyt wdzięcznej roboty, której nikomu nie zazdroścę. Od razu też pragnę odeprzeć zarzuty, jako-

bym był zwolennikiem zmiany granic naszego kraju. Broń Boże: ani nie myślę maszerować na Kowno i Lwów, ani też nie zachęcam do opuszczenia Augustowa czy Przemysła. Chcę tylko zwrócić uwagę na fakt, że ci wszyscy, którym się zdawało, że historia zaprzestała swej twórczości w sferze przemalowywania politycznej mapy naszego kontynentu, mogą się groźnie mylić. Zaś tym wszystkim, którzy słusznie domagają się unieważnienia Jałty uświadomić, że może to mieć nie tylko radosne dla wszystkich konsekwencje.

Jak już, to już - musimy sobie zdać sprawę z faktu, że po ponad czterdziestu latach względnie łagodnej drzemki politycznej (fakt, że wymuszonej) budzące się obecnie z niej narody staną przed problemami bardzo skomplikowanymi. Nie dotyczy to zresztą tylko naszej części kontynentu. Warto sobie uświadomić fakt, że wrzenie w Jugosławii, choć jeszcze nie tak dramatyczne, może w każdej chwili zmienić konfigurację również na tym kawałku naszego globu: budzą się tu ambicje narodowe, nie wykluczone, że Serbia przypomni sobie swą dawną suwerenność, zaś Macedończycy zechcą świata przypomnieć o losie swego rozebranego między trzech sąsiadów kraju. Historia, podobnie jak diabeł, nie śpi. Istnieje co prawda ludzie przekonani, że przynajmniej na tym kontynencie w roku 1945 nastąpił koniec historii, lecz takie mniemanie jest wyłącznie zaklinaniem rzeczywistości, co raczej pożytku nie przynosi.

Wszystko to w dodatku ma wymiar dużo poważniejszy niż tylko lokalny. Nie przypadkiem przetacza się znów przez prasę, a nie wykluczone, że również przez polityczne gabinety, dyskusja dotycząca rozwiązania kwestii niemieckiej. Nie tylko zresztą niemieckiej. Jeden z najbardziej aktywnych polskich działaczy i publicystów, Adam Michnik, w kolejnych dwóch wypowiedziach wezwał do samostanowienia Ukrainy i podkreślił prawo Niemców do decydowania o swym losie. Obie wypowiedzi są niesłychanie słuszne, a przy tym i szlachetne na dokładkę, ale nie opatrzone zostały wyjaśnieniami sprawy tak interesującej, jak wizja wyłaniającego się z realizacji tych postulatów nowego

porządku europejskiego. Szczególnie zaś interesujące byłoby przedstawienie wszelkich możliwych konsekwencji, jakie owe zmiany mogłyby przynieść Polsce. Wiara, że wszystko to jakoś się samo rozwiąże, byle tylko wszyscy wolni byli (co jest zasadą słuszną), jest wyrazem pewnej politycznej naiwności. Rozwiązywać to wszystko trzeba będzie wspólnie. To w każdym razie wydaje się bezpieczniejsze niż puszczanie wszystkiego na żywioł.

Bez wątpienia z obecnych wydarzeń zaczyna się wyłaniać jakiś nowy porządek europejski. Wszyscy to czują, wszyscy o tym namiętnie mówią, nikt jednak nie próbuje nawet zarysować sensownej wizji tych przeobrażeń. Póki co wydarzenie goni wydarzenie. Zaś myśl polityczna drepcze z tyłu coraz to bardziej zadziwiona tym, co się dzieje, w niektórych wypadkach nawet tym przerażona, gdyż widzi, że wypadki zmierzają nieuchronnie do zakwestionowania obecnego status quo, a to zawsze niesie z sobą niebezpieczeństwo. By owym niebezpieczeństwem próbować zapobiec - w tej mierze, w jakiej to w ogóle jest jeszcze możliwe - myśl polityczna winna wypadki zacząć wyprzedzać. W polskiej publicystyce temu zagadnieniu poświęconej znam tylko jednego godnego uwagi autora, niestety już nie żyjącego, mianowicie Juliusza Miroszewskiego, jednego ze współtwórców paryskiej "Kultury". Warto znów przypomnieć to, co pisał on o zjednoczeniu Niemiec: "Niemcy wcześniej czy później zostaną zjednoczone. Kto myśli inaczej nie myśli historycznie. Zjednoczenie Niemiec może przynieść albo znaczną poprawę sytuacji polskiej, albo stać się grobem wszystkich naszych nadziei. Gdyby zjednoczenie nastąpiło w konsekwencji zbliżenia niemiecko-rosyjskiego - położenie Polski uległoby katastrofalnemu pogorszeniu". I wreszcie słowa zadziwiająco aktualne, gdy zważyć, że pisane były prawie ćwierć wieku temu: "Zjednoczenie Niemiec leży w polskim interesie pod warunkiem, że oznaczać będzie zjednoczenie Europy bez zmiany systemu "kontrolerów". Innymi słowy zjednoczone Niemcy muszą być albo neutralne, albo pozostać sojusznikiem Stanów Zjednoczonych. Zjednoczenie Europy nie może ozna-

czać likwidacji systemu równowagi rosyjsko-amerykańskiej tylko przeciwnie, pełne jej utrwalenie. Los Europy w ostatecznym rozrachunku zależy od współpracy dwóch peryferyjnych superpotęg, tj. Rosji i Ameryki. Ewolucyjna erozja "żelaznej kurtyny" w sensie ideologiczno-ustrojowym nie może wyrażać się w ewakuacji Amerykanów z kontynentu europejskiego. Ameryka niezbędna jest w Europie nie jako agencja antykomunistyczna, lecz jako atlantyckie mocarstwo, utrzymujące naturalną równowagę sił. Bez Amerykanów równowaga zostałaby zastąpiona przewagą czyli hegemonią".

Ponad dwadzieścia lat temu podobna wizja mogła wydawać się czystą polityczną mrzonką. Dziś czyta się ją jak głos w realistycznej dyskusji dotyczącej naszego czasu i naszej najbliższej przyszłości. W tej sytuacji - a nie ma powodu, by nie przyjąć za pewnik zjednoczenia Niemiec - istotne wydają się nie polityczne deklaracje wygłaszane przez Michnika, skądinąd szlachetne i potrzebne, lecz konkretne działania polityczne. W przeciwnym wypadku Polska skazana zostanie na polityczną bierność, czyli wyeliminowanie z gry o przyszłość. Jesteśmy obecnie państwem słabym, zadłużonym, skazanym - głównie w sferze ekonomicznej - na pomoc zewnętrzną. Mimo wielkich sukcesów politycznych opozycji sytuacja wewnętrzna grozi, jeśli by miało dojść do zamieszek, kolejnym osłabieniem. W tym układzie byłoby sprawą niezwykle ważną podjęcie - a jest to dziś możliwe - poważnej międzynarodowej inicjatywy mającej na celu wyprzedzenie rozgrywających się w naszej części kontynentu wydarzeń i ustalenie, choćby w najbardziej ogólnych ramach, zarysu wyłaniającego się już nowego porządku europejskiego. Brak politycznej aktywności, brak inicjatywy może nas w przyszłości bardzo drogo kosztować. Bo chociaż solidarnościowe deklaracje o suwerenności i prawie stanowienia narodów są sprawą niezwykle piękną, jednak nie w tych kategoriach niestety kształtują się relacje i rozwiązania polityczne.

Niemcy jak na razie jednoczą się w RFN - tam przepływają coraz liczniejsze fale uchodźców. Jednakże jest to stadium przejściowe. W NRD coraz silniej

dochodzi do głosu opozycja i można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że doprowadzą te grupy do daleko idących reform systemu, a to oznacza ewolucję w kierunku zjednoczenia. W tej sytuacji szansą Polski jest podjęcie już dzisiaj dialogu z Niemcami na temat przyszłości nie tylko wzajemnych stosunków, ale w ogóle układu sił na naszym kontynencie. Te dwa narody sąsiadujące ze sobą w sercu Europy mogą stać się, po dramatycznych doświadczeniach najnowszej historii, promotorami zjednoczenia Europy. Możliwość podjęcia rozmów prowadzących do tego celu się dzisiaj już realne.

LESZEK SZARUGA

KORESPONDENCJA WŁASNA Z RFN

POCIĄGI POD SPECJALNYM NADZOREM

Ciąg dalszy ze str. 15

nie wróży niczego dobrego. Obywatele NRD boją się powtórki z Placu Niebiańskiego Spokoju w Pekinie. Ale opozycja stała się już faktem. Kilkutysięczne tłumy brały udział w manifestacjach antyrządowych. Odbłyły się one poza Berlinem, w Lipsku, Halle, Dreźnie, Poczdamie i innych miastach NRD. Władze NRD rozproszyły je siłą. Jest wielu rannych i wiele osób skazano na kary więzienia. Do pół roku i 10 miesięcy. Nowy Front - najpotężniejsza dziś organizacja opozycyjna nawołuje do spokoju, do niewychodzenia na ulicę. Do gromadzenia się w kościołach, które otworzyły się dla zgromadzeń świeckich. Jest tu więc trochę jak u nas na początku stanu wojennego, ale zarazem inaczej. NRD jest bowiem wciąż krajem o najwyższej stopie życiowej w bloku wschodnim. Oczkiem w głowie Wielkiego Brata. Pierwszym socjalistycznym państwem niemieckim, które było marzeniem komunistów.

W NRD stacjonuje znacznie więcej wojska radzieckiego niż amerykańskiego w całej Europie. Ale o zjednoczeniu obu państw niemieckich nie marzą również państwa zwycięskiej koalicji z

Petra Kirsch przepłynęła Nysę i urodziła córeczkę

czasów II wojny światowej. Wszyscy bowiem zdają sobie sprawę z niebezpieczeństwa stworzenia takiej nowej, europejskiej potęgi. Ciekawy czas. Interesujące jak się to wszystko dalej potoczy... Póki co ucieczki nie ustają. Opozycja działa. Michail Gorbaczow po powrocie z uroczystości obchodów 40-lecia NRD do Moskwy oświadczył korespondentom zagranicznym, iż uznaje potrzebę reform w NRD. Takich oświadczeń nie złożył podczas swojego pobytu w Berlinie Wschodnim, chociaż tłumy młodych ludzi spodziewały się po nim tak wiele i skandowały "Gorbi, Gorbi", "My zostajemy tutaj", "Pomóż nam".

Demonstracje pokojowe w NRD mnożą się. Stosuje się tu stare, jeszcze w czasach Ghandiego stosowane, sposoby. Siedzenia na ulicy. Pochody ze świecami oraz nasze polskie systemy skandowania hasel wolnościowych. Aresztowania, wyroki, wydawane z dnia na dzień, pałowania, woda, gaz. Reżym Honeckera broni się zaciekłe. Specjalny nadzór zastosowano nad całym NRD.

WIEŚŁAWA CZAPIŃSKA

"Jestem nauczycielką świeżą w Kanadzie. Mam sporo problemów natury nie tylko zawodowej. Ostatnio dowiedziałam się, że w naszej szkole jest obyczaj obdarowywania nauczycieli przez uczniów prezencjami z okazji świąt i nie tylko (zakończenie roku szkolnego, urodziny także). A nauczyciel jest zobowiązany odpowiedzieć każdemu uczniowi kartą z odpowiednim tekstem. Chwyciłam się za głowę, bo uczniów mam w klasie 28, ile to czasu i pieniędzy? Czy naprawdę jest to obowiązująca forma, a jeśli tak, to jakiej treści ma być to podziękowanie?"

Oczywiście że podziękować trzeba, a jeśli narzekasz na czasochłonność i formę, którą trzeba zainwestować w te

operacje, to po pierwsze zwróć uwagę, że dobranie prezentu i koszt na pewno przewyższają sumę, którą wydasz na znaczek i kartę. Na znaczkach możesz przyszczędzić, po prostu rozdając w klasie kartki w kopercie odpowiednim uczniom, oczywiście robiąc to tak delikatnie, aby dzieci, które prezentu nie dały, nie widziały całej operacji.

Podziękować trzeba, tym bardziej że bierzesz udział w wychowaniu młodzieży i tylko dobrym przykładem wpoisz swym wychowankom największą. Tekst może być na przykład taki: "I appreciate your kindness".

Rozwiązaniem byłoby ogłoszenie, że Ty prezentów nie przyjmujesz, bo nie uważasz, aby to było właściwe.

BYWAŁA

ECHO W TYM TYGODNIU POLECA

- Hadassah-Wizo Bazaar to miejsce, gdzie można najtaniej kupić zabawki, ubrania, a nawet meble. Organizowany jest 25 października w Automotive Building, Exhibition Place, tel. 789-4373.

- Nowojorska grupa taneczna - Alvin Ailey Dance Company wraz z Karen Kain i Robertem Desrosiers będzie występowała 27 i 28 października w O'Keefe Centre, Front i Yonge. Bilety w kasach lub w TicketMaster. Tel. 872-2262.

- Pinchas Zukerman - słynny skrzypek amerykański daje koncert 28 października w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 593-4828.

- "The Man I Love" to tytuł monodramu niemieckiego autora Manfreda Karge, przez niego reżyserowanej. Wystawia Tarragon Theatre, 30 Bridgman Ave., tel. 531-1872.

- 14 października otwarcie wystawy rysunków, linorytów i rzeźb Pabla Picasso. Evelyn Aimis Gallery, 14 Hazelton Ave., tel. 961-0878.

- Wystawa współczesnej biżuterii niemieckiej od 27 października otwarta będzie w York Quay Centre, tel. 973-3000. Wstęp wolny.

- Wszystkiego o torontońskim uniwersytecie będzie się można dowiedzieć w czasie "U Of T Day 1989". Wystawy, historia, wykłady, prelekcje, koncerty. 21 października. Szczegóły 978-2021.

- Art Gallery of Ontario organizuje zabawę Halloweenową z okazji dwóchsetlecia Rewolucji Francuskiej. 317 Dundas St. W., tel. 977-0414.

ECHO POLECA DZIECIOM:

- Great Pumpkin Party for Kids w Black Creek Pioneer Village. 21, 22, 28 i 29 października. Jane i Steeles, tel. 736-1733.

- Jak co roku Ontario Science Centre (770 Don Mills Rd., tel. 429-0193) zaprasza dzieci na niespodzianki Halloweenowe. 31 października o godz. 18.

FARMUSOWA

ZESPÓŁ REDAKCYJNO-ADMINISTRACYJNO-SPEDYCYJNY
DLA UCZCZENIA
SETNEGO NUMERU ECHA

WIELOLETNIEJ MEKI EDYTORSKIEJ
WYDAJA
JEDYNY W SWOIM RODZAJU

BALIK NOSTALGICZNY

który odbędzie się w Toronto w SPK (206 Beverley St.)
29 PAŹDZIERNIKA BR. W NIEDZIELĘ

od godz. 18:30 do 0:30

co kwalifikuje go w pełni do kategorii Halloween Party
i w związku z tym wywołujemy ducha niezamierchłej
przeszłości i dlatego

W programie:

- Numery, które nas brały, muzyka lat 50, 60 i 70, retro krajowe i zgniętego Zachodu • Migawki filmowe - stary kraj - obiekty pierwszych westchnień - video z leżką • Upojne wina naszej młodości - jabłoci, Egri Bicavery, Rizlingi oraz tabletki z krzyżykiem - dla zwolenników nowoczesności bar obficie zaopatrzony • Nostalgia mlecznego baru - kolejka do okienka - ruskie raz! ogórkowa, zimne nóżki, kawusia i ciacho
- Klasycy Marksizmu klasykami czarnego humoru - wybrane perełki z dzieł Stalina, Lenina i epigonów - w wykonaniu nikomu nieznanym artystów scen emigracyjnych • Loteria ECHA z bezcennymi nagrodami.

Postacie tworzące klimat epoki: smutni panowie - typy w ortalonach, panie w kremplinach i bistorach, marionetkowe rządy, podżegacze wojenni, wody na młyn, wicherzyciele, relegowani, babcia klozetowa, kanary, pasażerowie społeczne, chałturnicy i mieszany chór głodnych autorów oraz wiele innych postaci w zależności od inwencji uczestników.

O dalszych zamiarach poinformujemy niebawem.

Wstęp TYLKO \$20 od osoby.

Pokrywa utrzymanie głodnych autorów oraz wymienione atrakcje. Konkurs z nagrodami na najlepszy strój epoki.

Wzywamy do gromadzenia akcesoriów oraz zgłaszania pomysłów, taśm i płyt retro.

Informacje, rezerwacje, bilety i chody ECHO, Farmusowa

TEL. 747-6034

BABIE LATO

Federacja Polek

28 października, godz. 8:00 - 1:00
w sali parafialnej kościoła
Św. Kazimierza, 156 Roncesvalles.
Do tańca przygrywa najlepszy zespół
w Polonii "Echo z Brantford"
Bilety w cenie \$12 do nabycia:
139 Roncesvalles Ave., CEPELIA,
B.Wojtal 531-8932, J.Terka 532-6886
po godz. 18 oraz przy wejściu.
W cenie biletu kanapki, ciasto, kawa

Z A B A W A

GMINY 18 ZNPwK

21 października, godz. 7:00.
Wstęp \$10

Gra orkiestra
NIEBIESKO-BIALI
220 Roncesvalles Ave.
(górną salą Credit Union)

Ciąg dalszy ze str. 11

Chcemy ustawowo rozwiązać problem nabywania w Polsce nieruchomości wprowadzając udogodnienia w prawie dewizowym i emerytalnym - tak, by każdy kto pragnie powrócić do ojczyzny, mógł uczynić to bez utrudnień. To samo odnosi się do spraw wizowych i ułatwień turystycznych.

Będziemy dążyć do stworzenia sprawnego systemu nauczania języka polskiego i swobodnego dostępu do polskiej kultury w państwach, w których żyją polskie mniejszości. Starac się będziemy zwłaszcza o dalsze ułatwienia we współpracy i wymianie z krajem - a także w drugą stronę - dla Polaków w Związku Sowieckim.

Pragniemy ścisłych kontaktów z emigracją polityczną i umożliwienia jej - poprzez zmiany w ustawodawstwie celnym i cenzuralnym - prezentacji swego dorobku w kraju oraz współkształtowania polskiej rzeczywistości. Jedność kultury w kraju i za granicą jest faktem, który musi znaleźć odzwierciedlenie w polskim prawodawstwie.

Szczególna rola w stosunkach między krajem a emigracją przypada współpracy gospodarczej. Chcę zapewnić - podkreślił premier - iż będziemy dążyć do usuwania wszelkich barier utrudniających Polakom za granicą prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Liczymy, że emigracja pierwsza przekona się i dowiedzie, iż dobre interesy można robić także nad Wartą czy Wisłą. Właśnie emigracja może odegrać wielką rolę w utworzeniu drogi kapitałowi zagranicznemu do Polski. O działalność w tym kierunku szczególnie apeluje Polonia i emigracja może być przekąźnikiem do kraju swych przodków, nowoczesności w technice, w organizacji, w wielu dziedzinach tak ważnych dla naszego dalszego rozwoju.

Premier za pośrednictwem uczestników Forum przekazał serdeczne podziękowania wszystkim Polakom za granicą podejmującym współpracę gospodarczą z krajem. Wierzę - powiedział na zakończenie - że pomożecie nam uczynić Polskę rzetelnym i atrakcyjnym partnerem krajów, w których żyjecie.

JESIENNE SPOTKANIA

W dniach 4 i 5 listopada 1989 r. w budynku Credit Union
przy 220 Roncesvalles Ave. w Toronto

WYDARZENIE ROKU

KIERMASZ POLSKIEGO BIZNESU!

PREZENTACJE • DEGUSTACJE • WYPRZEDAŻ

książek, płyt, kaset, wyrobów ludowych, obrazów, znaczków pocztowych, kosmetyków, ziół, komputerów, innego sprzętu elektronicznego, skór, biżuterii i galanterii artystycznej oraz unikalnych przedmiotów aukcji.

Wszystkich, którzy pragną wykorzystać jedyną okazję zaprezentować i zareklamować przed mikrofonem swój biznes oraz POSIADACZY STARYCH KSIĄZEK, MONET, BIŻUTERII I INNYCH WARTOŚCIOWYCH EKSPONATÓW
PROSIMY O SZYBKIE ZGŁOSZENIE

TEL. 532 - 3890

ORGANIZUJEMY: LOTERIĘ • KAWIARNIĘ • BAR • ATELIER
• BEZPŁATNĄ DEGUSTACJĘ WYROBÓW POLSKICH SKLEPÓW
DELIKATESOWYCH I WEDLINIARSKICH

• BEZPŁATNE PORADY W ZAKRESIE: radlesteżji, ubezpieczeń, bankowości, inwestycji, opieki społecznej, zakładania i prowadzenia małych przedsiębiorstw, kupna i sprzedaży domów oraz samochodów.

O dalszych atrakcjach poinformujemy w prasie i radiu polonijnym. Zwracamy się z gorącą prośbą o ofiarowywanie fantów na loterię. Zgłoszenia do p. Marii Wicińskiej, tel. 626-1961, po godz. 8 wiecz. Kiermasz czynny w godzinach: sobota od 10:00 do 8:00 wieczorem, niedziela od 11:00 do 8:00 wieczorem.

WSTĘP WOLNY

DOCHÓD PRZEZNACZONY JEST NA POMOC POLSCE.

Z A P R A S Z A M Y !

POLISH CANADIAN ACTION GROUP

ANDRZEJ ŁAPICKI DZIĘKUJE

W poniedziałek 16 października w Toronto odbyło się spotkanie z Andrzejem Łapickim z organizatorami jego czerwcowej kampanii wyborczej w Toronto - Polish Canadian Action Group. Spotkanie miało charakter zamknięty. Obecni byli mężowie zaufania poła p. Majewski i Teresa Wierzbicka. Rozmawiano o sytuacji w kraju i formach pomocy. Andrzej Łapicki mówił o różnych działaniach gospodarczych, które musi podjąć rząd dla zachowania galopującej inflacji, zwłaszcza cen żywności. Mówił m.in. o konieczności wyeliminowania pośredników na rynku produktów rolnych.

Przedstawił zasadnicze problemy jego okręgu wyborczego o największym ze wszystkich zasięgu terytorialnym. Zapowiedział, że będzie interesował się problemami Polaków za granicą.

W naszej gazecie, która brała aktywny udział w kampanii wyborczej, złożył następujące podziękowania.

*Mieluu podripko wusku
dla wuztkich wglorców,
któruy głosowali na „Solidarność”*

16.10.88.

*Andrzej Łapicki
Poseł do Sejmu 1
(Cisimier Toronto!)*

Recenzje

W Polsce nie brak było w ostatnich paru latach sensacji wydawniczych, takich jak opublikowanie Orwella, powrót do Gombrowicza, Tyrmanda, wznowienie "Małej Apokalipsy" Konwickiego, czy wreszcie opublikowanie "Wieży" i innych opowiadań Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

Ta ostatnia pozycja poprzedzona przez ogłoszenie czterech innych opowiadań tego samego pisarza ukazała się nakładem poznańskiego wydawnictwa Polskiej Prowincji Dominikanów "W drodze".

Na twórczość Gustawa Herlinga-Grudzińskiego składają się niezwykle różnorodne gatunki literackie jak szkice, reportaże, eseje, felietony, listy, wspomnienia, czy wreszcie - najbliższy chyba Czytelnikom - dziennik, jakim jest "Dziennik pisany nocą". Wszędzie odnajdujemy tę samą ideę, ten sam stosunek do świata, będący swoistą transformacją studiów i przemyśleń pisarza. Wszędzie odnajdujemy głęboką wiarę w pewne niepowtarzalne wartości istniejące obiektywnie, niezależnie od naszej woli, niezależnie od zła i niebezpieczeństwa zagrażającego nam i naszemu człowieczeństwu.

Pisarz stawia swych bohaterów w sytuacjach ekstremalnych, zmuszających do ostatecznego określenia się.

I tak w "Wieży", tytułowym opowiadaniu zbioru, bohaterem jest trędowaty, którego przejmująca samotność nie znajdująca żadnego ukojenia jest okazją do przedstawienia studium człowieka "nagiętego", bezbronny i jednocześnie - nie zachowującego żadnych pozorów. Ta nowela nawiązująca do ciekawej formy powieści szkatułkowej, podobnie jak pozostałe z tomu, ma bardzo rozbudowaną narrację, prowadzoną przez osobę fizyczną i będącą jakimś odbiciem osobowości autora.

Język Herlinga-Grudzińskiego jest niemal ascetyczny, przedstawiający obrazy o atmosferze zagęszczonej, z pogranicza jawy i widziadelskich, na pograniczu też religijności. Nie ma w opowiadaniach Gustawa Herlinga-Grudzińskiego religijności jednoznacznej, a jest przecież wielkie zbliżenie do Boga; Jego obecność czuje się. Przez ukazanie człowieka w momentach jego największej próby, przez studium jego niewypowiedzianego bólu i cierpienia,

"WIEŻA"

Gustaw Herling-Grudziński, Wieża i inne opowiadania, "W drodze" Poznań, 1988. Książka do nabycia w księgarni "Arkadia", 1600 Bloor St. West (stacja metra Dundas), tel. 533-8011. Cena \$10.00

zblizamy się do spraw ostatecznych, dotykamy wieczności i Prawdy.

I to mistyczne zbliżenie do Prawdy jest treścią niezwyklej nowel Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Obcowanie z tym wielkim pisarzem dostarczyć może szeregu wzruszeń i stać się przeżyciem niezapomnianym.

JOANNA SCHETYNA

POLSKA - ANGLIA 0:0

Na stadionie Śląskim w Chorzowie w obecności około 30 000 widzów, rozegrany został międzypaństwowy, eliminacyjny mecz piłkarski w ramach mistrzostw świata "Italia 90", w którym reprezentacja Polski zremisowała z Anglią 0:0. Sędziował Hiszpan Emilio Soriano Aladren. Żółta kartka: Waddle (Anglia). Środowy wynik definitywnie wyeliminował polskich piłkarzy z mistrzostw świata we Włoszech, natomiast praktycznie zapewnił już udział w finałach drużynie angielskiej. Polska: Bako - Czachowski, Kaczmarek, Robert Warzycha, Wdowczyk - Nawrocki, Tarasiewicz, Ziober, Dziekanowski - Kosecki, Krzysztof Warzycha (od 57 min. Furtok). Anglia: Shilton - Stevens, Poarco, Walker, Butcher, Robson, Ro-castle, Beardsley - Linaker, Waddle. 1:0 z Anglią, 2:0 - takie wyniki mogły jeszcze dać nam awans. Po remisie w Chorzowie straciliśmy szansę. Do Włoch pojedą Angliści. Po meczu trener Bobby Robson powiedział: "Nie spodziewałem się, że Polacy zagrają aż tak dobrze. Był to tego wieczoru najlepszy przeciwnik z jakim Anglia grała od

dwóch lat. Nasza defensywna taktyka nie wynikała z przedmeczowych ustaleń, została na gorąco podczas meczu podyktowana doskonałą grą gospodarzy, zwłaszcza w I połowie. W mojej drużynie najlepszy bez wątplenia był bramkarz Shilton, któremu zawdzięczamy ten remis". Dodajmy, że Shilton licząc sobie 40 lat był oczywiście najstarszym zawodnikiem na boisku.

TABELA GRUPY 2

	mecz	pkt	bramki
1. Anglia	6	9:2	10:0
2. Szwecja	5	8:2	7:3
3. Polska	4	3:4	2:5
4. Albania	5	0:10	2:13

Do rozegrania pozostały jeszcze dwa mecze: 25 października Polska-Szwecja oraz 15 listopada Albania-Polska. Szwecja wygrywając z Polską zajmie pierwsze miejsce w grupie, ale nawet wówczas awans Anglii wydaje się pewny ze względu na 9 pkt i świetną różnicę bramek 10:0 (awansują również dwa zespoły, które zajmą drugie miejsce - konkurencja punktów i bramek). Remis bądź przegrana Szwecji daje automatycznie awans Anglii.

I LIGA

11 kolejka I ligi rozegrana po prawie dwutygodniowej przerwie z powodu przygotowań reprezentacji do meczu z Anglią przyniosła 19 bramek. Więcej niż strzelano w poprzednich, ale ciągle nazbyt mało, ażeby mecze mogły przyciągać kibiców. Ich liczba na stadionach jest również bardzo przeciętna. 8 bramek strzelono podczas meczów w Łodzi i Wrocławiu. Wyniki 11 kolejki I ligi: Jagiellonia - Motor 1:1
GKS K. - Stal M. 2:0
Zagłębie S. - Olimpia 0:1
Lech - Górnik Z. 3:0
Śląsk - Ruch 2:2
Wisła - Widzew 1:0
ŁKS - Legia 1:3
Zawisza - Zagłębie L. 1:1

TABELA I LIGI po 11 kolejkach:

1. GKS Katowice 18 17:8

2. Ruch Chorzów 17 21:10
3. Legia Warszawa 15 15:8
4. Zagłębie Lubin 15 14:8
5. Zawisza Bydgoszcz 14 15:10
6. Górnik Zabrze 14 15:10
7. Lech Poznań 13 15:13
8. Olimpia Poznań 11 9:9
9. Jagiellonia Biał. 10 10:11
10. Zagłębie Sosnowiec 9 8:10
11. ŁKS 8 12:17
12. Motor Lublin 8 5:11
13. Wisła Kraków 8 10:17
14. Stal Mielec 7 6:13
15. Śląsk Wrocław 6 7:15
16. Widzew Łódź 1 7:21

NAJLEPSI STRZELCY: 12 bramek - K. Warzycha, 6 bramek - Cyroń i Kot, 5 bramek - Araszkiewicz, M. Bąk i Kaziów, 4 bramki - J. Bayer, Godlewski, Iwanicki, Kubisztal i P. Nowak.

Wyniki 14 kolejki II ligi:
Stal St. Sz. - Lechia 0:0

Miedź - JZS Jelcz 1:0
Polonia - GKS J. 2:0
Igloopol - Stal St. W. 2:1
Miedź - Szombierki 2:1
Górnik W. - Stilon 0:1
Stal Rz. - Zagłębie W. 0:0
Gwardia W. - Pogoń 2:1
Bałtyk - Resovia 2:1
Hutnik Kraków - Siarka 2:0

TABELA II LIGI po 14 kolejkach:

1. Hutnik Kraków	22	18:5
2. Zagłębie Wałbrzych	21	17:7
3. Gwardia Warszawa	18	19:14
4. Górnik Wałbrzych	18	15:10
4. Stal St. Wola	17	13:7
5. Polonia Bytom	17	12:7
7. Szombierki Bytom	16	21:15
8. Igloopol Dębica	16	19:17
9. Stal Rzeszów	16	11:10
10. Odra Wodzisław	15	19:18
11. Stilon Gorzów	13	11:13
13. Lechia Gdańsk	12	12:16
14. Siarka Tarnobrzeg	12	11:15
15. Pogoń Szczecin	11	14:18
16. GKS Jastrzębie	11	8:15
17. Miedź Legnica	10	11:16
18. Bałtyk Gdynia	10	9:16
19. Resovia	7	9:16
20. Stal St. Szczecin	5	5:20

KRÓTKO:

W stolicy Jugosławii Belgradzie zakończyły się mistrzostwa świata kobiet i mężczyzn w judo. Reprezentanci Polski zdobyli trzy brązowe medale: Beata Maksymow w kategorii powyżej 72 kg, Rafał Kubacki w kategorii powyżej 90 kg i Waldemar Legień w kategorii do 78 kg (mistrz olimpijski z Seulu, trzecie miejsce na poprzednich mistrzostwach świata). Dominowali reprezentanci Japonii, Korei Południowej i ZSSR.

W Londynie trwają półfinałowe mecze pretendentów do tytułu szachowego mistrza świata. W siódmej partii pojedynku między Jonathanem Speelmanem (W. Brytania) i Janem Timmanem (Holandia) zwyciężył Brytyjczyk. Szósta partia pojedynku Artur Jusupow - Anatolij Karpow (oba ZSSR) zakończyła się remisem i wynik jest 3:3 pkt.

Ósmy międzynarodowy bieg na dystansie 100 km w Kaliszu wygrał Janas (TKKF Żary) w czasie 6:34.39 godz. W rywalizacji kobiet zwyciężyła Tamara Mierzlikina (ZSSR) - 8:24.38. Startowało 140 zawodników.

Po dwóch etapach kolarskiego wyścigu w Australii liderem jest Amerykanin Jim Copeland, który wygrał zarówno jazdę indywidualną otwierającą imprezę (przed Markiem Leśniewskim), jak i drugi etap, kryterium uliczne (trzeci był Andrzej Maćkowski), dziewiąty - mistrz świata Joachim Halupczok.

Wojciech Załuski z II-ligowego Kolejarza Opole wywalczył w Lesznie tytuł indywidualnego mistrza Polski na żużlu. Druga lokata przypadła Janowi Krzysztyniakowi (Stal Rzeszów), a trzecia Tomaszowi Goliobowi (Wybrzeże Gdańsk).

W ćwierćfinałowym turnieju o Puchar Europy w hokeju na lodzie w Rotterdamie, Polonia Eytom zremisowała z zespołem Durham Wasp (W. Brytania) 7:7, a następnie z Gunco Panda's Rotterdam 3:3 i nie zakwalifikowała się do dalszych rozgrywek. Awans do półfinału wywalczyła drużyna holenderska.

Krzysztof Kucharczyk zajął drugie miejsce w konkurencji pistoletu szybkostrzelnego podczas finałowych zawodów o Puchar Świata w Monachium. Polak uzyskał 884 pkt. i został wyprzedzony tylko przez Ralfa Schumanna (NRD) - 888 pkt.

W Bydgoszczy doszło do bulwersującej kradzieży. Włamywacze wynieśli z pomieszczeń Wojskowego Klubu Sportowego "Zawisza" sprzęt komputerowy i audiowizualny wartości detalicznej ok. 19 mln zł. Ich tupem padło m.in. archiwum sportowe - magnetowidowe zapisy spotkań ligowych i treningów zespołu piłkarskiego oraz dyskietki z dokumentacją klubu. Wszczęto energicznie poszukiwania komputerów Schneider, Commodore, telewizora Panasonic, monitorów i 80 kaset wideo. Działacze "Zawiszy" wyznaczili specjalną nagrodę dla osób, które pomogą w uje-

ciu sprawców i odzyskaniu skradzionych przedmiotów.

Zawodowstwo coraz bardziej nęci kolarzy. Dwaj czołowi torowcy WIKO Gryf Ziemia Szczecińska - Ryszard Dąwidowicz i Andrzej Sikorski starają się o przejście do zawodowej grupy kieleckiego "Exbudu" i w ten sposób zmianę swego statusu. Inny kolarz z tego samego klubu Marian Turowski czyni starania o wyjazd do Francji, gdzie chciałby startować w jednym z tamtejszych zespołów.

W lidze hokeja na lodzie po 9 kolejkach prowadzi bytomska Polonia z kompletem punktów - 18 i stosunkiem bramek 62:13. Na drugim miejscu jest Zagłębie Sosnowiec 14 pkt., 47:27, a na trzecim Podhale Nowy Targ - 13 pkt., 56:33.

30 października w Kuwejcie rozpoczyna się pierwsze Igrzyska Islamskie. Na starcie imprezy stanie 1000 zawodników z 17 państw. Organizatorzy nie zgodzili się na start kobiet argumentując odmowę moralnością islamską. Program Igrzysk obejmie rywalizację w piłce nożnej, koszykówce, piłce ręcznej, siatkówce i lekkiej atletyce.

Na podgorzowskich szosach odbyły się kolarskie mistrzostwa Polski seniorów w jeździe parami na czas. Wystartowało 20 dwójek, które miały do pokonania dystans 53,5 km. Bezkonkurencyjna była para klubu Ziemia Opolska - Joachim Halupczok i Jan Magosz, którzy osiągając czas 1:20,48 i przeciętną prędkość 47,03 k/godz. raz jeszcze udowodnili, że są najlepsi w kraju. Mistrz i wicemistrz Polski w jeździe indywidualnej królują więc w tym sezonie także w jeździe parami. Drugie miejsce zajęła dwójka Orłat Gorzów - Zenon Jaskuła i Robert Chelstowski - 1:21,21, a trzecie zespół kurpińskiego Suszka - Cezary Zamań i Andrzej Sypytowski - 1:21,52.

Drugie finałowe zawody w jeździe na żużlu o "Złoty Kask" we Wrocławiu wygrał Andrzej Huszcza (Falubaz Zielona Góra). W łącznej klasyfikacji zwyciężył jednak Załuski gromadząc 29 pkt. przed Huszczą - 27 i Janem Stachyrą - 24.

28-letni Wayne Gretzky, bezspornie najlepszy hokeista ostatniej dekady, a dla wielu najlepszy hokeista wszechczasów, ustanowił w meczu Los Angeles Kings przeciwko Edmonton Oilers następnym, być może, jak się wyraził, najważniejszy rekord. Gretzky uzyskał podczas wygranego w dozwolony przez Kings 5:4 meczu 3 pkt. (dwie bramki - wyrównującą na 4:4 i zwycięską oraz jedno podanie) ustanawiając w ten sposób nowy rekord liczby zdobytych punktów w zawodowej lidze hokeja NHL - 1852 pkt. Poprzedni rekord - 1850 pkt. był ustanowiony przez Gordie Howe'a. Gretzky oczywiście gra nadal i z pewnością wysoko wyrubuje rekord. 1852 pkt. - 642 bramki i 1210 podań - Gretzky zdobył występując w 780 spotkaniach ligowych w ciągu 11 sezonów. Howe swój rekord, 1850 pkt. - 801 bramek i 1049 podań - ustanowił biorąc udział w 1767 spotkaniach ligowych w ciągu 26 sezonów. 61-letni Gordie Howe był w Edmonton podczas ustanawiania przez Gretzky'ego nowego rekordu i należał do jednych z pierwszych, którzy mu gratulowali. Gretzky i Howe są przyjaciółmi.

Ministry of Revenue
Ontario
Remo Mancini, Minister
David Peterson, Premier.

EMPLOYER HEALTH TAX

Od stycznia 1990 roku, składki ubezpieczenia zdrowotnego (OHIP) zostaną zastąpione przez nowy podatek:

EMPLOYER HEALTH TAX (EHT)

Wszyscy pracodawcy zatrudniający pracowników na terenie Ontario będą zobowiązani płacić omawiany podatek w ratach miesięcznych bądź kwartalnych. Wysokość rat będzie ustalana w oparciu o roczny fundusz płac /brutto/ danego przedsiębiorstwa.

THE ONTARIO MINISTRY OF REVENUE

– ministerstwo zarządzające omawianym podatkiem – rozesłało wszystkim pracodawcom w Ontario tzw. **INFORMATION REQUEST** w dniu 28 sierpnia bieżącego roku. Zebrane w ten sposób dane będą użyte do ustalenia, czy pracodawcę obowiązuje podatek. Ministerstwo będzie też informować pracodawców na bieżąco o wszystkich sprawach związanych z podatkiem.

Jeśli zatrudniasz pracowników na terenie Ontario i nie otrzymałeś jeszcze ww. **INFORMATION REQUEST**, prosimy zadzwonić – nieodpłatnie – do urzędu Ministerstwa.

- w obszarze Metro Toronto, prosimy dzwonić pod **965-8470**
- rozmowy spoza Metro Toronto – prosimy dzwonić pod **1-800-263-7965**
- Telecommunications Device for the Deaf – specjalny telefon dla głuchoniemych **1-800-263-7776**

KOMUNIKATY

A P E L POLISH CANADIAN COMMUNITY SERVICES SICK CHILDREN FUND KONTO # 34709

Credit Union św. Kazimierza, 220 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

KAROLINKA RUTKOWSKA z Łomży w Polsce ma 4 lat. Kiedy miała roczek, wskutek nieszczęśliwego wypadku, dwie części skóry na jej głowie wraz z włosami uległy trwałemu uszkodzeniu.

Karolinka ma szansę odzyskać normalny wygląd i **RADOŚĆ ŻYCIA** dzięki pomocy lekarza-doktora **RONALDA ZUKER'A** ze szpitala Sick Children Hospital w Toronto, który podjął się przeprowadzić bezpłatnie skomplikowaną operację.

Pozostają do uregulowania koszty szpitalne w wysokości \$15,000.00, których rodzice dziecka, zamieszkali w Polsce nie są w stanie pokryć.

Ze zbiórki na operację Dorotki **KANIEWSKIEJ** pozostała w Credit Union na koncie # 34709 suma około \$8,000.00. Po apelu, który ukazał się na łamach

prasy polonijnej, radia i telewizji oraz apełu w kościołach wpłynęła suma około \$2000.00.

Karolinka jest już po pierwszej operacji, operacji, która nie tylko zapewnia dziecku normalny wygląd, ale zapewnia **SZCZĘŚLIWE ŻYCIE** pozabawione kompleksów.

Apel ten kieruję szczególnie do Pań - wiemy, jak bardzo ważne jest dla nas, jak wyglądamy, jaką mamy fryzurę, jaki kolor włosów...

Przeciętna cena strzyżenia włosów kosztuje nas \$20.00. Przeznaczmy \$20.00 na pomoc **KAROLINCE**.

Pokwitowania do zeznań podatkowych (Income Tax) będą wystawione przez Sick Children Hospital.

POLISH CANADIAN
COMMUNITY SERVICES
(TORONTO)

KATOLICKI WYDZIAŁ OŚWIATY

organizuje kolejne bezpłatne kursy przygotowujące do egzaminów na obywatelstwo kanadyjskie.

ZAJĘCIA BĘDĄ PROWADZONE:

- we wtorki od 7:00 do 9:30 p.m.
w szkole św. Teresy

110 - 10th Street (koło Lakeshore Blvd.).
Pierwsze zajęcia już 11 października.

- w środy od 6:30 do 9:00 p.m.

w szkole **BISHOP MARRÓCO**
1515 Dundas Str. West, Bloor/Dundas.

Pierwsze zajęcia 12 października br.

Zapisy przyjmuje i udziela informacji Polish Canadian Community Services - tel. 533-9471 w godz. od 10:00 do 4:00 p.m. (w środy Biuro nieczynne).

ELŻBIETA WOLSKA

KOMUNIKAT

Dnia 24 września 1989 r. powstała w Hamilton, polsko-kanadyjska, **"NIEZALEŻNA GRUPA SOLIDARNOŚCI Z POLSKĄ"**.

W skład tej Grupy weszli działacze i sympatycy "Solidarności", którzy postanowili dołożyć wszelkich starań, aby wszystkimi dostępnymi środkami zdobywać fundusz na pomoc Polsce.

Apelujemy więc do całej Polonii, aby w miarę swoich sił i możliwości dołożył swoją cegiełkę do budowy wolnej i niepodległej Polski.

Jeżeli czujemy się Polakami, niebądźmy obojętni wobec głodujących Rodaków w kraju. Nasza Ojczyzna doprowadzona do ruiny przez komunistyczny rząd, woła o pomoc i ciężary na nas moralny obowiązek Jej ratowania.

Każdy złożony przez nas dolar, to w Polsce olbrzymia suma i szansa przetrwania. Czeki lub gotówkę prosimy kierować: "Nieależna Grupa Solidarności z Polską", Nr konta 10186 w Polish Credit Union Limited, 681 Barton Str. E., Hamilton, Ont.

Po bliższe informacje proszę dzwonić 561-6955

Przewodnicząca NGSzP
JOLANTA KRAWCZYŃSKA

KOMUNIKAT POLSKI FUNDUSZ WYDAWNICZY w KANADZIE

zaprasza na wielki, tradycyjny

Kiermasz Książki Polskiej,

który odbędzie się

w niedzielę, 22 października 1989 roku

w godz. 12.00 - 16.00

w dolnej sali **CREDIT UNION**

(220 Roncesvalles Ave.)

Duży wybór nowych i używanych książek!

Ceny rewelacyjnie niskie!! Bufet z kawą i ciastkami!!!!

Polski Fundusz Wydawniczy

EMIGRACJA

Najpierw euforia, potem frustracja. Tak wszystko wydawało się bliskie zaraz po przyjeździe, a teraz, gdy chcemy to chwycić, oddala się od nas.

Dlaczego rozczarowania? Spróbuj wytłumaczyć, chociaż częstą tego.

Dla wrażliwych samotność bywa straszna. Nie z każdym można się przyjaźnić, czasem długo trzeba szukać osoby, którą można nazwać przyjaciółcem.

Poznawałam mnóstwo ludzi i co... Niektórzy już po dwutygodniowej znajomości krzyczeli, że są naszymi przyjaciółmi. Niestety, czas wykazał, że nie. Przyjaźń wymaga czasu, cierpliwości, wyrozumiałości, obce są jej zazdrości i nienawiść.

Jak nie czuć się samotnym, gdy z nikim nie można być szczerym, nie wolno mówić za dużo, bo za tydzień wszyscy obcy znają twój życiorys i złośliwie komentują niektóre szczegóły z twojego życia, które w dobrej wierze i w zaufaniu powiedziałam komuś, kto wydawał mi się wrażliwy i życzliwy mi. To nieprzyjemne. Nie z każdym ma się przecież ochotę rozmawiać o sobie, to normalne. To ludzkie.

Obserwujesz nieszczerłość - słuchasz, słuchasz i co - acn! o o! - pracowałam w Austrii, taaaaki facet, samochód mi swój dawał (dowód zaufania), chciał mi umożliwić zostanie w Austrii, ale nie chciałem. W RFN mogłem zostać, mam niemieckie pochożenie, ale żona nie chciała, niemiecki znam perfekcyjnie, w mowie i w piśmie, nie w Polsce nie uczyłem się tego języka, więc może tu mógłbym uczyć...

Dlaczego bywamy sztuczni, dlaczego się popisujemy umiejętnościami, których naprawdę nie posiadamy. W opowieściach chcemy wyglądać jak bohaterowie, a po co? Mamy przecież zalety, a opowiadamy o tym, co jest naszą słabą stroną.

Nie lubimy się. Mało, czasem nienawidzimy. Dlaczego? Spróbujmy przynajmniej być obojętni, a u nas albo uwielbienie, albo nienawiść. Nie szanujemy siebie i nie uznajemy autory-

tetów. To w naszej ojczyźnie był zwyczaj kreowania ludzi wytrychów - dziś sekretarz, jutro dyrektor fabryki odzieżowej lub dyrektor liceum. Znamy ten styl "wiecie kolego"... Tutaj podobnie, jeżeli uda nam się gdzieś wkroczyć bliżej ludzi wpływowych robimy wszystko, by następnych młodych tam nie było. Słyszałam narzekania Polaków na lekarzy, nowo przybyłych, że chcą być lekarzami w Kanadzie, a nauczyciele nie chcą pracować w fabryce lub restauracji. Należą właśnie do tej grupy z ambicjami, którzy nie chcą pracować w fabryce. A dlaczego, chyba nieprzydatność moja byłaby zbyt widoczna i by mnie zwolniono, a po drugie ambicjyka.

Uważam, że każdy powinien znać swoje miejsce w szeregu i to bardzo dobry objaw, że mamy ambicje.

Emigracja nie znaczy, nie powinna znaczyć, że mamy wszystko zaczynać na nowo w naszym życiorysie, bo ja mam trzydzieści i parę lat, mam także pewne wykształcenie, pewną kulturę i mogę i chcę być przydatna w tym, w czym jestem najlepsza. Może właśnie dlatego, że lubię pracować z sercem, dobrze.

Nie mogę się wyzbyć wszelkich ambicji, to niemożliwe, moja ambicjyka jest w moim krwiobiegu.

I cieszę się, kiedy spotykam kogoś podobnego do mnie, właśnie z ambicją. Lekarze polscy są bardzo dobrzy i świetnie przygotowani do pracy, a przede wszystkim to ich różni od tułtejszych, że mają serce i porozmawiają z pacjentem. Byłam kilka razy w różnych polskich szpitalach jako pacjentka, miałam przyjaciół lekarzy i byłam także trzy razy w szpitalach kanadyjskich (w dwóch różnych prowincjach). Nie wszystko oceniam na "ach" i "o".

Znam ludzi sfrustrowanych, rozczarowanych, znam też takich, którzy są złośliwi w stosunku do tych z ambicjami. Starajmy się zrozumieć wzajemnie. O wiele łatwiej tym z praktycznymi zawodami, jak: frezer, tokarz, mechanik, krawcowa, bo to samo robiło się w Polsce co i teraz.

Naprawdę łatwiej żyć bez frustracji.

Nie każdy studiował psychologię, ale starajmy się zrozumieć tych drugich.

Nie warto i nie trzeba się poddawać, rezygnować. Pomału, ale trzeba iść do przodu, choćby pod górę i mimo bagażu 30 lub 40 lat. Warto odwiedzać urzędy, wypełniać aplikacje, rozmawiać, stukać do college'u, uniwersytetu, studiować ich programy, bo jutro będzie lepiej, łatwiej, mniej nerwowo. I trzeba w to wierzyć.

Obserwowałam Polaków, którzy będąc tu 3-5 lat ani nie nauczyli się języka, ani nie pracując, nie mieli żadnych koncepcji na zmianę swojego życia. Czasem te 3-5 lat to czas picia, dyskusji, plotek, intryg i frustracji. Nie możemy wątpić.

Próbujcie jeszcze raz, pomimo że jakaś ładna urzędniczka z kamienną twarzą powiedziała nam "nie". Spróbujcie jeszcze raz, jak gdyby nigdy nic nie było - kończę - parafrazując słowa znanej piosenki. Ja jestem z wami.

AMBICJYKA

MIĘTA, ROSJA I PAZNOKCIE

Miętowa herbatka, second hand store, czyli w języku nowej Polonii - Pewex.

I chandra, potworna chandra.

- Co ja tu robię, dlaczego te łachy takie stare, takie śmierdzące i niemodne. Ten sklep działa na mnie przytłaczająco. Czuję się jak ten niemodny czerwony płaszcz na wystawie. Niby przyciąga oczy, ale nosi na sobie tylko wspomnienie świetności.

Pracuję w tym właśnie, eleganckim Peweksie. Kilka znajomych szczerze mi tej pracy zazdrości.

- Ciuchy najlepsze dla ciebie, wiadomo pierwsza jesteś ty, etc.

Ale ja czuję, że gdy będę tu dłużej, zacznę chodzić do psychoanalityka, a to przewyższy koszty mojej bardzo marniej wypłaty. Patrzę w duże lustro na ścianie. Wyglądam jak second lady - błada niemilosiernie, cera sucha, twarz skrzywiona-migrena, niedbała fryzura. Niby coś jest w tej twarzy, albo raczej było kiedyś. Teraz przechadzany sweterek. Niby metka ze światowym znakiem jakości wool plus 20 procent angory, a jednak jakiś wyszmelcowany.

- I co? Nic...

Zacząłam pracę w eleganckim salonie kosmetycznym, główna ulica miasta. I zaczęłam od podciągania się. Zawsze świeża, umalowana, świeże włoski, czystość ubranko. Wiadomo estetyka.

Klientki mam bardzo różne. Od tłustej, niechlujnej Włoszki począwszy do supereleganckich pań i panienek z funtem biżuterii na sobie. Zwykle złoto z Wenezueli, po podróżach poślubnych, bo takie tanie, no i więcej karatów. Uważnie obserwuję je, rozmawiam, pod słuchuję rozmowy innych, a wszystko traktuję jako lekcję angielskiego i psychologii, którą kiedyś studiowałam. Mają śliczne cery lub czasem tylko śliczne makijaże, są eleganckie, ale niesamowicie rozkapryśzone. Dobieranie koloru na paznokcie trwa 10 minut. To cała procedura. Zwykle słyszę:

- Nie wiem jeszcze, jaką założę sukienkę. Może czerwona ze srebrnym i czarnym wzorkiem.

- Tak, jako wzorek pasczki, ale ten czarny trochę dłuższy i szerszy.

- O, a ja myślałam, że to będzie z tamtej strony.

- A może by tak zmienić czarny na złoty, ja lubię złoty.

Wyłączam się na chwilę, potem znów dołączam i grzecznie rozmawiamy. Najlepszy temat to moda, kolory, aktorki i aktorzy z Beverly Hills. To moje eleganckie panie znają najlepiej.

Kiedyś zaczęłam jednak wbrew salonowemu regulaminowi psychozabawę. Na punkty.

- Czy słyszałaś o trzęsieniu ziemi w Rosji? - a było to w dwa dni po tragicznym wydarzeniu.

Od kilku kolejnych, przemitych pań usłyszałam negatywną odpowiedź i niestety na serio się rozczarowałam. Któraś kolejna powiedziała, że słyszała, ale nie podjęła tematu, szybko przeszedłszy na temat paznokci, bo właśnie ten "indeksowy" lekko łuszczył się na końcu.

- Jeszcze dziś w biurze miałam wszystkie długie. Nie wiem kiedy złamał mi się ten mały i te dwa mi się zawsze łuszczyły. Wyglądają dzisiaj nieładnie. Jestem taka zdenerwowana, nie mogę na nie dziś patrzeć. Ten mały, widzisz z tej strony lekko złamany, nie wiem jak to się stało.

- Tak mi zależy, żeby mieć ładne paznokcie. Moja koleżanka nic nie robi, a ma piękne i takie długie.

- I skórę mam strasznie suchą na rękach, używam w pracy kilka razy dziennie ten lotion i ciągle sucha.

- Może za tydzień zrobię sobie akrylowe...

A ja na serio zaczęłam się zastanawiać, może w tym wszystkim to ja jestem nienormalna. Może i mnie ktoś powinien zrobić psychozabawę na punkty, dlaczego np. interesuje mnie trzęsienie ziemi w Rosji, a nie koralowotruskawkowy kolor na paznokciach.

ANNA ZYCH

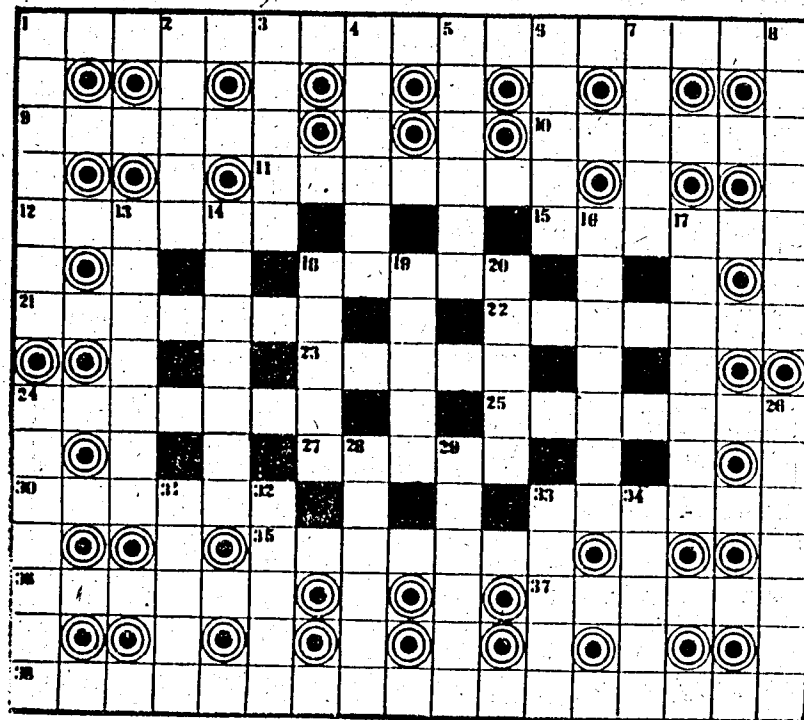

ECHO ZAPRASZA

na wystawę malarstwa ANNY BAKINOWSKIEJ, 21 października w Bibliotece Polskiej w Montrealu, 3479 Peel Mont.

- 16 Reperacja
- 18 Tyczka, cienki drążek
- 19 Nazajutrz
- 21 Krawędź, skraj
- 25 Jeden z rodzajów literackich
- 28 Zartobliwie o fantazyjnym uczesaniu, fryzurze
- 29 Lekarz medycyny klinicznej

- POZIOMO:**
- 1 Zbijanie dowodzenia strony przeciwnej
  - 8 Kulis ciągnący dwukołowy pojazd
  - 9 Rachowanie
  - 10 Roślina bytująca w środowisku wodnym
  - 12 Utwór instrumentalny zbliżony do fantazji oparty na tematach ludowych
  - 14 Struś amerykański

- 30 Przyrząd optyczny w łodziach podwodnych i czołgach
  - 31 Spowiadający się
  - 32 Wiąże się z lotnictwem
- PIONOWO:**
- 1 Wóz pogrzebowy
  - 2 Obszar wydzielony dla ludności autochtonicznej
  - 3 Pismo codzienne
  - 4 Angielski tytuł grzecznościowy
  - 5 Odgłos wystrzału
  - 6 Potrawa z duszonych nerek
  - 7 Składający odwołanie od decyzji
  - 11 Strzelec wyborowy
  - 13 Autobus turystyczny
  - 15 Strzępki tworzące grzybnie
  - 17 Szpitalny oddział chorób dziecięcych
  - 20 Szeregowiec w artylerii
  - 21 Manuskrypt
  - 23 Wyrób cukierniczy
  - 24 W parze z łodzią
  - 26 W średniowieczu ubogi uczeń
  - 27 Kolega, współuczestnik zabaw

Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

POZIOMO: furia, zmaza, ciepło, kurcz, ukłon, alkazar, kapar, europ, astrometr, usprawiedliwienie, lutownica, krata, żwacz, jarzyna, śnieg, orkan, wiśnia, walet, farsz.

PIONOWO: ułuda, ircha, nieletni, sprawozdawczość, morale, Makau, zioło, kogutek, podpora, Rafaela, Ermitaż, różnica, przelaz, imiennik, tratwa, ranga, trele, werwa, chaos.

BRYDŻ NR 68

ZADANIE

Obie strony po partii:

K D W 10 9	A 4 3
A W 10 8	W E 6 5 2
6	A K 8 6
A 3 2	8 7 5

Jak rozgrywasz 4 piki po wiście królem trefle?

ROZWIĄZANIE

Masz gotowych 9 lew: 5 pikowych, 2 karowe, as trefl i as kier. Dziesiątej możesz poszukać w kierach - podwójny impas kier (75%). Kontrakt jest jednak niemal stuprocentowy, jeśli zagrasz na przebiecie czwartego kiera asem pik w stole. Odegraj asy i króla w kolorach młodszych, a następnie zagraj asa, blotkę kier. Tak rozgrywając wygrasz nawet, gdy N posiada czwartego mariasza z dziesiątką kier, a atut dzieli się 5-0.

DAMA PIK

SZACHY NR 75

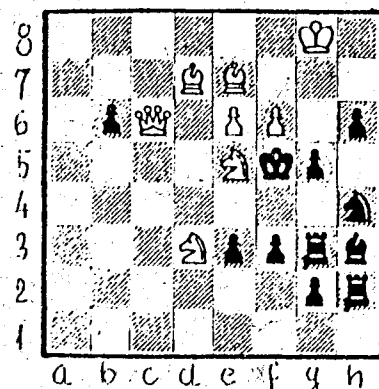
ROZWIĄZANIE ZADANIA NR 74

- 1. Ga7 - b8! Gf4 : b8, c7, d6
- 2. Sd8 - c6 x
- 1. - " - Ge4 - d5
- 2. Gb8 - e5 x
- 1. - " - Ge4 - f3
- 2. He7 - e5 x
- 1. - " - Wh2 : h4
- 2. Sd8 - c6 x
- 1. - " - Sa6 : a8, c7, c5
- 2. Wb3 - b4 x

Jest to oryginalna kompozycja, a ruch pierwszy opuszczający groźne dla króla związanie, bardzo pomysłowy. Pierwsze i jedyne nasze zadanie nagrodzone na silnym konkursie olimpijskim!

ZADANIE NR 75

Władysław Grzankowski
OŚRODEK WARSZAWSKI
 Szachy - Głos Narodu 1947
 I nagroda

Białe zaczynają i dają mat w 3 ruchach. Rozwiązanie w następnym numerze.

GRAORZ

POLAK NIE ZGINIE

Polish Canadian Community Services (Toronto)

2333 Dundas St.W. Suite 408,
 Toronto, Ont. M6R 3A6
 TEL. (416) 533 9471

Wracam na łamy ECHA z nadzieją, że nie będzie następnej, tak długiej przerwy.

Do Biura nadeszło wiele listów z pytaniami, na które będę odpowiadała od następnego numeru.

Polish Canadian Community Services zostało zaproszone przez Zarząd Główny Kongresu Polonii Kanadyjskiej do współudziału w Konferencji POLONIA 2000. Przygotowaliśmy dwie z czterech części programu: na temat AGING GRACEFULLY, przygotowała Elżbieta Wolska, Executive Direktor PCCS.

1. Sekcje SENIOR HEALTH CARE & SERVICES prowadził dr Leszek Marchow, moderatorami byli: dr Peter Nynkowski - psychiatra, lekarz pracujący w Women's College Hospital, dr Maciej Kłodaś - lekarz rodzinny i dyrektor Copernicus Lodge, pani Gisela Styka - dyrektor działu pielęgniarek w Copernicus Lodge.

2. Sekcje SENIOR HOUSING prowadziła pani Joan Ciupak, znana wśród Polonii do niedawna administrator Copernicus Lodge; moderatorami byli: Michael Klejman - dyrektor Ontario Association of Non-Profits Homes & Services for Seniors, Nicholas Dick - konsultant tej samej instytucji, Jan Ellingham, architekt, Development Department.

3. Sekcje SENIORS COMMUNITY SERVICES prowadziła pani Krystyna Mularczyk, consultant PCCS; moderatorami byli: Joan Christianson, Metro Toronto Coordinator, Margot Ciupa, asystent Administratora L.A.M.P.

4. Sekcje SENIOR LEGAL RIGHTS & AFFAIR - prowadził mecenas Michał Czuma; moderatorami byli: Marek Malicki, adwokat, wiceprezes KPK Zarząd Główny, Judith Wahl, Head of Advocacy Centre for the Elderly.

Drugą część pt. SOCIAL & COMMUNITY SERVICES przygotował Ted Lojko, President Polish Canadian Community Services. 1. Sekcje YOUTH OBSTACLES, SERVICES & TRAINING prowadził Ted Lojko; moderatorami byli: Barbara Williams, Employment

Counsellor WL. C.A.W.L. Etobicoke, Baye Hunter - Outrearsch Worker St.Stephen's Youth Employment Centre, Bob Balta - Employment Counsellor C.Y.C.L.E. (COSTI). 2. Sekcje WOMEN'S TRAINING AND EMPLOYMENT prowadził Jan Pugsley, Counselling Coordinator C.E.C. Toronto; moderatorami byli: Clare Johnston, Coordinator Working Skills for Women, YWCA, Chrina Chu, Multicultural Worker Working Skill Centre. Women's Employment Centre.

3. Sekcje WOMEN'S PROGRAMMING & FAMILY COUNSELLING prowadziła Diana Abraham, Counsellor - Settlement Immigration Unit. Ministry of Citizenship & Culture; moderatorami byli: Judith Pilowsky - Workers Compensation Board, Dominic D'Urzo, Assistant Director Family Counselling Centre, Emma Nadella - Coordinator Multicultural Coalition for Acces to Family Services.

4. Sekcje COMMUNITY SERVICES prowadził Ted Lojko; moderatorami byli: Elżbieta Wolska - Dyrektor Polish Canadian Community Services, Siostra Alicja z parafii św. Maksymiliana Kolbe, Wisia Gaszyńska - Dyrektor Polish Immigrant Aid Centre KPK Okręg Toronto, Krystyna Staden, pracownik PIAC.

Dzięki udziałowi naszej instytucji w tej Konferencji udało nam się zapewnić udział Kanadyjczyków z różnych instytucji i ministerstw oraz nawiązać kontakty w sprawie SPECJALNEGO PROGRAMU DLA KOBIET IMIGRANTEK DOTYCZĄCEGO NAUKI JĘZYKA ANGIELSKIEGO, KURSÓW ZAWODOWYCH i PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO.

Jesteśmy w trakcie opracowania informatora, już teraz można uzyskać bliższe informacje kontaktując się z panią Bożeną Walbiner, tel. 533-9471 w godz. od 10:00 do 4:00 oprócz środy. Dla kobiet zainteresowanych dalszą nauką zawodową podajemy ankietę, którą należy wypełnić i przysłać lub przynieść do naszego Biura.

UWAGA

KOBIETY EMIGRANTKI
 Chętnie pomożemy Paniom w znalezieniu nowej pracy, nowego zawodu, specjalistycznych kursów - musicie jednak podać nam, jakiej pomocy od nas potrzebujecie. Możliwości jest dużo, tylko brak informacji stoi na przeszkodzie do dalszej Waszej kariery zawodowej.

ANKIETA INFORMACYJNA

Osoby, które nie chcą podawać swoich danych jak: imię, nazwisko, adres, nr. telefonu proszone są o wypełnienie ankiety od pkt 4. Informacje zostaną wykorzystane do celów statystycznych.

- I. Imię i nazwisko .....
- II. Adres .....
- III. Nr. telefonu .....
- IV. Płeć (proszę zakreślić) kobieta mężczyzna
- V. Wiek .....
- VI. Stan cywilny (proszę zakreślić) wolny mężatka żonaty rozwiedziony
- VII. Znajomość języków polski dobra średnia słaba w ogóle nie znam
 angielski dobra średnia słaba w ogóle nie znam
 francuski dobra średnia słaba w ogóle nie znam
- VIII. Data przyjazdu do Kanady .....
- IX. Potrzebuję: informacji w języku: 1. polskim 2. angielskim
 Potrzebuję: pomocy w języku: 1. polskim 2. angielskim
- X. Jestem zainteresowana następującym rodzajem: 1. informacji 2. pomocy

UWAGI, PROPOZYCJE, WNIOSKI:

MĄDRY POLAK PRZED SZKODĄ - POLISA DLA MAMY

Mam zamiar sprowadzić na stałe do Kanady moją mamę, która ma 64 lata. Trochę obawiam się tej decyzji, bo jesteśmy nowymi emigrantami i dopiero zaczynamy się urządzać. Nie mamy jeszcze żadnych znacznych zapasów gotówki ani żadnego majątku i dlatego zastanawiamy się, co by się stało, gdyby mama, wkrótce po przyjeździe, zachorowała i umarła? Obecnie mama czuje się dobrze i nie ma żadnych poważnych schorzeń, ale przecież nigdy nic nie wiadomo. Zdaję sobie sprawę, że moglibyśmy się znaleźć w ciężkiej sytuacji finansowej w związku z kosztami choroby czy pogrzebu, które ponoć są bardzo wysokie. Czy dla osoby w tym wieku można nabyć ubezpieczenie na życie? Jeśli tak, to ile by to kosztowało? Czy są jeszcze inne świadczenia, które możemy dla mamy załatwić? Chciałabym się jak najwięcej dowiedzieć na ten temat, zanim zaczniemy załatwiać pobyt stały dla mamy.

Powyższe pytania świadczą, że należą Państwo do kategorii osób, które wolą być mądrymi przed szkodą, dlatego mogą Państwo całkowicie uniknąć ewentualnych strat lub też je pomniejszyć.

Ubezpieczenie na życie dla mamy (czy taty) jest jednym z najlepszych sposobów zapewnienia odpowiednich funduszy w momencie, kiedy są one najbardziej potrzebne, bo jak pani sama stwierdziła, nigdy nie wiadomo, co się może stać. Można je nabyć do 70, a nawet do 75 roku życia, pod warunkiem że dana osoba kwalifikuje się pod względem zdrowia. Nie znaczy to wcale, że osoby w bardziej zaawansowanym wieku muszą zapomnieć o tej formie zabezpieczenia finansowego. Jeśli cieszą się dobrym zdrowiem, to warto złożyć przez swojego agenta podanie do firmy ubezpieczeniowej, tym bardziej że to nic nie kosztuje. Nabywanie ubezpieczenia dla pani mamy,

osoby 64-letniej i cieszącej się dobrym zdrowiem, nie powinno przedstawiać trudności.

Jeśli chodzi o koszt ubezpieczenia, to zależy on od następujących czynników:

1) wysokości sumy ubezpieczenia (ubezpieczenie na \$100,000 będzie kosztowało proporcjonalnie więcej niż ubezpieczenie na \$10,000);

2) wieku (z każdym rokiem ta sama suma ubezpieczenia kosztuje drożej);

3) palenia lub niepalenia papierosów (niepalący płać o wiele mniej);

4) stanu zdrowia (choroba lub wypadek mogą spowodować podwyższenie stawki lub nawet niemożność nabycia ubezpieczenia);

5) płci (kobiety z reguły płać mniej niż mężczyźni, bowiem statystycznie żyją dłużej);

6) rodzaju polisy (za tę samą sumę ubezpieczenia można zapłacić mniej lub więcej np. polisa na \$10,000 dla kobiety w wieku 64 lat może kosztować od \$30 do \$70 miesięcznie).

Pozostało dodatkowe pytanie, na ile mamę ubezpieczyć? Odpowiedź zależy

od Państwa możliwości finansowych oraz funkcji jakie ma to ubezpieczenie spełniać. Przy decyzji należy wziąć pod uwagę koszty pogrzebu, które kształtują się od 800 - 1500 dolarów do 10,000 ze średnią \$3,500. Jeśli mama życzy sobie, aby miejsce jej wiecznego odpoczynku było gdzieś w Polsce to koszt wypełnienia tego życzenia może wynosić od \$8,500 do ponad \$10,000.

Jeśli chodzi o rozmaitego rodzaju świadectwa, to Polskie Biuro Pomocy Społecznej udzieli pani wyczerpujących informacji na ten temat. Numer telefonu, adres oraz informacje na temat działalności tego Biura znajdzie pani w ECHU.

Na pytania dotyczące ubezpieczeń i planowania finansowego odpowiadam na łamach ECHA lub indywidualnie

TEL: 622-1115 lub 746-5270.

Redaguje:
HALINA BARANOWSKA
M.A. A.I.I.C.

SPOD PARAGRAFU

Dostałem mandat i wezwanie na rozprawę. No trudno. Myślę, że nieślusnie. Jestem tu za krótko, żeby móc stoczyć boje w sądzie. Uważam jednak, że policjant ocenił mój czyn za surowo. Nie prowadziłem samochodu nieostrożnie. Jechałem może za blisko, ale była taka pora, że wszyscy tak jechali. Nie mam pieniędzy na prawnika. Legal Aid odmówiła mi pomocy. Twierdzą, że to niepotrzebne. Co się stanie jak zostaną skazani i nie będę mógł zapłacić kary - bo jestem po uszy w długach.

TEMIDA

Jeżeli nie nabroił pan do tego stopnia, że może utracić pan punkty lub odebrać prawo jazdy. W każdym wypadku może pan zgłosić sędziemu, że gotów jest pan przyznać się do winy wobec łagodniejszego zarzutu. Jeśli nie ma pan pieniędzy, w co sędzia może nie uwierzyć, może się pan zwrócić do niego o zamienienie kary pieniężnej na roboty publiczne lub przesunięcie terminu płatności. Jeśli nie uiszc pan w ustalonym terminie lub nie odpracuje kary, sędzia może wydać nakaz aresztowania i skazać pana na więzienie.

KOENZYM Q-10 - ISKRA ŻYCIA?

W ciągu ostatniego dziesięciolecia coraz większe zainteresowanie wzbudza Koenzym Q-10 uważany za składnik pożywienia niezbędny do prawidłowego i efektywnego funkcjonowania ludzkiego organizmu. Tlen i woda są niezbędne do istnienia wszelkich form życia biologicznego. Pożywienie bogate w różne składniki jest również niezbędne. Bez tlenu moglibyśmy przetrwać nie dłużej niż kilka minut, bez wody kilka dni, a bez jedzenia kilka tygodni. Jest również faktem, że bez Koenzymu Q nie moglibyśmy również przeżyć. Jeśli poziom Koenzymu Q w organizmie obniża się, ogólny stan zdrowia również ulega osłabieniu. Jest oszacowane, że 25% niedoboru Koenzymu Q może się objawiać podwyższonym ciśnieniem krwi, ryzykiem ataku serca, osłabieniem układu odpornościowego i podatnością do raka.

Koenzym Q jest uważany za życiodajny katalizator energii potrzebny do życia i rozwoju podstawowych komórek organizmu. Częścią składową komórek są mitochondria biorące udział w złożonych przemianach biochemicznych składających się na ciąg chemicznych reakcji. Jednym z najbardziej istotnych komponentów tych przemian jest właśnie Koenzym Q.

Koenzym Q został po raz pierwszy wyekstrahowany z serca wołu przez grupę amerykańskiego naukowca F.L. Crane w 1957 roku. Od tego czasu był tematem wielu długotrwałych badań. Dr. Karl Folkers z Uniwersytetu w Austin pierwszy zidentyfikował jego krytyczne znaczenie dla ludzkich komórek. Pionierami zastosowania Koenzymu na szeroką skalę są Japończycy, którzy zastosowali go przy niektórych chorobach serca.

Niestety zdolność organizmu do wytwarzania jego jak i rozprowadzania zmniejsza się z wiekiem, osłabia się w wyniku chorób, złego odżywiania i stresów. Często też przyjmowanie tego środka staje się bezpiecznym sposobem,

zapewniającym wzmocnienie systemu odpornościowego.

Jakie korzyści daje przyjmowanie Koenzymu Q-10? Wiele osób uważa, że przyjmując ten środek zauważyli zwiększoną energię i lepsze samopoczucie. Jako środek naturalny, wzmacniający i wzbogacający w tlen, odgrywa dużą rolę w wytwarzaniu energii i zużycowaniu tlenu w każdej komórce organizmu. Japońskie badania wykazały, że zwiększa zdolność komórek serca do wytwarzania energii, co sprawia, że stają się one mniej podatne na uszkodzenie, spowodowane brakiem tlenu. Stosowany jest jako środek wspomagający przy leczeniu takich chorób: jak choroby serca, choroby tkanki okołozębnej i przy chorobach dziąseł. Również pomaga normalizować wysokie ciśnienie krwi bez objawów ubocznych.

Koenzym Q wzmacnia system odpornościowy przeciwko chorobom systemu odpornościowego obejmującym z jednej strony raka i AIDS, z drugiej zaś wszelkiego rodzaju alergię oraz mniejsze infekcje. Przeprowadzone doświadczenia na zwierzętach wykazały przedłużenie okresu ich życia jak i kondycji. Jest on prawdopodobnie środkiem biorącym udział w opóźnianiu procesu starzenia się i wydłużaniu okresu młodości.

Koenzym Q podobnie jak witaminy i minerały pojawia się naturalnie w wielu naszych pokarmach. Lecz jak wiele ważnych składników pokarmowych często bywa zniszczony zanim pojawi się na naszym stole. W przeciętnej amerykańskiej diecie ilość pokarmów nie stanowi problemu, lecz ich jakość. Źródłem naturalnego Koenzymu Q-10 mogą być jarzyny takie jak szpinak, rzeżucha, ziemniaki, soja. Z mięs: mięso kurczaka, ryby, indyka zawierają dużą koncentrację tej substancji. Kasze, ryż ciemny, kukurydza, płatki owsiane są dobrymi źródłami Koenzymu Q-10.

Najnowsze badania w dziedzinie

medycyny, wykazują, że starzenie się, stresy i choroby mogą przeszkodzić organizmowi w wykorzystaniu Koenzymu Q-10, który uzyskiwany jest z pożywienia. Przyjmowanie Koenzymu Q-10 w formie uzupełnienia diety jest naturalnym sposobem, który zapewnia komórkom, energię i funkcjonowanie systemu odpornościowego. Koenzym Q-10 jest istotnym składnikiem procesów komórkowej energii, wzmaga działanie tlenu. Jest niezwykle korzystny dla organizmu człowieka w sytuacji ciągłego zagrożenia ze strony zanieczyszczonego środowiska, stresów psychicznych, żywności poddawanej różnym chemicznym procesom i innych stresów codziennego, "normalnego" życia.

Oczywiście, zanim się wprowadzi Koenzym Q-10 do swojej diety jako środek wspomagający należy przedtem skonsultować się z lekarzem.

LIDIA DOBOSZ, M.D., N.D.
TEL. 534-0050

CHARLES

Mój syn Laurie wyrzekł się sztruktury ogrodniczków w dniu, w którym zaczął chodzić do przedszkola i zaczął nosić niebieskie dżinsy z paskiem. Obserwowałam go tego pierwszego ranka, jak oddalał się wraz z starszą od niego dziewczynką z sąsiedniego domu i uzmysłowiłam sobie wyraźnie, że jeden etap mojego życia zakończył się, że mój berbec o słodkim głosiku został zastąpiony przez buńczucznego typka w długich spodniach, który zapomniał zatrzymać się na rogu i pokiwać mi ręką na pożegnanie.

Wrócił do domu w podobny sposób, gwałtownie otwierając drzwi wejściowe, rzucając czapkę na podłogę i - z nie wiadomo skąd nagle wziętym ochrypłym głosem - krzyczał: - Jest tu ktoś?

Podczas obiadu beczelnie odzywał się do swojego ojca, rozlał mleko swojej małej siostrzyczki i oznajmił, że jego nauczycielka powiedziała, żeby nie wyzywać imienia Pana Boga nadaremnie.

- Jak było dzisiaj w szkole? - zapytałam, siląc się na zwyczajny ton głosu.

- W porządku - odpowiedział.

- Czy nauczyłeś się czegoś? - zapytał mąż.

Laurie chłodno popatrzył na swojego ojca. - Niczego się nie nauczyłem. Ale nauczycielka dała lanie chłopcu - powiedział w chleb z masłem. - Za złe zachowanie - dodał, z buzią pełną jedzenia.

- Co on zrobił? - zapytałam. - Którego to?

Laurie przez chwilę myślał. - To Charles - powiedział. - Nauczycielka dała mu klapsa i postawiła go w kącie. Strasznie się zachowywał.

- Co on zrobił? - zapytałam ponownie, ale Laurie zsunął się z krzesła, wzięty ciastko i wyszedł, podczas gdy mąż powtarzał w kółko: - No patrzcie, patrzcie...

- Następnego dnia Laurie ledwie usiadł do stołu, kiedy oznajmił: - No, Charles był dzisiaj znowu niezdolny.

Uśmiechnął się dziko, pokazując wszystkie zęby i powiedział: - Dzisiaj Charles uderzył nauczycielkę.

- Do licha! - powiedziałam przeczornie, nie chcąc wyzywać imienia Pana Boga. - Spodziewam się, że ponownie otrzymał lanie.

- Ma się rozumieć. Popatrz w górę - zwrócił się do ojca. - Co? - zapytał mąż, spozierając w górę.

- Popatrz w dół - powiedział. - Popatrz na mój kciuk. Hhee - ale z ciebie tłuk. Zaczął się śmiać jak opętany.

- Dlaczego Charles uderzył nauczycielkę? - szybko zapytałam.

- Bo ona chciała, żeby kolorować czerwoną kredką - wyjaśnił Laurie. - Charles chciał kolorować zielonymi kredkami i uderzył nauczycielkę i ona dała mu klapsa i powiedziała, żeby nikt się z Charlesem nie bawił, ale wszyscy się z nim bawili.

Trzeciego dnia - to była środa pierwszego tygodnia przedszkola - pchnięta przez Charlesa deska huštawki rozbijała głowę dziewczynki aż do krwi i nauczycielka kazała mu pozostać w budynku w czasie przerwy. W czwartek Charles stał w kącie podczas czytania bajek, ponieważ walił piętą w podłogę. W piątek Charles nie mógł korzystać z tablicy, ponieważ rzucał kredą.

W sobotę powiedziałam do męża: - Czy nie sądzisz, że przedszkole jest niewłaściwym miejscem dla Lauriego? Z tą brutalnością, złą gramatyką i tym Charlesem, który może wyrzucić taki zły wpływ.

- Wszystko będzie w porządku - mąż odpowiedział uspokajająco. - Skazani jesteśmy na takich ludzi jak Charles, gdziekolwiek byśmy nie żyli. Prędzej czy później musi się z takimi zetknąć.

W poniedziałek Laurie wrócił późno do domu, pełen nowin. - Charles - wykrzykiwał, idąc w górę uliczki; zaniepokojona czekałam na niego na stopniach przed domem. - Charles - wykrzykiwał bez przerwy Laurie - Charles znowu rozrabiał.

- Wchodzi do środka - powiedziałam, jak tylko dostatecznie się zbliżył. - Obiad czeka.

- Wiesz co zrobił Charles? - szarpał mnie za rękaw kiedy wchodziliśmy do domu. - Charles tak się wydzierał w szkole, że posłali chłopca z pierwszej klasy, żeby powiedział nauczycielce, żeby go uczyła i Charles musiał zostać po godzinach. I wszystkie dzieci zostały, żeby go oglądać.

- No i co on tam robił? - zapytałam.

- Zwyczajnie tam siedział - powiedział Laurie, wdrapując się na krzesło. - Cześć tato, ty stara lato.

- Charles musiał dzisiaj zostać po godzinach w szkole - wyjaśniłam mężowi. - I wszyscy z nim zostali.

- Jak wygląda ten Charles? - zapytał Lauriego mąż. - Jakie jest jego nazwisko?

- On jest większy ode mnie - powiedział Laurie. - I nie ma żadnych kaloszy i nawet nie nosi kurtki.

W poniedziałek wieczorem była pierwsza wywiadówka i na pewno bym na nią poszła, gdyby nie to, że nasze niemowlę było zaziębione. Bardzo chciałam spotkać matkę Charlesa. We wtorek Laurie nagle oznajmił: - Nasza nauczycielka miała wizytę w szkole dzisiaj.

- Matka Charlesa? - wykrzyknęłam jednocześnie z mężem.

- Nniie - odpowiedział pogardliwie Laurie. To był facet, który przyszedł, żeby poprowadzić ćwiczenia i musieliśmy dotykać rękami palce u nóg. Patrzcie. Zeskoczył z krzesła, przykucnął i dotknął rękami palce stóp. - Tak - wyjaśnił. Wdrapał się z powrotem na krzesło, wziął do ręki widelec i powiedział: - Charles w ogóle nie ćwiczył.

- No ładnie - powiedziałam. - Czy Charles nie miał ochoty ćwiczyć?

- Nniie - odrzekł Laurie. - Charles był taki niegrzeczny wobec tego kolegi nauczycielki, że nie pozwolili mu robić ćwiczeń.

- Znowuż niegrzeczny?

- On kopnął kolegę nauczycielki -

powiedział Laurie. - Kolega nauczycielki kazał Charlesowi robić skłony, takie jak ja przed chwilą, i Charles go kopnął.

- Czy wiesz, co zamierzają zrobić z Charlesem? - zapytał Lauriego mąż.

Laurie wzruszył energicznie ramionami. - Chyba wyrzucą go z przedszkola.

Środa i czwartek były typowymi dniami; Charles wrzeszczał w czasie czytania bajek i uderzył jednego z chłopców w żołądek, aż chłopiec się rozplakał. W piątek Charles został po godzinach w szkole, a z nim wszystkie dzieci.

W trzecim tygodniu przedszkola Charles stał się instytucją w naszym domu; niemowlę zostało Charlesem, kiedy plakało przez całe popołudnie; Laurie został Charlesem, kiedy napętnił swoją ciężarówkę błotem i ciągnął ją po kuchni. Nawet mój mąż, kiedy zaplątał mu się ręka w drut telefoniczny i rzucił aparat, popielniczkę oraz wazon z kwiatami na podłogę, powiedział: - Zupnie jak Charles.

W trzecim i czwartym tygodniu wszystko zaczęło wskazywać na to, że Charles wkroczył na drogę poprawy. W czwartek, podczas obiadu, Laurie ponuro oznajmił: - Charles był dzisiaj tak grzeczny, że nauczycielka dała mu jabłko.

- Co? - powiedziałam, a mąż zapytał z niedowierzaniem: - Mówisz o Charlesie?

- O Charlesie - odpowiedział Laurie. - Rozdawał kredki i potem zbierał książki i nauczycielka powiedziała, że jest jej pomocnikiem.

- Co się stało? - pytałam, nie wierząc własnym uszom.

- Został jej pomocnikiem i tyle - powiedział Laurie wzruszając ramionami.

- Czy to może być prawda? Z Charlesem? - zapytałam męża wieczorem. - Czy coś takiego mogło się zdarzyć?

- Poczekamy, zobaczymy - cynicznie odpowiedział mój mąż. - Kiedy ma się do czynienia z Charlesem, to może to znaczyć, że coś knuje.

Wydawało się jednak, że nie ma racji. Przez ponad tydzień Charles był pomocnikiem nauczycielki; każdego dnia rozdawał pomoce szkolne i zbierał jez powrotem. Nikt nie musiał zostawać

w szkole po godzinach.

- W przyszłym tygodniu znowu będzie wywiadówka - powiedziałam do męża pewnego wieczoru. Mam nadzieję, że spotkam na niej matkę Charlesa.

- Zapytaj ją, co stało się z Charlesem - powiedział mój mąż. - Chciałbym to wiedzieć.

- Sama chciałabym to wiedzieć - powiedziałam.

W piątek tego tygodnia sprawy powróciły do normy. - Wiecie, co Charles dzisiaj zrobił? - powiedział Laurie z nutą zgromy w głosie. - Kazał małej dziewczynce powiedzieć takie słowo i ona je powiedziała i nauczycielka umyła jej usta mydłem, a Charles się śmiał.

- Jakie słowo? - niemądze wywało się mężowi, a Laurie powiedział: - Muszę się szepnąć ci na ucho, bo takie jest brzydkie. Zsunął się z krzesła i obszedł stół. Mąż nachylił głowę i Laurie wyszeptał coś z rozbawieniem. Mąż zrobił duże oczy.

- Charles kazał małej dziewczynce to powiedzieć? - zapytał z przejęciem.

- Ona powiedziała to dwa razy - poinformował go Laurie. - Charles kazał jej powiedzieć to dwa razy.

- No i co stało się z Charlesem?

- Nic. Rozdawał kredki.

W poniedziałek rano Charles zostawił małą dziewczynkę w spokoju i sam powiedział piekielne słowo trzy albo i cztery razy, no i za każdym razem nauczycielka myła mu buzię mydłem. Rzucał również kredą.

Mój mąż odprowadził mnie do drzwi wieczorem, kiedy wyruszałam na wywiadówkę. - Zaproś ją na herbatę po wywiadówce - powiedział. - Chciałbym ją zobaczyć.

- Jeżeli tylko tam będzie - powie-

działam z nadzieją.

W czasie spotkania kręciłam się niespokojnie, badając wzrokiem matczyne twarze, próbując ustalić, która z pań skrywa tajemnicę Charlesa. Żadna z nich nie wyglądała dostatecznie wieźmowato. Żadna nie wstała w czasie spotkania, aby wyrazić ubolewanie w związku z zachowaniem swego syna. Nikt nie wspominał o Charlesie.

Po wywiadówce zidentyfikowałam i wyłapałam wzrokiem nauczycielkę Lauriego. Trzymała w rękach talerzyk z filiżanką herbaty oraz kawałek ciasta czekoladowego. Ja trzymałam talerzyk z filiżanką herbaty oraz kawałek jabłecznika. Ostrożnie przecisnęliśmy się ku sobie, uśmiechając się.

- Tak bardzo mi zależało, żeby panią spotkać - powiedziałam. - Jestem matką Lauriego.

- On nas wszystkich wprawia w zdumienie - powiedziała.

- Przepada za przedszkolem. Bez przerwy o nim mówi.

- Mieliśmy drobne kłopoty adaptacyjne, w pierwszym mniej więcej tygodniu - powiedziała ściągając usta - ale teraz jest moim małym pomocnikiem. Ze sporadycznymi przerwami, rzecz jasna.

- Laurie zwykle bardzo szybko się adaptuje - potwierdziłam. Przypuszczam, że tym razem to wpływ Charlesa. - Charlesa?

- Tak - powiedziałam, śmiejąc się. - Przypuszczam, że wszyscy państwo jesteście po uszy zajęci tym Charlesem. - Charlesem? - powiedziała. - Nie mamy żadnego Charlesa w przedszkolu.

SHIRLEY JACKSON

Tłum. T. Żurek

KSIĄŻKI Z SERII
APTEKA NATURY
DR. JADWIGI
GÓRNICKIEJ
do nabycia pod telefonem
TEL. 532-9054

KOMUNIKAT

Delegat Rządu R.P. - przypomina, że po wakacjach letnich ponownie biuro jest czynne w każdą środę, w godzinach od 14.00 - 16.00 przy 288 Roncesvalles Ave., w domu Milenijnym, Toronto.

Delegat Rządu R.P.
na Ontario
M.SZCZECIŃSKI

KOMUNIKAT

Polska szkoła im. Tadeusza Kościuski, mieszcząca się w budynku Brockton High School przy Bloor i Duffrin w Toronto, przyjmuje zapisy dzieci w każdą sobotę w godz. 10:00 - 12:30, od klasy przedszkolnej do klasy 6smej.

Bezpośrednio po lekcjach odbywają się zbiórki harcerskie.
SERDECZNIE ZAPRASZAMY
Informacje można uzyskać pod numerami: 967-0918; 748-8516; 534-5780.

FUNDACJA
IM. WŁADYSŁAWA
I NELLI TURZAŃSKICH
inaugurując swą działalność zaprasza serdecznie na uroczyste wręczenie nagród Fundacji za szczególne osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki polskiej za rok 1988. Spotkanie będzie miało miejsce 20 października 1989 r. o godz. 19.00 w SPK przy 206 Beverley St.

UWAGA: ECHO
PRZEDSTAWIELEM
WYDAWNICTWA "KONTAKT"
NA KANADĘ

Przyjmujemy zamówienia na książki:
Zbigniewa Herberta "Barbarzyńca w ogrodzie", cena \$12 + \$2,50 przesyłka
i Jacka Fedorowicza "Feliety i dialogi" -
cena \$12 + \$2,50 przesyłka

POLISH
STUDIO

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY
on CITY TV
KANAL 57, KABEL 7
w każdą sobotę o godz. 11 rano
WŁAŚCICIEL - 755592 ONTARIO LIMITED
ZYGUNT PRZETAKIEWICZ, TEL. 534-7788
PRODUKCJA - TADEUSZ LIS, TEL. 747-9883
ADRES: POLISH STUDIO
c/o SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.
431 RONCESVALLES AVE., TORONTO M6R 2N3

DANUTA ROZBICKA N.D.M.D.,

lekarz medycyny, okulista (Polska).
Absolwent Ontario College of Naturopathic Medicine

Leczenie ostrych i przewlekłych schorzeń metodami naturalnymi,
takimi jak: zioła, akupunktura, elektroakupunktura,
hydroterapia, homeopatia, "Bioelectric Function Diagnosis",
wykrywanie choroby w fazie początkowej zakłócenia biopola.
Adres: 425 Jane Str. przy Annette, Suite 3
TEL. 762 - 5697

Pierwsza polonijna
NATUROPATHIC CLINIC
HALINA SROCZYŃSKA, M.D.; N.D.
LIDIA DOBOSZ, M.D., N.D.

Leczenie środkami naturalnymi.
Zioła • Akupunktura • Homeopatia • Dieta
• Hydroterapia • Fizjoterapia
1595 Bloor St. W. Stacja metra: Dundas West
TEL. 534 - 0050

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA, ONT. L5R 1P2

Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować
do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej.

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI
Systemy alarmowe dla domów prywatnych i firm
Możliwość kupowania na raty • Wynajem • Wymiana na nowe (Trade In)
• Pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły •
TEL. TORONTO 399-9950 (cała doba) i 532-6070
MISSISSAUGA 890-4756, FAX 890-6092

AUDIOFOX
Cellular telephones

MITSUBISHI

Panasonic

CAJTEL

Canon

SHARP

NEC

MOTOROLA
CELLULAR

Bell
Cellular

SWISLA
PARCEL
SERVICE

72 HOWARD PARK AVENUE
TORONTO, ONTARIO
M6R 1V6
TEL.: (416) 534-9864

PRZEZ WISŁĘ DO KRAJU

Najtańsze ceny paczek drogą morską i lotniczą!
Paczka morska - \$1.60 za 1 kg + \$5
Paczka lotnicza - \$3.70 za 1 kg + \$5
Przekazy pieniężne do rąk odbiorcy i na konta
walutowe, sprzęt gospodarstwa domowego.

Ubezpieczenia dla odwiedzających

Samochody "SKODA" 120L 4-biegowa
"SKODA" 135G Coupe 1990

Odbiory paczek z domów w Toronto
przez cały tydzień.

W soboty: Brampton, Brantford, Hamilton, Kitchener,
Oshawa, St. Catharines, Windsor oraz okolice Toronto.

Międzynarodowe Biuro Matrymonialne

DREAM CONNECTION

posiada ponad 1000 ofert samotnych
Pań i Panów, głównie z Polski

DREAM CONNECTION

posiada także katalog z informacjami.
Piszcie do nas podając odpowiednią grupę
wiekową, załączając 7 dolarów.

P.O. Box 566

Sault Ste. Marie, Ont. P6B 6A5

Alina, lat 33
wyksz. wyższe
nauczycielka

Słoneczna
dziewczyna

Polskie dziewczyny pragną na drodze tego ogłoszenia
poznać samotnego Kanadyjczyka polskiego pochodzenia.
Co tydzień nowa twarz z katalogu biura matrymonialnego.
Listy i oferty kierować na Sunshine.

Międzynarodowe
Biuro Matrymonialne

Sunshine

Panie i Panowie!
Posiadamy ponad 300 ofert
pań i panów, głównie z
Polski, również z Kanady,
USA i Europy.
Piszcie do nas po Foto-
katalog oraz Informator
załączając \$ 5.00.

P.O. Box 11, Station "D"
Scarborough, Ont., Canada
M1R 4Y7

PANI JADWIGA

Soboty od godz. 1 do 2 po poł. CHWO, tala AM 1250 Oakville,
Tel. 691-8789.

**Kingsway Meat Products
and Delicatessen Co.**

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych
polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
receptur

CENY KONKURENCYJNE

TOWARY DO POLSKI

- Można DOWOLNIE ześlawić skład paczki.
- Dostawy do Polski do 14 DNI.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kg.
- Ceny ważne do 30 września, 1989.
- *UWAGA: Od 1 czerwca do 30 września
MANDARYNEK nie wysyłamy.

Ilość	Nazwa towaru	Cena C\$	Razem
--- x 1 kg	Pomarańcze	2.90 =	-----
--- x 1 kg	Cytryny	2.90 =	-----
--- x 1 kg	Gréjpruty	2.90 =	-----
--- x 1 kg	Banany	3.40 =	-----
--- x 1 kg	Mandarynki*	3.40 =	-----
--- x 1 szt.	Ananas	2.90 =	-----
--- x 1 szt.	Orzech kokosowy	2.90 =	-----
--- x 1 szt.	Kiwi	0.80 =	-----
--- 100 g	Czekolada orzechowa	1.30 =	-----
--- 100 g	Czekolada mleczna	1.30 =	-----
--- 100 g	Czekolada gorzka	1.30 =	-----
--- 125 g	Guma do żucia 20 szt.	1.80 =	-----
--- 1 kg	Chalwa	11.20 =	-----
--- 500 g	Miód - dziki kwiat	2.40 =	-----
--- 250 g	Kawa złanista braz.	4.00 =	-----
--- 250 g	Herbata	4.80 =	-----
--- 100 szt.	Herbata ekspresowa	4.80 =	-----
--- 100 g	Kawa "Nescafe"	4.40 =	-----
--- 800 g	Czekolada w proszku	6.40 =	-----
--- 250 g	Rodzynki	1.60 =	-----
--- 200 g	Figi	2.20 =	-----
--- 200 g	Migdały	2.20 =	-----
--- 200 g	Wiórki kokosowe	2.20 =	-----
--- 450 g	Pasta czekl. Nutella	3.20 =	-----
--- 1 kg	Kabanosy	12.00 =	-----
--- 1 kg	Półdewca wędzona	14.00 =	-----
--- 1 kg	Baleron	12.00 =	-----
--- 454 g	Szynka w puszcze	4.80 =	-----
--- 340 g	Szynka mielona	2.50 =	-----
Dostawa do domu, ubezpieczenie			C\$ 5.50
Załączam Cheque Money Order			Total C\$

Nadawca:.....

Odbiorca:.....

Zamówienia: EUROPAK INTERNATIONAL
1547 Merivale Road, Station F. Box 5554
OTTAWA, Ontario K2G 4V0, Canada
TEL.: (613) 728-4446

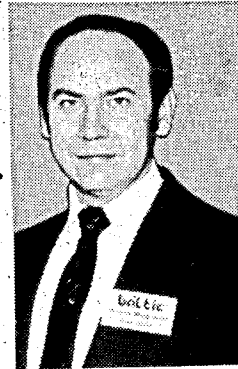
Arkadia
CAFE
BOOKSTORE

Poleca książki polskie i angielskie oraz serdecznie zaprasza do kawiarenki na kawę, herbatę i ciastka.
Nasz adres: **1600 Bloor Street West**
(stacja metra Dundas)
TEL. 533-8011
Godziny otwarcia - poniedziałek 12.00 - 18.00,
wtorek - sobota od 10.00 - 20.00

zauważ nam
BALTIC HOME RENOVATION

- Malowanie • Renowacje kuchni i łazienek
- Wykładziny
- Ścianki działowe
- Kłycie dachów
- Tynki

848 - 9505

UNICAR
AUTO COLLISION
& Paint Centre

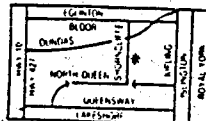
Południowe Etobicoke, 81 Shorncliffe Rd.
Mamy wyposażenie, które pozwala na naprawę takich samochodów jakich inne warsztaty nie chcą nawet oglądać.

- naprawy powypadkowe • malowanie
- prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją

MIAŁEŚ WYPADEK?
PAMIĘTAJ! Możesz wybrać nas. To dobry wybór.
Bezpłatne kosztorysy napraw • Całkowite rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi

- Holowanie • Samochody zastępcze na czas naprawy.

Duża zniżka na kompletne malowanie

(416) 239-7377

DODGE CHRYSLER
COOKSVILLE

Dundas St. E., Mississauga
Finansowanie nowych i używanych samochodów **6.9%**
Samochody nowe 7 lat lub 115.000 km gwarancji
i około 100 używanych różnych marek.
Zakup, dogodne finansowanie, rejestracja i naprawy na miejscu. Mówimy po polsku. U mnie kupisz także prawie nowe samochody firm: Ford, Toyota, Mazda, Nissan, Volkswagen, GM i inne.

KRZYSZTOF (KRIS) SZAFRAŃSKI

Zanim przyjdiesz - zadzwoń!
BIURO: 279-3031 DOM: 279-1830
* na rok do 10 tys. dolarów

TOYOTA

TERCEL • CAMRY • COROLLA • CRESSIDA
CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

PRZYJDŹ I PORÓWNAJ
zanim podpiszesz transakcję kupna nowego samochodu!
DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
(tuż obok przystanku metra)

Jack KLIMCZAK
Tel. 481-5216
dom: 762-9421

Arnold Penk

Przedstawiciel firmy sprzedającej samochody
General Motors

ADDISON ON BAY LTD.
SALES & LEASING
832 Bay St. (przy College), Toronto, Ont.

oferuje

Nowe samochody 89 i 90.
Posiadają 3-letnią gwarancję na wszystko
10,9%
na niektóre modele

Wielka wyprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu 1 Szeroki wybór nowych i używanych samochodów 1 Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję 1 ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę, poleca tania ubezpieczenia, uwzględniające zagraniczne prawa jazdy. Osoba opieką ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym; trzeba wiedzieć z kim przeprowadzić tak poważną transakcję. ARNOLD PENK został wyróżniony przez GM jako Gold Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpiszesz gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić: **964-3211** lub do domu: **731-0757** o każdej porze, podając nazwisko i numer telefonu.

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW
inż. **ANDRZEJ BOGUCKI** **ANDRZEJ KOZIARSKI**

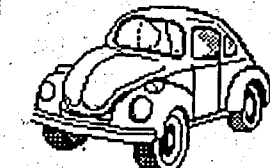
Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZAŚWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców \$ 49.99 Wymiana oleju + filtra \$ 17.99
(przód lub tył) + części (do 5 litrów oleju)

1541 - A The Queensway,
Toronto, Ontario M8Z 1T8 **252-0226**

Najlepiej zadbasz o silnik - używając

AUTO DRIVING SCHOOL
The Helpful Professionals

Wojtek Antczak

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji oraz przygotowuje do egzaminów państwowych (Kat. "G")

270-8145
TAS.
536-5454
BUS.

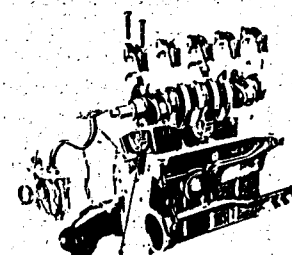
900 Dufferin St. ste 215
Toronto, Ontario

KAPITAŁNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem
objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz 30 LAT PRAKTYKI Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazjna sprzedaż części zamiennych do silników

FORTE zabezpieczy Twój motor

537-2529 483 DUPONT STREET (przy Bathurst) 537-5857

POLONEZ DRIVING SCHOOL

Licencjonowany instruktor udziela lekcji i przygotowuje do egzaminów na prawo jazdy kategorii G
TEL. 242-8462
ZDZISŁAW PAŃSZCZYK

Wszystkie naprawy samochodowe.

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29.95
Hamulce tylne - \$59.95
Hamulce przednie - \$84.95
Turniki od \$40.05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
  - Konserwacja przeciwkorozyjna
  - Większość napraw w 30 minut
- Bezpłatna inspekcja**
251-2203, po polsku 274-8229
Throway Muffler & Brakes Centre
3090 Lakeshore Blvd. W.

UBEZPIECZENIA

Manufacturers
ManuVie

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia

- LIFE INSURANCE - na życie
- DISABILITY - chorobowe
- MORTGAGE - hipoteczne
- GROUP BUSINESS - handlowe
- RRSP, ANNUITY - emerytury
- VISITORS - dla odwiedzających

Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6325 Dom: 858-0129

Andrzej Krysiak

Mutual of Omaha Insurance Company

- n \$ 1250 miesięcznie dochód wolny od podatku w razie choroby lub wypadku dla osób zatrudnionych na własny rachunek
- n plany finansowe zabezpieczające dzieci
- n plany emerytalne RRSP
- n ubezpieczenia na życie

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

Halina Baranowska MA, A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
suite 531, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8

Tel. bus. 622-1115

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA - \$ 40.00

WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE

DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
100 dni TYLKO \$ 135.00

BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

TEL.: 531 - 4648

STRONA 40

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.
TEL. 531 - 4647

INSURANCE NA:
DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

ARCHITEKT

Jadwiga Kalinowska-Kowalik
wykonuje projekty:
• nowych obiektów
• rozbudowy i remontów
z uzyskaniem zezwolenia na budowę
TEL.: 665-9710

Lech Prusiński NAJSTARSZE POLONIJNE BIURO POMOCY IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

Skorzystaj z być może ostatniej szansy uzyskania pobytu stałego w Kanadzie.

Bardzo przystępne ceny i indywidualny serwis.

Biuro prowadzone przez byłego klerownika polskiego programu w Departamencie Imigracji
LINDA LEVER

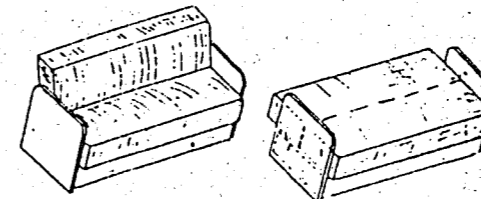
Associates Inc.
86 Parliament St.
TORONTO, Ont.
M5A 2Y6

(416) 866 - 7996

po polsku

(416) 532 - 4065

POLSKIE WERSALKI z pojemnikiem na pościel i tradycyjną włosianą tapicerką DOBRA CENA - SZYBKI SERWIS

HOME-DOM
246 - 9223

Amici
SKIN CARE!
• Zabiegi regenerujące, oczyszczające • Masaż, makijaż, henna • Usuwanie włosów z twarzy i ciała
• Manicure, pedicure • Porady
DLA PAŃ I PANÓW
w wykonaniu dyplomowanej kosmetyczki
KRYSTYNY
20% zniżki z kuponem
438 - 4141
1583 Ellesmere Rd.
at McCowan, Scarborough

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA
lekarz ogólny
• Choroby skóry
• Choroby dzieci
Przyjmuje od pon. do piątku od 13 do 19:39, w soboty od 9:30 do 13.
TEL. 588-7878
2333 Dundas Str. W. 404

KLINIKA PROTEZ DENTYSTYCZNYCH

4 Wall Ave. (Toronto)

(Hwy 401 i Weston Rd.)

URSZULA L. BAUMAN, D.T.
przyjmuje codziennie i w soboty
TEL. (416) 245-7168

PERFECT FLOORS
Układanie, cyklinowanie, bejcowanie i lakierowanie oraz drobne naprawy wszystkich rodzajów podłóg drewnianych.
Ceny przystępne, wycena za darmo.
TEL. 663 - 4085

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION
Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

International VIDEO \$49.99
Postal Station Video List
VIDEO Z POLSKI
☎ (416) 769-7868
66 Oakmount Rd. Ste. 1211
Toronto, Ontario, M6P 2M8

KLUB SAMOTNYCH SERC
organizuje spotkania dla osób samotnych powyżej 30 roku życia.
Dzwoń w godzinach 11 - 20
Informacji udziela się po polsku
TEL. 633-4469
ANNA

HOROSKOPY - PORADY ASTROLOGICZNE
Charakterystyka osobowości, dobór partnera, prognozowanie przyszłości.
Porady prowadzone przez astrologów z wieloletnią praktyką.
TEL. 925 - 7974

CHCESZ POZNAĆ swoją przyszłość, masz problem, nie wiesz jak go rozwiązać? Może pomoże Ci w tym wróżba z kart.
Dzwoń
633 - 4469
prosić Anię

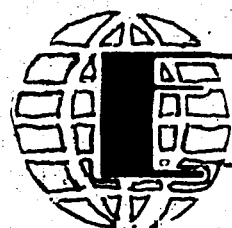
STUDIO ANKA
Anka Czudec
photographer

2374 Bloor St. West, Toronto

(416) 769-4488

Karl's Butcher
Dr. Grynberg
właściciel: Karol Jarzabek
Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa, wędliny własnego wyrobu, smaczne i świeże oraz importowane z Polski i Europy artykuły spożywcze.
105 Roncesvalles Ave.
TORONTO

KEY PARALEGAL
Low Cost Divorce/
Tani rozwód bez problemu
Ang. pon.-piątek
polski pon. i środa 6-8 wiecz.
TEL. 626-5245

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONSEVALLES AVE., TORONTO, ONT. M6R 2S5 TEL. (416) 536-3554/6991

(naprzeciwko Credit Union)

POD FACHOWYM I DOŚWIADCZONYM KIEROWNICTWEM

AIR CANADA RENATY OKOŁO-KUŁAK

BEZPOŚREDNIE PRZELOTY DO POLSKI od \$ 599.00 (cena w obie strony)
BILETY LOTNICZE, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne do Polski
i wszystkich krajów świata liniami AIR Canada, Lufthansa, Finair, KLM, Air France
i innymi

PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA

Atrakcyjne WAKACJE i ciekawe WYCIECZKI po przystępnych cenach (Hawaje,
Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)

Wysyłamy PACZKI ŻYWNOSCIOWE i artykuły pierwszej potrzeby do Polski

UBEZPIECZENIA dla przybywających z wizytą do Kanady od \$ 121,50 za 3 miesiące

Załatwiamy wszystkie FORMALNOŚCI WIZOWO-PASZPORTOWE

AKTA NOTARIALNE, legalizacje, tłumaczenia

Upoważniony dealer PEKAO: pieniądze na konto "A", bony, gotówka, samochody —
szybka dostawa, sprawna i uprzejma obsługa

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA
TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBIŚCIE

ZAPRASZAMY

Tel. (416) 536-3554/6991

FUR of CANADA

Manufacturers of Fine Furs

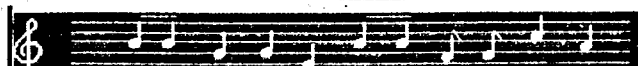
Posiada do sprzedaży futra, kurtki.

Wykonujemy wszelkiego rodzaju przeróbki, reperaturę
czyszczenie.

Wszystko to po atrakcyjnych cenach oferuje

BEN GONDEK

345 Adelaide St. W., Suite 602 Tel. 349-7871

Fine Pianos

oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych firm
europejskich oraz słynnej firmy amerykańskiej Wurliitzer

NAJNIŻSZE CENY I PEŁNA GWARANCJA

MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY

Prowadzimy również wszelkie naprawy i strojenie pianin
i fortepianów oraz udzielamy lekcji gry na pianinie

Nowy adres i telefon:

2993 Dundas St. W., Toronto, Ont.

Tel. 761-9612

ORIENT CARPET CLEANING CO.

665-7600 od godz. 10 - 7 wiecz.

POLSKA FIRMA O WIELOLETNIM DOŚWIADCZENIU

I RENOMIE, SPECJALIZUJĄCA SIĘ

W DOKŁADNYM I TANIM CZYSZCZENIU

- Wełnianych dywanów i miękkich wykładzin
- Mebli z obiciem tapicerskim (kanap, foteli, itp.)

PO CO POŻYCZAĆ MASZYNĘ I TRACIĆ CAŁY
DZIEŃ KIEDY NASZA FIRMA WYCZYŚCI LIVING,
DINNING, HALL ZA \$45.00?

FIRMY PRZEWOZOWE

JANOSIK I MIRA TRAVEL

polecają swoje usługi w zakresie przewożenia
osób na trasie

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

Jedyna firma przewozowa
posiadająca 2 samochody.

Czas zabierania i rozwożenia o połowę krótszy.
Obsługujemy również trasę na zachód od
Toronto, wzdłuż 401 do London.

TEL. 247 - 0817 lub 421 - 3591

DWA DOBRZE ZAOPATRZONE SKLEPY MIĘSNE
W KITCHENER

WALESA'S MEATS & DELI

331 B King St. W., Kitchener, 741 - 5383
270 Bleams Rd., Kitchener, 893 - 6666

Pieczyno, wędliny, sery, słodczyce, gazety,
świeże mięso. Można zamówić 1/2 krowy lub świni.

EUROMEX INC.

IMPORTATION - DISTRIBUTION - SERVICE

WSZELKIE MASZYNY PIEKARSKIE,
CUKIERNICZE I RESTAURACYJNE
NOWE I UŻYWANE.

SPRZEDAŻ NA DOGODNYCH WARUNKACH.
URZĄDZENIA KOMPLETNE DLA
ZAKŁADÓW GASTRONOMICZNYCH.

ZADZWOŃ DZISIAJ PO LISTĘ URZĄDZEŃ

TEL. (514) 522-6992, TELEX 05560344
PIOTR SOWA

SPECIAL - MASZYNA DO KROJENIA CHLEBA

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI

Marek S. Malicki

Adwokat

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy
matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

Czwartki 6 - 9 pm.

226 Roncesvalles Ave. Toronto

... przychodzi z pomocą
każdemu,
kto ma problemy
z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat

KRZYSZTOF PREOBRAŻENSKI

dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717

fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:

99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

CHIN

RADIO/TV INTERNATIONAL

Polski Program Radiowy

ECHO OJCZYZNY

prowadzony przez Krystynę Piotrowską
dla Polonii i o Polonii.

- ★ Wiadomości z Polski
- ★ Informacje o życiu i działalności
środowiska polonijnego w Toronto,
Kanadzie i na całym świecie
- ★ Wywiady z politykami, ludźmi nauki
i rozrywki
- ★ Muzyka i piosenka
- ★ Koncert życzeń

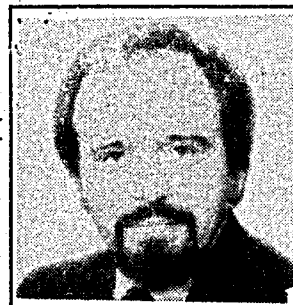
Od poniedziałku do piątku na fali FM 100.7
od godz. 10:30 do 11:30 rano, w sobotę
magazyn muzyczno-rozrywkowy na fali
CHIN AM 1540 stereo od godz. 22:00-23:00

RE/MAX

Professionals INC

NIERUCHOMOŚCI

- SPRZEDAŻ
- KUPNO
- FINANSOWANIE
- INWESTYCJE

ALEKSANDER OKOLO-KULAK

ASSOCIATE BROKER

TEL. 232-9000 dom: 626-0532

UDZIELI FACHOWEJ I RZETELNEJ PORADY
WE WSZELKICH SPRAWACH ZWIĄZANYCH
Z KUPNEM I SPRZEDAŻĄ DOMÓW

227 VODDEN STR.
BRAMPTON, L6V 1N2

DANUTA MAJEWSKA

Sales Representative

Kupno - Sprzedaż

Bezpłatna porada i wycena domów

D z w o ñ

biuro: 457-5800 całą dobę

dom: 792-0866

OKAZJA! 174,900 Brampton - bardzo ładny dom szeregowy na własnym gruncie bez opłat condominium, 2 min. do autostrady 410 - do nabycia od zaraz.

ROYALLEPAGEREALESTATESERVICESLTD, REALTOR

Montreal Trust

247-7884;

dom. 249-2958

Dżidka Skretekowska

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem kupnem i sprzedażą nieruchomości

- Dundas-Scarlett - połówka 2-piętrowa, 3-sypialniowa. Piwnica wykończona na przystosowaną do wynajęcia, \$249 tys.
- Brampton. Połowka bungalow na dużej działce, 3-sypialniowa z wykończoną piwnicą, \$204 tys.
- Etobicoke - 3-sypialniowe bungalow, 2 łazienki, z częściowo wykończoną piwnicą, na dużej działce. Cena \$234 tys.
- Etobicoke - condo 3-sypialniowe, 2 łazienki, sala gimnastyczna, sauna, tennis court, 5 minut do metra.

Homelife
Realty Associates
TEL. 897-9555

Rzetelna pomoc przy kupnie,
sprzedaży i finansowaniu
nieruchomości

ANNA KRYSIAK

TEL. dom 858-0129

Mississauga - Meadowvale - elegancki, nowoczesny townhouse położony w małym pięknym kompleksie otoczonym parkiem. 3 sypialnie, 2 łazienki, bardzo duża kuchnia, family room z wyjściem na obszerne patio, 2 balkony, garaż. Cena \$ 181.900
Brampton - nowe luksusowe condominium: 3 sypialnie plus solarium i balkon (1600 sq. ft.), 2 pełne łazienki (marmurowe kafle). 24 godziny security. Cena \$173.900.

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

HENRY

A. RASTON

Biuro: 588-8950 Dom: 767-4022

1600 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A7

METRO TORONTO
Sprzedaż-kupno, wyjątek
domów, interesów
i apartamentów.
Solidna i fachowa pomoc w
załatwianiu formalności
prawnych i finansowych

**Kamil
KOWALCZYK**

Tel. biuro: 536-5000
dom: 247-2658

- 203 Parklawn Rd. - Okolica Berry Rd. - piękne 4-sypialniowe bungalow, budowane na specjalne zamówienie właściciela. Dodatkowo 3 sypialnie w basamencie. Garaż na dwa samochody. Działka 44 x 140. Cena okazjna TYLKO \$ 379,000.
- Fern Ave. - 3-sypialniowa połówka, z możliwością apartamentu w piwnicy, tylko \$229,000.
- Royal York/Eglinton - 3-sypialniowe bungalow, \$380,000.
- Restauracja/Hamburger - znakomita okazja dla rodziny. TYLKO \$30 tys. wpłaty.
- Lakeshore Blvd./Parklawn Rd. - wolno stojący dom z mieszkaniem dla właściciela, plus możliwość wynajmu. Cena wywoł. \$243,000.
- 1 sypialniowe mieszkanie do wynajęcia w High Park (prywatny dom), \$680 miesięcznie.

SKARB NARODOWY

Komitet Skarbu Narodowego w Toronto, przypominają Polonii, że miesiąc październik jest miesiącem Skarbu Narodowego.

W tym roku przypada 40 rocznica założenia Skarbu Narodowego, by uczcić tę rocznicę, Komitet Skarbu Narodowego w Toronto, organizuje BANKIET 40-lecia Skarbu Narodowego.

Bankiet odbędzie się w sobotę dnia 14 października br. w Domu SPK 206 Beverley St. - początek godz. 18.00.

Apelujemy do Polonii o wzięcie udziału w tym bankiecie, by w ten sposób poprzeć prace legalnego Rządu R.P. na Uchodźstwie w Londynie.

Cena biletu wstępu - \$25.00 od osoby. Po bankiecie - zabawa taneczna.

Zgłoszenia na bankiet prosimy kierować na adres: Mr. Stanisław Miczek - Prezes Org. Wet. Polskich - 2 Korpusu - 2032 Dundas St.W. - Toronto, Ont. M6R 1W6. Czeki wzgl. M.O. prosimy wystawiać na: POLISH NATIONAL FUND - BANKIET.

W dniach od 15-22 października br., jak co roku, odbędzie się TYDZIEŃ SKARBU NARODOWEGO - zbiórka pieniężna zostanie przeprowadzona przed polskimi kościołami w niedzielę dnia 22 października.

Rodaku - poprzyj Skarb Narodowy. Pamiętaj o tym, że Rząd R.P. na Uchodźstwie rezydujący w Londynie, od 50 lat reprezentuje legalne władze Rzeczypospolitej Polskiej i nie skończy swej działalności, dopóty-dopóki w Polsce nie odbędą się demokratyczne wybory bez udziału komunistów.

Czeki, wzgl. M.O. prosimy wystawiać na:
POLISH NATIONAL FUND - c/o Mr. Jan Kwaczek
42 Bemersyde Drive, Etobicoke, Ont. M9A 2T2
KOMITET SKARBU NARODOWEGO
W TORONTO

The Polish Canadian Society of Music
Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne

presents

MUSICA ANTIQUA

Chamber Orchestra

Maciej (Matthew) Jaskiewicz
Conductor

and

Kinga Mitrowska - Soprano

in

E. Elgar - Serenade for Strings Op. 20
W.A. Mozart - Eine Kleine Nachtmusik
S. Rachmaninoff - Vocalise
E. Grieg - Holberg Suite

Friday, October 27, 1989, 8 pm,
Church of the Redeemer, 162 Bloor St. West (at Avenue Rd.),
Tix. \$9 and \$7 for Society members. For information call 922-9913

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE (TORONTO)

CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.

(wejście od wschodniej strony budynku)

Tel. 762-9523

otwarta
CODZIENNIE od 10 do 2.30 po pol. i od 7.30 do 9 wieczór
WTORKI tylko od 10 do 2.30 po pol.
oraz SOBOTY od 10 do 12.30

Konta depozytowe...	8 1/4% rocznie
Specjalne konta depozytowe... <small>(minimalny depozyt \$ 5.000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)</small>	7 3/4% rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	8 3/4% rocznie
3-miesięczne certyfikaty (min.\$ 50.000)...	9 1/2% rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	10 1/4% rocznie
6-miesięczne certyfikaty (min.\$ 50.000)...	10 1/2% rocznie
1-roczne certyfikaty...	10 1/4% rocznie
1-roczne certyfikaty (min.\$ 50.000)...	10 1/2% rocznie
3-letnie certyfikaty...	10 1/4% rocznie
3-letnie <i>Non-redeemable</i> ...	10 1/3% rocznie
3-letnie certyfikaty (min.\$ 50.000)...	10 1/2% rocznie
R.R.S.P.	
Demand Deposit...	11% rocznie
1-roczne Term Deposit (min.\$ 10.000)...	10 1/2% rocznie
3-letnie Term Deposit (min. \$ 10.000)...	10 1/2% rocznie
R.R.I.F.	11% rocznie
Pożyczki personalne...	16 3/4% rocznie
Pożyczki hipoteczne... <small>(\$ 50.000 ubezpieczone na życie)</small>	12 3/4% rocznie
Line of Credit	17 1/4% rocznie
OHOSP	11% rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

**POL-ART DISTRIBUTION
CENTRE**

c/o EVERYTHING VIDEO

925 Rathburn Rd. E.

MISSISSAUGA, ONTARIO, L4W 4B7

(416) 848-1020

FAX (416) 848-4296

WYŁĄCZNY PRZEDSTAWICIEL FIRMY CONTAL INT-INC.
W KANADZIE OFERUJE BOGATY WYBÓR KASET VIDEO
Z NAGRANIAMI POLSKICH FILMÓW, KABARETÓW
ORAZ SPEKTAKLI TEATRALNYCH.
PONAD 100 TYTUŁÓW, DOSKONAŁA JAKOŚĆ TECHNICZNA,
ATRAKCYJNE OKŁADKI SĄ NIEZBĘDNYM ARTYKULEM
W KAŻDEJ WYPOŻYCZALNI VIDEO
LUB ZNAKOMITYM PRZEDTEM NA KAŻDĄ OKAZJĘ
ZAINTERESOWANYM WYSYŁAMY BEZPŁATNY KATALOG

PRZEDPŁATA

Dawno oczekiwana nowa książka WACŁAWA LIEBERTA
p.t. "BYŁE I NIEBYŁE"

ukaze się w listopadzie bieżącego roku w wydaniu
Tygodnika ECHO.

Doskonały prezent na GWIAZDKĘ!

Na dwustukilkudziesięciu stronach piętnaście opowiadań
o bogatym wachlarzu ludzi, czasu i przestrzeni.

W przedpłacie książka będzie kosztować \$ can. 10.- plus
koszt przesyłki \$2.- Razem \$ 12.- Czek w załączeniu

o d c i a c

Imię i nazwisko .....

Adres: .....

Miasto ..... Postal Code .....

Proszę przesłać na powyższy adres książkę Wacława LIEBERTA
pod tytułem "BYŁE I NIEBYŁE"

Czek na kwotę \$ 12. - w załączeniu

Podpis zamawiającego:

NIESAMOWITA OKAZJA!

Bezpłatna wysyłka. Wyprzedaż
poszukiwanych słowników, rewela-
cyjne ceny.

Stanisławski: Wielki słownik an-
gielsko-polski, 2 tomy, cena \$60, -
wyprzedaż \$45.

Stanisławski: Wielki słownik polsko-
angielski, 2 tomy, cena \$60, sprzedaż
- \$45.

Stanisławski - Podręczny słownik pol-
sko-angielski, cena \$30 - wyprzedaż -
\$20, angielsko-polski, cena \$30 - wy-
przedaż - \$20.

Wyżej wymienione słowniki w
twardej okładce wydała Wiedza
Powszechna 1988-1989.

Zamówienie z załączonym Money
Order - "ZOFIA" - Polish Store,
3958 Fraser St.
Vancouver, B.C. V5V 4E4
TEL. (604) 874-3338

Toronto

Tel.: 532-3794

SAVE-O-WAY

PARCEL SERVICE NOWE BIURO

MISSISSAUGA 720 BURNHAMPTON RD WEST

TEL : 896-2832 FAX : 278 -5993

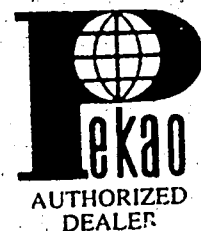
GODZINY OTWARCIA

PON. - PIĄTEK : 11 - 19 • • SOBOTA : 10 - 16

• jesteśmy autoryzowanym delerem PEKAO

- wysyłamy pieniądze na konta • owoce cytrusowe • lekarstwa,
- paczki żywnościowe • samochody • maszyny rolnicze •
- sprzedajemy bilety lotnicze • charterzy do Polski •

PACZKI MORSKIE (jako jedyni
w Kanadzie wysyłamy raz
w tygodniu kontener do Polski)
PACZKI LOTNICZE
(2 razy w tygodniu)

• ułatwiamy zaproszenia
i ubezpieczenia dla
odwiedzających Kanadę
• kupony Orbisu •
słoneczne wakacje
w ciepłych krajach
331 Roncesvalles Ave.

PACZKI DO POLSKI

NAJLEPIEJ PRZEZ POLIMEX

Tel. 537 - 7914

FAX (416) 537-6993

TLX 06-23984 POLIMEX TOR

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE □ PRZEKAZY NA KONTO □ WĘGIEL
- GOTÓWKA DO RĄK □ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE □ SAMOCHODY
- MASZYNY ROLNICZE □ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

ODBIERAMY PACZKI Z DOMÓW

Uwaga Mississauga i okolice
nowootwarty przedstawiciel
Polimex

/obok polskiej Credit Union/
BRDA DELICATESSEN

3615 Dixie Rd unit 13

tel.629-9461

ŚWIĘTA JUŻ BLISKO!